

T.C.

SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**ÖĞRETMENLER ODASININ SOSYAL ORTAM – İLETİŞİM KOŞULLARI
İLE ÖĞRETMENLER ODASI MEMNUNİYET DÜZEYİNİN ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

Yunus KORKULUTAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. SUNA ARSLAN

SİVAS

2019

**ÖĞRETMENLER ODASININ SOSYAL ORTAM – İLETİŞİM
KOŞULLARI İLE ÖĞRETMENLER ODASI MEMNUNİYET DÜZEYİNİN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

Yunus KORKULUTAŞ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

**Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Eğitim Bilimleri Ana
Bilim Dalı İçin Öngördüğü**

Yüksek Lisans Tezi Olarak Hazırlanmıştır.

Danışman

Doç. Dr. Suna ARSLAN

Sivas

2019

KABUL VE ONAY

Yunus KORKULUTAŞ'ın hazırlamış olduğu "Öğretmenler Odası Sosyal Ortam İletişim Koşulları ile Öğretmenler Odası Memnuniyet Düzeyinin Öğretmen Görüşleri Bağlamında İncelenmesi" başlıklı bu çalışma, 18.06.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından, "Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı"nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr.Suna ARSLAN

(Jüri Başkanı, danışman)

Doç.Dr.Soner DOĞAN

(Üye)

Dr.Öğr.Üyesi Ersin TÜRE

(Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../

Doç.Dr.Fatih KARAKUŞ

Enstitü Müdürü

ETİK SÖZÜ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez Yazım Kılavuzu (Yönerge)'nda belirtilen kurallara uygun olarak Doç. Dr. Suna ARSLAN danışmanlığında hazırladığım “Öğretmenler Odasının “Sosyal Ortam – İletişim Koşulları” İle Öğretmenler Odası “Memnuniyet Düzeyi” İlişkisinin Öğretmen Görüşleri Bağlamında İncelenmesi” adlı tez çalışmasında;

- ✓ Bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- ✓ Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- ✓ Başkalarının eserlerinden yararlanması durumunda ilgili eserlere, bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu ve atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- ✓ Bütün bilgilerin doğru ve tam olduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- ✓ Tezin herhangi bir bölümünü, Cumhuriyet Üniversitesi veya bir başka üniversitede, bir başka tez çalışması olarak sunmadığımı; beyan ederim.

18/06/2019

Yunus KORKULUTAŞ

ÖZET

KORKULUTAŞ Yunus. Öğretmenler Odası Sosyal Ortam-İletişim Koşulları ile Öğretmenler Odası Memnuniyet Düzeyinin Öğretmen Görüşleri Bağlamında İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2019.

Bu tez çalışmasında, okulların, eğitim yapılarının ve genel anlamda eğitim ortamlarının önemli bir birimi olarak öğretmen odalarının, öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimlerine etkileri açısından önemli etkileri olduğuna ilişkin gözlem ve görüşmelerden yola çıkılmıştır. Bu bağlamda farklı eğitim düzeyleri ve okul türlerinden oluşan bir örnekleme, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların öğretmen odaları hakkında izlenimlerini kaydettikleri “Öğretmenler Odası Günlükleri” kullanılarak bu birimlerin sosyal ve iletişimsel özellikleri, öğretmenler odasının kullanım süreleri ile öğretmenlerin öğretmenler odasına ilişkin memnuniyet düzeyleri araştırılmıştır.

Eğitim öğretim hizmetlerinin planlı, kasıtlı yapıldığı okulun dış çevresinden eğitim yapılan dersliklere kadar uzanan tüm fiziki mekân ile bu mekânda doğrudan ya da dolaylı şekilde etkilenen öğrenci, öğretmen, veli ve diğer ilgililer olmak üzere tüm iş görenleri kapsayan sosyal alanlara eğitim ortamları denir. Bu ortamların taşınması gereken özellikler MEB “Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği” mevzuatı gereği belirlenmiştir. Öğretmenler Odası ise öğretmenler için dinlenme, ders hazırlama, sohbet, mesleki paylaşım, mesleki etkinlik, görüşme vd. faaliyetlerini gerçekleştirmeleri amacıyla yapılandırılmış birimlerdir. Öğretmenler Odası diğer eğitim ortamlarıyla ortak ve farklı; kendine özgü fiziksel/ mekânsal ve psiko-sosyal özellikler taşır. Örneğin, ders aralarında hazırlıkların değerlendirmelerin yapıldığı ortam olması yönüyle dersliklerle ortak özellik taşırken fiziki ortamı ve davranış sosyal özellikleri yönüyle okulun diğer ortamlardan farklı özellikler taşımaktadır.

Öğretmenlik mesleği bilgi ve becerilerin paylaşımı ve bireyler arası etkileşime dayalı olduğundan öğretmenlerin de kendilerine özgü ortamlarının olması ve bu ortamda alan bilgisi paylaşımı, mesleki paylaşım ve kendi meslektaşlarıyla değerlendirmelerde bulunması eğitim sürecinin bir parçasını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda öğretmenlerin kendi mesleki hazırlıklarını yapacakları, gündemi paylaşacakları, dinlenecekleri ve kendilerini özel hissedecekleri ortamlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaç doğrultusunda eğitim öğretim faaliyetlerinin bir parçası olarak öğretmenler Odası oluşturulmuştur. Bunların yanı sıra, bu birimler sadece

öğretmenlerin aralarında değil, öğrenciler, veliler ve diğer okul çalışanlarıyla buluşma ve iletişimlerini sağlama işlevi de taşımaktadırlar. Bu nedenle araştırılması, bulgu ve sonuçların tartışılması, önerilere dönüştürülmesi gerekmektedir.

Öğretmen odalarının güncel durumuna ilişkin gözlemler, bu odaların varlığını/işlevlerini koruduğu ve öte yandan öğretmenlik mesleğine uygun koşullara kavuşturulması yönünde taleplerin olduğu şeklindedir. Ancak, Türkiye’de ve dünyadaki eğitim gündeminde öğretmen odalarının zümrelere, okul binasında farklı yerleşimlere ya da katlara göre yeniden yapılandırılması ya da tamamen kaldırılması şeklinde farklı yaklaşımlar söz konusudur. Bu çalışma, öğretmen odalarının öncelikli kullanıcıları olan öğretmenlerin bakış açısıyla mevcut sosyal, fiziksel ve iletişimsel koşullarına ilişkin bulgulara ulaşılması, sonuçların tartışılması ve öneriler geliştirilmesi amacındadır.

Tezin birinci bölümünde, eğitim-öğretim ortamlarının genel koşullarının ve öğretmenler odasına özgü koşullarına ilişkin kuramsal temel oluşturulması, bu amaçla ilgili mevzuat, yasa ve yönetmeliklerin, ek olarak eğitimbilimleri alanında yapılan çalışmaların incelenmesi amaçlanmaktadır. İkinci bölümde öğretmenlik mesleği, öğretmenlerin çalışma koşulları ve mesleki hakları konulu resmi ve yazınsal tarama yapılması, öğretmenler odasının bu bağlamdaki önemine ilişkin bakış açısı oluşturulması amaçlanmıştır. 3. Bölümde bu amaçlara uygun yöntem ve veri toplama aracı oluşturulmaya çalışılmış; “Öğretmenler Odası Günlüğü” adı altında gözlem- kayıt formları oluşturulmuş ve geçerlilik-güvenirlilik çalışması yapılarak uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Tezin son bölümünde, günlükler üzerinde yapılan içerik çözümlerinin bulgu ve sonuçlara dönüştürülerek değerlendirilmesi ve sonuçların tartışılması amaçlanmıştır. Çalışmanın nihai amacı, öğretmen odalarının, öğretmenlerin kendilerini yeniden üretme, mesleki bilgi ve dayanışmalarına katkı sağlama yönündeki etkileri/katkıları yönünde farkındalık sağlamaktır.

Anahtar kelimeler: Eğitim Ortamları, Öğretmenler Odası, Sosyal Ortam, İletişim, Memnuniyet Düzeyi

ABSTRACT

KORKULUTAŞ, Yunus. Investigation of Teachers' Rooms Social Environment and Communication, Time Spent in Teacher's Room and Satisfaction Level Experienced in Teacher's Room in The Context of Teacher's Opinions. Master Thesis, Sivas, 2019.

In this thesis, observations and interviews about the effect of schools, education structures and educational environments in general on the professional and personal development of teachers' chambers are important. In this context, in a sample consisting of different educational levels and school types, teachers' room satisfaction levels were examined by using social and communicative features of these units, using period of teachers' rooms and teachers' room using the Teachers' Chamber Logs, where teachers recorded their impressions about teacher rooms.

All the physical space that extends from the external environment of the school where the educational services are planned, deliberate, from the external environment of the school to the education is called educational environments covering all employees, including students, experts, teachers, parents and other concerned persons, who are directly or indirectly affected. The requirements to be carried by these environments are determined in accordance with the Regulation on Private Education Institutions Associated with the Ministry of National Education. Since the teaching profession is based on the sharing of knowledge and skills and inter-individual interaction, teachers have their own specific environments and the sharing of knowledge in the field, professional sharing and making evaluations with their colleagues constitute a part of the education process. In this direction, there is a need for the environments where teachers will prepare their own professional preparation, prepare their course processes, relax and feel special. In line with this need, teachers' room was formed as part of the educational activities. In addition, these units serve not only the teachers but also the teachers, students, parents and other school staff. Therefore, it should be investigated, findings and results should be discussed and turned into recommendations.

The current status of the teachers' rooms is to maintain the existence / functioning of these rooms and to provide appropriate conditions for the teaching profession. However, There are different approaches to restructuring or completely abolished according to different settlements or floors in the school building in Turkey and in the world of the class room teacher education agenda. This study aims to reach

the findings of the current social and communicative conditions of the teacher rooms, discuss the results and develop suggestions with the perspective of the teachers who are the primary users. In the first part of the thesis, it is aimed to create a theoretical basis on the general conditions of the educational environment and the conditions specific to the teachers' chamber. For this purpose, it is aimed to examine the related legislation, laws and regulations as well as studies in the field of educational sciences. In the second part, it is aimed to make a formal and literary search on the teaching profession, the working conditions and professional rights of the teachers, and the point of view about the importance of the teachers' room in this context. In Section 3, a method and data collection tool in accordance with these objectives were tried to be established; Registration forms were created under the name of Teachers' Chamber Diary and validity-reliability studies were made and ready for implementation. In the last part of the thesis, it is aimed to evaluate the content analyzes made on the diaries by converting them into findings and results and discuss the results. The ultimate aim of the study is to raise awareness of the impacts / contributions of teacher rooms on teachers' self-reproduction, professional knowledge and solidarity.

Key words: Educational Environments, Teachers' Room, Social Environment, Communication, Satisfaction Level.

ÖN SÖZ

Bu çalışmaya birçok değerli insan katkı sağlamıştır. Hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerinin yanı sıra beni büyük fedakârlıklarla yetiştirip bugünlere gelmeme vesile olan, varlıklarından her zaman güç aldığım sevgili babama ve sevgili anneme; merhameti ve sevgisiyle hayatıma önemli katkılar sunan kız kardeşim Beyhan KORKULUTAŞ'a ve ailemin tüm bireyelerine sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın içerdiği olası bütün eksikliklerin bilincinde olma erdemi ile özel yaşantımda ve evimizde bana huzurlu bir çalışma ortamı hazırlayan sevgili eşim Duygu KORKULUTAŞ' a; çalışmalarım ve yaşam serüvenimde huzur kaynaklarım olan sevgili oğullarım Ali Kerem ve Ahmet Said'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Öğrenim süreci boyunca maddi manevi desteği ile yanımda olan kıymetli arkadaşım Orhan KAVAKLIOĞLU'na, anlayışı, iletişimi ve işleri kolaylaştırma erdemi ile desteklerini gördüğüm Birol DOĞAN'a; kişisel ilgisine borçlu ve bilimsel kariyerine saygı duyduğum Doç. Dr. Soner DOĞAN'a en kalbi duygularıyla teşekkür ediyorum.

Eksikliğin bilincinde olma erdemi ile bilimsel çalışmalarından ödün vermeksizin işleri kolaylaştırmayı bilen, hayatıma yeni pencereler açan ve teze başladığım andan itibaren danışmanlığımı üstlenme inceliği gösteren ve bu tezin sonuçlanmasına kadar her anında ve aşamasında ilgisini gördüğüm, bilgisinden yararlandığım, Hocam Doç. Dr. Suna ARSLAN' a teşekkürü her vakit borç bileceğim.

Yunus KORKULUTAŞ

SİVAS – 2019

İÇİNDEKİLER

Kabul ve Onay	
Etik Sözü	i
Özet	ii
Absract	iv
Ön Söz	vi
İçindekiler	vii
Tablolar Listesi	x
Şekiller Listesi	xi
Kısaltmalar	xii

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1. Araştırma Konusu ve Problemi.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	5
1.3. Varsayımlar.....	6
1.4. Sınırlılıklar	6
1.5. Tanımlar	6

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Eğitim ve Öğretmen.....	8
2.2. Eğitim Ortamları Paydaşları	10
2.2.1. İç Paydaşlar	11
2.2.2. Dış Paydaşlar	13
2.3. Eğitim Ortamları ve Öğretmen Odaları	14
2.4. Okul Kültürü ve Okul Örgütü.....	20

2.4.1. İnançlar (Temel Sayıltı-Varsayım).....	22
2.4.2. Normlar	22
2.4.3. Semboller (Artifaktlar)	22
2.4.4. Değerler	23
2.5. Eğitim Kurumlarında Örgütsel İletişimin Yeri ve Önemi	24
2.6. Örgüt İklimi ve Okul İklimi.....	26
2.7. Sosyal Ortam ve İletişim.....	29
2.8. İletişimin Öğeleri	31
2.9. İletişim Türleri	34
2.9.1. Sözlü İletişim.....	34
2.9.2. Sözsüz İletişim	34
2.9.3. Algı.....	35
2.9.5. Kendini Açma.....	36
2.9.6. Empati	37
2.10. İletişimde Kişisel Sınırlar ve Önemi.....	38
2.11. İletişim Ortamının Önemi ve Özellikleri	39
2.12. İletişim Modelleri ve Örgütsel İletişim.....	40
3.1. Öğretmenler Odası İle İlgili Yayın ve Araştırmalar	42
3.1.1. Yurt İçi Yayın ve Araştırmalar.....	42
3.1.2. Yurt Dışı Yayın ve Araştırmalar	46

BÖLÜM III

YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Yöntemi	53
4.1.1. Araştırma Deseni	53
4.1.2. Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu	54
4.1.3. Veri Toplanma Araçlarının Uygulanması ve Verilerin toplanması	54

4.1.4. Verilerin Analizi.....	55
-------------------------------	----

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Öğretmen Odalarının Standartları Konusunda Mevzuat ve Yönetmenliklerle Tanımlanmış ve Uygulamaya Konulmuş Kurallara İlişkin Sonuçlar	101
5.2. Öğretmenlerin Okulda ve Öğretmenler Odasında Geçirdikleri Süre İle İlgili Sonuçlar.....	102
5.3. Öğretmenler Odasına Girip Çıkan Kişiler ve Buradaki Faaliyetleriyle İlgili Sonuçlar.....	103
5.4. Öğretmenler Odasının Sosyal Ortam Özelliklerine İlişkin Sonuçlar	104
5.5. Öğretmen Odalarının İletişim Özelliklerine İlişkin Sonuçlar	106
5.6. Öğretmenlerin Öğretmen Odalarının Mevcut Koşullarına İlişkin Memnuniyet/Memnuniyetsizlik Düzeylerine İlişkin Sonuçlar	107
5.7. Öğretmenlerin Yaş, Cinsiyet, Okul Türü ve Okul Düzeyine Göre Öğretmen Odaları Hakkındaki Gözlem ve Algılarına İlişkin Sonuçlar	107
5.8. Öneriler.....	108
KAYNAKÇA	111

EKLER

EK 1: Kişisel Bilgi Formu	128
Ek 2: Öğretmenler Odası Günlük Formu.....	130
ÖZGEÇMİŞ.....	131

TABLolar LİSTESİ

Tablo . Eğitim kurumları Paydaşları	14
Tablo 1.G1. Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri.	58
Tablo 2. G2. Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri	63
Tablo 3. G3. Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri.	68
Tablo 4. G4. Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri.	73
Tablo 5. G5. Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri.	79
Tablo 6. G6. Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri.	84
Tablo 7. G7. Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri.	89
Tablo 8. G8. Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri.	94
Tablo 9. Araştırmanın Çalışma Grubunu Oluşturan Öğretmenlerin Demografik özellikleri, Öğretmenler Odasında Geçirilen Süre ve Memnuniyet Düzeyi ile İlgili Bilgiler	99

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. İletişim Sürecinde Yer Alan Temel Öğeler	31
Şekil 2. Johari Penceresi	37

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MEM: Milli Eğitim Müdürlüğü

ÖO: Öğretmenler Odası

G: Günlük

DKAB: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Eğitim, bireyin kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak kültürlenme yolu ile istenilen davranışı meydana getirme sürecidir. Bir ülkenin yakın ve uzak hedeflerinin gerçekleştirilmesi yolunda oluşturduğu programlardan oluşan eğitim, değişebilen özellikler barındıran bir sistem olarak da nitelendirilebilir (Demirel, 2000). Eğitim; kişinin kendini tanımasına kaynaklık eden, varlıklarını koruyan, geleceğe hazırlanmasına kaynaklık eden, toplumsal ahenk içinde yaşamasına temel oluşturan çalışmaların bütünüdür (Çağlayan, 2005).

Eğitim sistemlerinin öncelikli hedefi ülkelerin ihtiyaç duyduğu nitelikli birey ihtiyacını karşılayacak insan yetiştirmek olup ülkede yaşayan yurttaşlara yurttaşlık bilgi ve becerilerini kazandırmaktır. Bu hedefleri gerçekleştirebilmek için de yetiştirecekleri insan modelini, mevcut eğitim felsefesi ve insan gücü fonksiyonlarını belirleyerek eğitim uygulamalarını bu amaca göre şekillendirmektedir (Karagöz, 2003). Sosyal kurumların en önemli birimlerinden biri olan eğitim, tüm sosyal, ekonomik ve psikolojik yapıların temeli olarak kabul edilmekte olup bu birimin en temel ögesinin öğretmenler olduğu bilinmektedir (Battal, 2003). Eğitim sisteminin bir ögesi olması bakımından ve ülkenin ihtiyaç duyduğu bireylerin yetiştirilmesi yolundaki işlevi, öğretmenlerin ve öğretmenlerin eğitim ortamlarındaki iletişimlerinin incelenmesini gerekli kılmıştır

Okul, öğretmenler ile öğrenme için bir araya gelen bireylerin oluşturduğu öğrenme ve öğretme ortamıdır. Bu ortamda bireylerin öğrenme gereksinimleri ve toplumun eğitim istekleri karşılanır. Bir eğitim ortamı olarak okul, çocuklar için eğitim görülen ve sosyal yönlerinin geliştiği bir yer olmasının yanı sıra, yetişkinler için bir iş yeri özelliği taşır. Okullar, öğretmenlerin ortalama bir iş günü boyunca meslektaşlarıyla ve diğer bireylerle etkileşime geçtiği alanlardır. Bu yönden değerlendirildiğinde okulların genel işlevleri aynı olmakla birlikte her okulun tek ve kendine özgü nitelikleri olduğu söylenebilir.

Okullar çok boyutlu ve karmaşık yapılar olup farklı işlev ve amaçları olduğundan eğitim ortamının etkililiğini kavramlaştırmak oldukça güçtür. Bu nedenle okuldaki iletişimin öğretmenler odası boyutuna indirgenerek değerlendirilmesi, öğretmenlerin öğretmenler odası iletişimlerinin etkililiğinin kavranmasını

kolaylaştıracaktır. Okullar toplumu yönlendirme ve toplumsal yapıdan etkilenme özellikleri nedeniyle farklı özelliklere sahiptir.

Etkili eğitim ortamlarını diğer eğitim ortamlarından ayıran temel özellik sadece eğitimsel amaç ve özelliklerle sınırlı değildir. Eğitim ortamının öz nitelikleri, örgütsel yapılanmaları ve işlevleri de diğer ortamlardan farklıdır. Bu farklılıkların başında okulların etkili bir eğitim-öğretim süreci ve ortamına sahip olmasıdır. Çünkü öğrenciye kazandırılması hedeflenen bilgi, beceri ve davranış değişikliğini içeren planlanmış, yapılandırılmış ve süreçle bütünleştirilmiş eğitimsel etkinlikler eğitim-öğretim sürecinin gerçekleştiği okul ortamında gerçekleştirilir.

Okullarda iletişim kurulan mekânlardan biri de öğretmenler odasıdır. Bu ortamlar öğretmenlerin ağırlıklı olarak fiziksel ve zihinsel dinlenmelerini yaptıkları mekânlardır. Bununla birlikte öğretmenler bu mekânlarda eğitim- öğretim faaliyetlerini planlayarak farklı konular üzerinde konuşup etkileşim kurma imkânı bulmaktadırlar. Öğretmenlerin okul içerisinde ve ders saatleri dışında vakitlerinin önemli bir kısmını geçirdikleri ortamlar olması bakımından öğretmenler odası büyük bir önem taşımaktadır. Diğer bir açıdan bakıldığında öğretmenler odası öğretmenlerin serbest etkinliklerini geçirdikleri ve teneffüslerde zamanlarını geçirmeleri bakımından özel ortamlar olarak değerlendirilmektedir.

Eğitim sistemi belli ölçütlerle düzenlenir ve değiştirilir. Eğitim-öğretim için hazırlanan bu programların işlevsellik kazanması için okullara ihtiyaç vardır. Okulu görür görmez içini olumsuz duygular saran, yorgunluğun giderilmemesi, öğretmenler odası olmayan ve eğitim ortamında hiçbir materyali olmayan öğretmenlerin okulu sevmeleri ve dolayısıyla eğitilecek bireyleri belirlenen hedeflere ulaştırmaları oldukça zordur (Karasolak ve Sarı, 2011). Öğretmenlerin hedefleri gerçekleştirmek için ön hazırlık yaptıkları ve sosyal çevreleriyle eğitim sürecine katkı sağladıkları alanlar öğretmen odalarıdır. Öğretmenler odası bu yönüyle öğretmenin okula aidiyetini sağlayan ortamdır.

Eğitim ortamlarının düzenli, bakımlı ve işlevsel koşullara sahip olması okullardaki öğretmen ve öğrencilerin motivasyonuna olumlu katkıda bulunmaktadır. Öğretmenin okula karşı olumlu tutumlar sergilemesi, öğretmenin eğitim ortamlarını düzenli görmesi, ona özel biri olduğunu hissettirmesi bakımından önemlidir. Öğretmenler için sağlıklı ve dinlenmeye uygun durumda bir öğretmenler odasına sahip

olmak onların okula karşı olumlu duygular beslemesi açısından gereklidir (Burden,1995, Akt: Akar ve Sadık, 2003).

Öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecindeki etkisi düşünüldüğünde; öğretmen odaları öğretmenlerin bu süreçte paylaşımlarını yaptıkları alanlar olarak değerlendirilmektedir. Öğretmen odası, okulun etkili olmasında diğer boyutlar kadar önemlidir. Bu açıdan bakıldığında sosyal, fiziksel ve iletişimsel kanalların oluşturduğu ortam, örgütün işlevsel çevresi ile toplumsal çevresinin etkileşimiyle oluşur. Okul örgütlerinde gerçekleşmiş olan ilişkiler, davranış ortamı mevcut koşulların iklimine göre farklılıklar gösterir (Başaran,1982).

Bissell (2004) ve Woolner' e (2010) göre, modern çağda okul örgütü içerisinde öğretmene çok çeşitli ve karmaşık roller biçilmiştir. Bu durum öğretmenler için sınıfın dışındaki ortamlarda öğrencilerle temas halinde olmayan serbest zamanlarını geçirdikleri ortamları gerekli kılmaktadır. Kainan (1994), öğretmenlerin çalışma ortamlarının onların iletişim ve etkileşimlerini etkilediğini ancak modernleşen öğretmen odalarının bu ihtiyaçları yeterince yansıtmadığını savunmaktadır.

Öğretmen odaları, öğretmenlerin çalışma alanı ve eğitim süreçlerinin hazırlandığı ortamlar olması bakımından belli amaçlar üstlenmiştir. McGregor (2000), öğretmen odalarının bu amaçlar doğrultusunda öğretmenin sınıf dışı ihtiyaçlarını karşılamada merkezi bir öneme sahip olduğunu ve öğretmenler için öğretmen odalarının sağlanmasının politikacılar için bir gündem maddesi olması gerektiğini belirtmiştir.

Öğretmen odaları sadece eğitim-öğretim ile ilgili faaliyetlerin gerçekleştiği ortamlar değildir. Öğretmen odaları, öğretmenlerin hem kendileri hem de öğretmenler odasını kullanan diğer bireylerin iletişim kurdukları çok boyutlu bir yapıdır. Töremen (2004) öğretmenler odasını, öğretmenlerin kendilerini oldukça iyi hissettikleri, bilgi ve becerileri kısmen aktardıkları, olumsuz tartışmaların ve çatışma gibi ortamın iklimini olumsuz etkileyecek durumların pek görülmediği, oldukça keyifli, etkileyici bir ortam olarak ifade etmektedir. Hargreaves (2005) öğretmenler odasının, öğretmenler dışında ne sıradan ne de özel bir gruba ait olduğunu ancak eğitimin kültürü ve kurumsal yapısı içerisinde işbirliği içinde oluşturulan ve öğretmenlerin faaliyetlerinin gerçekleştiği mekânlar olduğunu ifade etmiştir.

Milli eğitim bakanlığı 2023 eğitim vizionunda eğitimin farklı boyutlarına yer vermiş olmakla birlikte öğretmenler odasının sadece biçimsel özellikleri üzerinde durulmuştur. Bu durum öğretmenler odasının çok boyutlu bir sosyal ortam ve iletişim

özelliğinin farkındalık alanında olmadığı göstermektedir. Bu mekânın öğretmenlere ayrılmış bir alan olduğunu ancak öğretmenler dışındaki bireylerin de sınırlı da olsa kullanabildikleri mekânlar olduğunu göstermektedir. Bu açıdan öğretmenler odası sosyal ortam ve iletişiminin araştırma konusu olması oldukça önem taşımaktadır.

1.1. Araştırma Konusu ve Problemi

Eğitim ortamları; personel, fiziksel mekân, donanım, öğrenme araç-gereçleri, özel düzenlemeler gibi alt öğelerden oluşan dinamik bir yapıdır. Öğretmenler odası, öğretmenlerin mesleki faaliyetlerini gerçekleştirdikleri tamamlayıcı alanlardan biri olarak eğitim ortamlarının önemli bir parçasıdır. Bu alanın, öğretmenler için meslektaşlarıyla iletişim kurma, mesleki çalışma ve paylaşımlarda bulunma, fiziksel/zihinsel anlamda dinlenme, örgütlenme ortamı olmasının yanı sıra; öğrenciler, veliler, okul idari kadrosu ve diğer çalışanlarıyla görüşme gibi çok amaçlı işlevleri vardır. Bu anlamda, öğretmen odalarının diğer eğitsel alanlardan hem farklı hem de onlarla uyumlu koşulları söz konusudur. Bu koşullar, eğitim-öğretim süreçlerinin verimliliğini etkilemesinin yanı sıra öğretmenin meslek ve yaşam doyumunu da etkiler. Konunun çalışma ve sosyal güvenlik haklarıyla ilgili boyutunda da mesleki ortamların “kişinin bedensel, ruhsal ve sosyal bakımdan iyilik hali” olarak tanımlanan sağlıklı ve eşit yaşam standartlarına uygun olması vurgulanır.

İletişim; bireylerin fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını giderdikleri “insanlar arasında anlamsal etkileşimi ortak paydada etkili kıldığı bilinen” bir süreçtir (Arıcan, 2005). Öğretmenler odasında gerçekleşen bu süreç eğitim ortamlarını etkilediği gibi karşılıklı bir etkileşim içinde ortamdan da doğrudan etkilenmektedir.

Kağıtçıbaşı'na (1988) göre iletişim, kaynak durumunda olan birey ve gruplardan hedef olan birey ve gruplara yöneltilen, tutum ve davranışı değiştirme amacını taşıyan bir haberleşme sürecidir. Diğer bir ifade ile anlamları, kişiler arasında ortak kılma çalışması olarak da tanımlanmaktadır.

Celep'e (1992) göre yönetici ve öğretmen iletişiminin niteliği, eğitim örgütündeki diğer iletişim ağlarının yapısını ve gelişmesini büyük ölçüde etkilemektedir. Bu özellikleri taşıyan öğretmen odalarının mevcut koşullarının araştırılması, iyileştirilmesi yönünde öneriler geliştirilmesi ve bu çalışmanın öğretmen görüşleri alınarak yapılması şeklinde bir ihtiyaç gözlemlenmektedir.

Bu araştırmanın ana problemi, öğretmenlerin kendileri için ayrılmış olan bu alanı kimlerle paylaştıkları, öğretmenler odasında ne tür sosyal/iletişimsel etkinlikler gerçekleştirdikleri, öğretmenlerin bu ortamla ilgili memnuniyet düzeylerini saptamaktır.

Araştırma bu bağlamda şu alt problemlere yanıt aramaktadır:

1. Öğretmenlerin öğretmenler odasına giriş-çıkış saatleri ile öğretmenlerin öğretmenler odasında ne kadar zaman geçirmektedirler?
2. Öğretmenler odasını öğretmenler dışında kimler, hangi nedenlerle kullanmaktadır?
3. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin öğretmen odalarına ilişkin günlük gözlemleri, algıları, nelerdir?
4. Öğretmenler odasındaki sosyal, mesleki ve kişisel iletişim türlerinin hangisi daha çok gerçekleşmektedir?
5. Öğretmenlerin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, okul türü ve branş özellikleri öğretmenler odasına ilişkin gözlem ve algıları nasıl etkilemektedir?
6. Öğretmenlerin, öğretmenler odasının mevcut koşullarına ilişkin memnuniyet/memnuniyetsizlik düzeyleri nedir?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışma, çevresel koşulların birey davranışlarına etkilerini önemseyen yaklaşımı eğitim-öğretim alanlarına uygulayarak öğretmen odalarının mevcut koşullarının araştırılmasını, tartışılmasını ve öneriler oluşturulmasını amaçlamaktadır. Bu bağlamda disiplinler arası bir yaklaşımla Eğitim Bilimleri (Eğitim Ortamları, Okul Kültürü, Öğretmen Yetiştirme Politikaları), Sosyal Psikoloji, Çevresel Psikoloji (Çevre-Davranış İlişkisi, Davranış Alanları, Mekânsal İklim), Sosyal Ortam/İletişim ve Okul Mimarisi alanlarının ortak paydasında sonuçlara ulaşmak, bu sonuçları değerlendirerek eğitim bilimleri alanına katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Araştırma konusuyla ilgili olarak alan yazın taramasında eğitim ortamları konulu çalışmaların görece olarak çok olmasına karşın öğretmen odalarının araştırıldığı çalışma sayısının yeterli olmadığı görülmüştür. Bu anlamda araştırmanın alandaki eksikliği gidereceği ve alana katkı sağladığı oranda önem taşıdığı düşünülmektedir. Çalışma, öte yandan öğretmen, yönetici, öğrenci ve velilerde öğretmenler odasının önemine ilişkin farkındalık yaratmak açısından özgün bir çalışma gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.

1.3. Varsayımlar

Bu çalışmada öğretmenler odasının, öğretmene ve öğretmenlik mesleğine verilen önemi yansıttığı varsayımından yola çıkılmıştır. Daha açık ifadeyle öğretmenler odasının okul içindeki yeri, fiziksel koşulları, teknik ve eşya donanımı, temizliği ve bakımı, sosyal ortam ve iletişim özelliklerinin öğretmenlik mesleğine ve eğitimin bütününe verilen değeri temsil ettiği düşünülmektedir.

Araştırmada, öğretmenlerin, öğretmenler odası sosyal ortam ve iletişim koşullarına ilişkin görüş ve izlenimlerini gerçeğe uygun yansıttıkları varsayılmaktadır. “Öğretmenler Odası Günlüğü”nün öğretmenlerin sosyal ortamlarına ve iletişime dair görüşlerini ortaya çıkaracak nitelikte olduğu ve örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırma, Erzincan il merkezinde 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okullarda görev yapan ve öğretmenler odasını kullanmakta olan öğretmenlerin gözlem ve izlenimleriyle sınırlıdır.

2. Araştırmanın kuramsal sınırlılığı yurt içi ve yurt dışı alanyazında öğretmenler odası konulu ulaşılabilen çalışmalarla sınırlıdır.

3. Bu araştırma, uygulama boyutunda 2017- 2018 eğitim – öğretim yılı içinde üç haftalık öğretmenler odası katılımcı gözlem kayıtları ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Çevre: Toplum bilimsel anlamda çevre, bireyin içinde bulunduğu (sınırsız) toplumsal bağlamı gösterir; insan eyleminin içinde gerçekleştiği ve bizzat insan eylemiyle değişikliğe uğratılan bir alandır (Marshall, 1999). Psikoloji yaklaşımıyla ise çevre davranışın gerçekleştiği dış bağlam, dışımızda algıladığımız her şey olarak tanımlanır (Budak, 2003).

Çevre Psikolojisi: Fiziksel çevrenin insan davranışları ve ruhsal süreçleri üzerindeki etkilerini, mimari tasarımları yerleşiklik, kalabalık, gürültü, dinlenme vb. gibi insanın fiziksel çevresini iyileştirmeye yardımcı olabilecek uygulanabilir psikolojik ilkeleri inceleyen psikoloji alt alanıdır (Budak, 2003).

Eğitim Ortamları: Eğitim etkinliklerinin meydana geldiği alan; öğrenme-öğretme süreçlerinde bilgiyi işletme işleminin meydana geldiği ve öğrenme durumunda

olan bireylerin içerik ile temas halinde oldukları insan kitlesi, araç-gereç, yapı ve düzenlemeler gibi birimlerden oluşan çevredir (Alkan, 1979).

Mekân: “Bir şeyin bulunduğu, yapıldığı uzay ya da parçası” (Türkçe Sözlük, TDK, 1979) anlamındaki bu kavramın, Türkçe yazımda ve söylemde, genellikle “yer” kavramıyla eşanlamlı kullanımı yaygındır. Bu araştırmada sözcük anlamlarındaki farklılığı vurgulamak gerektiği yerlerde ise iki sözcük birlikte verilmiştir. Karaküçük (2004)’e göre “Mekân; öznenin özneye ya da nesnelere bulunduğu/eylemlendiği yerdir.”

Sosyal Psikoloji: Bir bireyin duygu, düşünce ve davranışının diğer kişilerin duygu, düşünce ve davranışlarını nasıl etkilediğini inceleyen bilim dalıdır (Baron ve Byrne’den Akt. Cüceloğlu, 1993).

Öğretmenler Odası: Öğretmen odaları, Öğretmenlerin rahatlamak ve çalışma alanları dışında, meslektaşlarıyla vakit geçirdikleri, onlarla mesleki, eğitsel, sosyal ve bireysel konuları konuştukları, olumlu ve olumsuz durumları aralarında paylaştıkları özel mekânlardır (Tatlıdil,2003).

Günlük: Bu araştırma için “Günlük” kavramı; öğretmenlerin, öğretmenler odasına ilişkin gözlemlerini/izlenimlerini kaydettikleri ve süre, kişiler, sosyal ortam/iletişim ve memnuniyet düzeyi kavramları başlığı altında kayıtlar için düzenlenmiş sayfalardan oluşan formlardır.

Davranış Alanı/Ortamı: Bireyin sosyal fiziksel çevrede etkileştiği başka insanlar ve cansız nesnelere gibi çevresel unsurlardır (Budak, 2003). Gürkaynak (1978)’a göre davranış alanı, “İçinde bir ya da birçok davranış kalıbı bulunan, belli bir ortam ve zamanda oluşan, gelip giden bireylerin birlikte getirdiği özelliklere bağlı olmayan, kendine özgü özellikleri bulunan, ortam ve eş yapısal olduğu alanlar” dır.

İletişim: İki kişi arasında anlamları ortak kılma sürecidir. Başka bir deyişle, iletişim iki birey arasında duygu, düşünce, hayal ve izlenimlerin paylaşılarak onların birbirlerini anlaması süreci; bir anlamlaştırmayı, bir ortaklığı, sosyalleşmiş olmayı ve birliktelik olarak tanımlanmaktadır (Eskiyörük, 2015). İletişim, insanın varlığının başkaları tarafından onaylanmasını sağlayan ve insanın algılarını, görmesini, duymasını, dinlemesini, hislerini ve anlam kurmalarını algı ile etkileşime geçirerek insanın yaşam boyu diğer varlıklarla uyumunu destekleyen sistemleri de etkilemektedir (Dincer ve Hicran, 2012).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesi ve alan yazında yer alan ilgili araştırma ve kaynaklara yer verilmiştir.

2.1. Eğitim ve Öğretmen

Eğitim bir etkileşimdir. Bu etkileşimin oluşması için sosyal ortamın varlığı bir gerekliliktir. Sosyal ortamın oluşmasının koşulu da bir insan topluluğunun olmasıyla hayat bulur. Topluluğun varlığını devam ettirebilmesi için eğitim etkinlikleri vazgeçilmezdir. Bu yönüyle eğitim, toplumun sürekliliğini sağlarken toplumsal gelişmelere rehberlik ederek ürünü olduğu toplumun sosyo-kültürel ihtiyaçlarını karşılayacak bir şekil alır (Aslan ve arkadaşları, 2012). Şişman'a (2013) göre eğitim, belli bir toplumda varlıklarını idame ettiren bireylerin aralarında uzlaştıkları değerler çerçevesinde erdemli bir sosyal yapı ve eğitim, sosyal, ekonomik, kültürel fonksiyonları olan bir sistemdir. Çağlayan' a (2005) göre eğitim, bireyin kendinin farkında olması, yaradılışını koruması, toplum içerisinde birbirleriyle uyum halinde yaşamasına katkı sağlayan faaliyetlerin tümü; bireyin kalıtımla getirdiği yetenekleri keşfetmesi, bilgi, beceri ve değerleri geleceğe aktarması yoluyla kişilik ve kimlik kazanma isteğidir.

Eğitim, toplumu oluşturan, yönlendiren bireylerin davranışları ve bu davranışların süreçte nasıl şekillendiği ile ilgilenmekle birlikte bireylerin sosyal ortamlarındaki iletişimden de doğrudan etkilenmektedir. Yıldırım (2011) eğitimin bilinçli ve beklenen yöndeki davranış değiştirme süreci olduğunu; beklenen doğrultudaki davranış değişikliğinin de bireyin bilişsel ve gelişimsel özelliklerine bağlı olarak değerlendirildiğini belirtmektedir.

Eğitim belli bir değişimi ifade etmekle birlikte bu değişim sürecinde eğitim ortamındaki iletişim ve diğer sosyal faaliyetler eğitim ortamlarını etkilemektedir. Bu nedenle öğretmen odalarındaki sosyal ortam-iletişim koşulları araştırma alanı olarak önem taşımakta ve bu ortamın temel ögesi olan öğretmenlerin süreç içerisinde etkisi ile iletişimlerinin niteliğinin değerlendirilmesi zorunlu kılınmaktadır.

Fidan ve Erden (1998)'e göre eğitim, belirlenmiş ve denetimli bir ortamın yani okulun sistematığı ışığında toplumsal yeterliliğe ve uygun kişisel ilerlemeye etki eden bir süreçtir. Eğitim, bir mekân faktörüdür.

Öğretmen okulda verdiği eğitimle bireylerin geleceğinin şekillenmesinde rol oynayan ve öğrenme sürecindeki bireylere rehber konumunda olan kişidir. Öğretmenlik mesleği her toplumda farklı tanımlansa da genel olarak toplumun yakın ve uzak hedeflerinin gerçekleştirilmesinde etkin rol alan eğitimli bireylerden oluşan bir meslek grubudur. Çelikten ve arkadaşları (2005)'a göre öğretmen, öğrenme faaliyetinin gerçekleşmesinde aracı, öğrenmeyi sınavla ölçen, disiplinin gerçekleştirilmesini sağlayan toplumsal ahlakın aktarıcısı ve vekilidir. Battal (2003) göre sosyal yapıyı oluşturan kitleleri biçimlendiren, bu kitlelere rehberlik eden, yollar gösteren eğitimin temel öznesi öğretmenlerdir.

Öğretmen, öğretmenlik mesleğinin teorik ve uygulama alanlarını eyleme sokarak bireyin edimlerinde birey ve bireyin bulunduğu toplumun hayatına belli standartlardaki kalitenin oluşması için yol gösterici kişidir (Şahin, 2006). Öğretmenlik mesleğini benimsemiş ve icra eden bireylerin yol göstericilik niteliği sınıf ortamının ötesinde okul koridoru, okul bahçesi ve öğretmen odaları gibi eğitim ile doğrudan veya dolaylı tüm alanları kapsamakla birlikte, Özdayı (1990) öğretmeni, eğitim-öğretim faaliyetlerini eğitimin hedefleriyle örtüştürerek mekânsal kısıtlama olamadan gerçekleştirmeyi ilke edinmiş bireyler olarak tanımlamaktadır.

Öğretmenler, eğitim-öğretim faaliyetlerini başlatan, olgunlaştıran ve edinilen bilgi ve becerilerin davranışa dönüştürülmesini sağlayan bireyler olmaları nedeniyle eğitim sistemlerinin en önemli unsuru olarak nitelendirilmektedirler (Abazoğlu, 2014). Öğretmenler, milletlerin istikbaline etki ederek yol gösterici işlevi deruhte ettiklerinden, mesuliyetli, hassas, müsamaha sahibi ve ürün otaya koyan nesiller yetiştirme hedefinde olup kendilerini mesleklerine adayarak bu fedakârlığı üstlenmelidirler. Ayrıca aldıkları bu sorumluluk mesleğine karşı olumlu algı besleyerek gerektiğinde bunu sergilemelidirler (Taneri, Nayir ve McNamara, 2014).

Öğretmenler hem eğitim faaliyetlerinin işlevsel olarak sürdürülmesinde hem de etkili bir iletişim becerisiyle aynı ortamları paylaştıkları bireylere rol-model olan yönlendirici niteliklere sahiptirler. Balcı'ya (1999) göre öğretmen; öğrenmenin gerçekleştirilmesinde en temel aracıdır, sınav yapan, disiplini sağlayan, sınıf ahlakının düzenleyicisi ve sorumlusudur. Öğretmen güvenilir, yedek bir velidir, öğrenci danışmanı, meslektaş ve toplumsal katılımcıdır. Bunlar öğretmene daha çok mesleği ile ilgili olarak verilen imgelerdir.

Çağlayan'a (2005) göre öğretmen, öğrenmeyi istek haline dönüştürüp öğrenme sürecine dâhil olan bireyleri geleceğe hazırlayarak edinilen bilgi ve becerilerin yarar sağlayacak hale dönüştürülmesi işini üstlenen rehber kişidir. Eğitim ve öğretmen toplumsal açıdan aynı amaçları gerçekleştirmek için belirlenen felsefenin birer parçasıdır. Bu nedenle eğitim ve eğitim faaliyetleri değerlendirilirken öğretmenin temele alınması gerekmektedir. Öğretmenlerin eğitim ortamlarındaki iletişim ve memnuniyet düzeyleri eğitimin girdi ve çıktılarının işlevselliğinin yorumlanması açısından önemlidir.

2.2. Eğitim Ortamları Paydaşları

Eğitim ortamı bireyler ve bireylerin faaliyetlerinden oluşan canlı bir yapıdır. Bu yapı okul ve okul içerisindeki birey ile materyallerden oluştuğu gibi bu ortamın işleyişi ve yönlendirmesini yapan iletişim koşulları da eğitim ortamını oluşturan öğelerdir.

Eğitim ortamlarından olan okulların etkililiği ve özellik yapısının; okulun idari yöneticisi, öğretmen, öğrenci, eğitim sisteminin müfredatı ve eğitim-öğretim süreci, bu yapıyı kültürü ve iklimi, okulun yakın-uzak çevresi ve velilerden oluşmakta olup belirtilen bu öğeler eğitim ortamının paydaşlarını oluşturmaktadır. Paydaş kavramı alan yazında belli amaçlar doğrultusunda bir araya gelmiş insan topluluğu olarak tanımlanmaktadır (Şişman, 1996).

Eğitim ortamı, okul yapısındaki bireylerin kendileriyle veya okul yapısı, sınıflar, okul bahçesi ve öğretmenler odası gibi ortamlarla etkileşime geçtikleri mekânlardır. Bu yönüyle eğitim ortamları psikolojik ve eğitimsel tesirler bırakan özellikler taşır (Türe ve Karaküçük, 2011). Eğitim ortamlarının sosyal ortam ve iletişim üzerindeki etkisi ancak bireylerin bu ortamlardan etkilenen algılarıyla ilgilidir.

Paydaş sözcüğü, eğitsel anlamda, amaçların gerçekleştirilmesini etkileyen ya da başarı durumlarından etkilenen birey ya da grup olarak ifade edilmektedir (Aktan ve Börü, 2009). Okullar eğitim ortamının çekirdeğini oluşturan paydaşlardan oluşmaktadır. Bu paydaşlar arasındaki iletişim ve etkileşim, eğitimin hedeflerinin gerçekleştirilmesine doğrudan etki ettiğinden öğretmenlerin öğretmenler odası sosyal ortam ve iletişim boyutları ile değerlendirilmesi oldukça gerekli görülmektedir.

Eğitim ortamlarına doğrudan ya da dolaylı olarak dâhil olan paydaşlar, “iç paydaşlar” ve “dış paydaşlar” olmak üzere iki kategoride değerlendirilmektedir (Tuncer,

2010). Bu sınıflandırmanın yapılmasında eğitim ortamının doğrudan içinde yer alan ve eğitim ile ilişkisi dolaylı olan bireylerin özellikleri etkili olmuştur.

2.2.1. İç Paydaşlar

İç paydaşlar eğitim ortamını doğrudan etkileyebilecek niteliklere sahip olan ve süreç içerisinde okulda bulunup belirlenen hedefleri gerçekleştirmek üzere bir araya gelmiş bireylerden oluşur. Çalışma, ÖO ile sınırlandırıldığından resmi olarak bu mekânı kullanan bireyler okulun iç paydaşları olarak değerlendirilir. Yani iç paydaşlar, okul içerisinde belli görev tanımları olan bireylerden oluşmaktadır.

Güzelce (2009)'ye göre iç paydaşlar, bağlı olduğu kurumun bir parçası olmuş, bu kuruma doğrudan etkisi olabilen birey veya bu kuruma bağlı birimlerden oluşan ve eğitim ortamını oluşturan, eğitim ortamının yapısında yer alan öğelerdir. Bu öğeler: İdareciler, öğretmen, öğrenci, memur ve okul içerisinde yer alan diğer görevli personellerden oluşmaktadır. Tatlıdil (2003)' e göre okulda bulunan ve okulun belirlenen amaçlarını gerçekleştirmek üzere bir araya gelmiş birey toplulukları şunlardır:

2.2.1.1. Yöneticiler (Okul İdarecileri)

İdareci, eğitimin uzak ve yakın hedeflerini gerçekleştirmek için okulda bulunan kaynakları, bireyleri ve maddi-manevi unsurları işlevsel kullanma ve yönlendirme görevini üstlenen kişidir. Okul idaresinden sorumlu olan bu birey, eğitimle doğrudan ve dolaylı ilişkisi olan bireyleri hedefleri gerçekleştirme yolunda sağlayacakları katkıyı en üst düzeye çıkarma sorumluluğundadır. Okul idari müdürü okulun bir bakıma lideridir. Lider konumunda olması nedeniyle idarecinin okuldaki başarıyı ve personel çalışmalarını arttırmada kanunlarla verilmiş bir zorunluluğu vardır. Bu zorunluluk başta okulda görevli bireylerin okul aidiyetlerini sağlama, bu bireyleri amaçlar doğrultusunda faaliyete geçirmekle sağlayabilir (Aydın,1991; Bursalıoğlu, 2000).

Okulların toplumsal değerleri yaşatmada ve bunları bireylere aktarmada önemli rolü bulunmaktadır. İdareci okulda benimsenen değerleri, düzenleyeceği okul içi etkinliklerle sağlamlaştırabilir. Okul ile ilgili aktarılan öyküler, geçmiş yıllarda okulda görev almış bireylerin hikâyeleri, okulun başarı hikâyeleri, okul ortamına yeni dâhil olacak bireylere beklenen davranış ölçütleri hakkında ipucu verir. Okul yöneticileri

bunun farkında olarak okul iletişimi açısından bu durumu iyi kullanmayı bilmelidirler (Tatlıldil, 2003).

Okul idarecileri okulun sosyal ortam ve iletişimini iyi gözlemlemelidir. Çünkü kendileri de okulun sosyal ortamının bir parçasıdır. Okul idarecisinin öğretmen odalarındaki etkileşim düzeyi ve iletişimi öğretmenler odası sosyal ortam ve iletişiminin niteliği üzerinde etkilidir. Bu nedenle okul yöneticisinin eğitimin hedeflerinin olumlu gerçekleştirilmesi için öğretmenler odasından haberdar olması ve öğretmenlerin sağlıklı iletişim kurmalarında onlara destek sağlaması gerekmektedir.

2.2.1.2. Öğretmen

Eğitim teşkilatında önemli unsurlardan biri, öğretmenlerdir. Öğretmenler, okullarda görevlendirilen ve eğitimin okul ortamında gerekli bilgi ve becerilerini öğrenen bireylere aktarmakla görevli kişilerden oluşmaktadır (Eroğlu, 1998).

Öztürk'e (1995) göre eğitim mekânlarının (okulun) örgütsel hedeflerini meydana çıkarmakta öğretmenler en önemli öge olarak görülmektedir. Başka deyişle öğrenme aşamasında olan bireylerde beceri farklılığı meydana getirme çaba içerisinde olan eğitim süreçlerinin hedefe uygun gerçekleştirilmesinde planlar yapan ve uygulayan kişidir. Öğretmenler tüm bunları gerçekleştirirken onların moral düzeylerinin de yüksek olması gerekmektedir. Bu da sağlıklı bir sosyal ortam ve olumlu iletişimle mümkün olmaktadır ayrıca birlik beraberlik yönündeki tutumlar, dövüşme ve sürtüşmeler, emektaşlılık, mesleki gayretler, idari etkileşimler, iş şartları ve özel hayatla ilgili durumlar öğretmenlerin sosyal ortamdaki verimini etkilemektedir.

Okulun amaçları gereği ve okulların taşımış oldukları amaç ve hedefin gerektirdiği özellikler öğretmenlerin okulda programlı ve gelişigüzel iletişim kurmalarını gerektirmektedir. Okullarda işlevsel bir etkileşim ve sistemli ilişki dağılımlarının olması açısından öğretmenlerin iletişimi oldukça önem taşımaktadır. Açık bir iletişime sahip olan eğitim ortamlarında konuşmalar açık bir şekilde ve farklı düşüncelere kapı aralamadan yapılır; bu durum da okullarda dedikodu ve olumsuz söylemlerin oluşmasını engeller. Resmi olmayan bu iletişim öğretmenlerin farklı alanlarda yetkin bir kültüre ve çok yönlü evrensel görüşlere sahip olmalarında işlevseldir. Bunun yanında öğretmen etkileşiminde eğitsel konular dâhil olduğunda iletişim daha güçlü hale gelir. Öğretmenler mesleki olarak ilerlemelerini sağlamak ve aralarında güçlü bağlar oluşturmak için diğer öğretmenlerle devamlı bir etkileşim halindedirler (Tatlıldil,2003).

Okulda kültürel ve toplumsal değerlerin en temel aktarıcısı ve yansıması öğretmenlerdir. Öğretmenler sadece buldukları toplumun değerlerini, duygu, düşünce ve toplumca benimsenmiş davranışları öğrencilere aktarmakla kalmayıp okulda işlevsel bir kültürel ortamın oluşmasında da önemli görevler üstlenirler. Öğretmenlerin üstlendikleri bu görevleri sergiledikleri ortamlar, buldukları, meslektaşlarıyla etkileşim içerisinde oldukları ortamlar öğretmen odalarıdır. Öğretmen odaları sadece öğretmen ve öğrenci etkileşimine dayalı iletişimin olduğu ortamlar olmayıp öğretmenlerin okul yapısıyla doğrudan ve dolaylı etkileşimleri olan birey ve gözlemcilerle iletişimsel paylaşımları yaptıkları mekânlardır.

2.2.1.3. Öğrenciler

Öğrenci, eğitimin hedefleri doğrultusunda bir araya gelmiş ve hedeflerini gerçekleştirmek için eğitim sürecine dâhil olan kişidir. Öğrencilerin varlığı okulların oluşumunun gerekçesi olup öğrencilerin doğup belli yaşantılar geçirdikleri ortamlardan edindikleri becerileri okul ortamındaki değer, inanç ve kültürün benimsediği davranış örüntülerini öğrenirler. Ayrıca öğrenciler toplumsal değerlerin devamını sağlayan önemli kültür taşıyıcılarıdır (Tatlidil, 2003). Bursalıoğlu (2000) öğrencilerin sahip olduğu informal örgüt yapısının okul ortamına derin etkiler bıraktığını ve bunun bireylerin kendine olan saygısını attırdığını belirtmektedir. Ayrıca bu informal yapının eğitim program ve uygulamalarının öğrencilerin ilgi ve beklentilerine göre hazırlanmasının okulun iletişim ortamını olumlu etkileyeceğini belirtmektedir.

2.2.1.4. Eğitimci Olmayan Personel

Eğitim ortamında olup eğitim ile doğrudan ilişkisi olmayan öğretmen, öğrenci ve yöneticiler ile diğer birimler arasında iletişimi sağlayan bireylerden oluşmaktadır bu personelin eğitim ortamındaki davranışsal yaklaşımları, sözleri ve kendi aralarındaki iletişimleri eğitim sürecindeki iletişimi olumlu ya da olumsuz etkileyebilmektedir. Bu açıdan eğitim ortamında paylaşılan değerler, kültür, sembol ve inançlara tüm paydaşlarca aynı anlamın yüklenmesinin eğitim örgütü içerisindeki iletişimi olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir (Bursalıoğlu, 2000).

2.2.2. Dış Paydaşlar

Bir eğitim örgütü olan okulu etkileyen ve okulun bazı özelliklerinden etkilenen, okul içinde görev tanımları doğrudan yer almayan bireylerden oluşan grup dış paydaşlar olarak nitelendirilmektedir. Güzelce (2009)'ye göre dış paydaşlar, okul yapısında

olmayıp ancak okulu etkileme özelliklerine sahip olan veliler, çevredeki gruplar vb. bireylerden oluşmaktadır.

Okullar birer eğitim kurumu olduklarından bu kurumdaki eğitimden istifade eden birey ve gruplar bulunmaktadır. İdareci, öğretmen, öğrenci ve diğer okul içi personel iç paydaş; öğrenci yakınları ile geniş kapsamlı kamuoyu olarak nitelendirilen okul dışı unsurlar ise dış paydaşları oluşturmaktadır (Karaköse, 2006).

Tablo: Eğitim kurumları Paydaşları

İç paydaşlar	Dış Paydaşlar
Eğitim Yöneticileri	Anne- Baba ve Veliler
Öğretmenler	Eğitim Sendikaları
Diğer Çalışanlar	Mesleki Kuruluş ve Sivil Toplum
Öğrenciler	Örgütleri
	Yayınevleri ve Yazarlar
	Tüm Toplum

Bu sınıflandırmaya göre, okul ortamında bulunup eğitim ortamıyla doğrudan ilişkisi olan birey ve gruplar iç paydaşlar, okul yapısında olmayıp ancak okulu etkileme özelliklerine sahip olan gruplar ise dış paydaşlar olarak gösterilmiştir. Öğretmeler Odası sosyal ortam ve iletişim koşullarının araştırıldığı bu çalışmada, öğretmenler odasını kullanan birey ve gruplardan okul içerisinde olanlar ve okul dışında olup eğitim sürecine etkisi olan gruplar tabloya uygun olarak sınıflandırılmıştır.

2.3. Eğitim Ortamları ve Öğretmen Odaları

Öğrenme ortamının temel aktörü olarak öğretmen, “resmi veya özel bir eğitim kurumunda çocukların veya gençlerin öğrenme yaşantılarına rehberlik etmek veya yön vermekle görevlendirilmiş ve bu amaçla yetiştirilmiş kimse” olarak tanımlanmaktadır (Duman,1991). Bu tanımdan hareketle öğretmenlerin yaşama yön verme, yaşantılara rehberlik etme gibi amaçları gerçekleştirmek amacıyla yetiştirilmiş bireyler oldukları görülmektedir.

Eğitim ortamları personel, fiziksel mekân, donanım, eğitim araç-gereçleri, özel uyarlamalar gibi faktörlerden oluşan hareketliliğin olduğu bir yapıdır. Bu faktörlerin eğitim ortamına yönelik olan anlamı eğitim için oluşturulan mekânların özelliklerini kapsamaktadır (Aydın, 2000; Uludağ ve Otacı, 2002). İfade edilen faktörler içerisindeki mekân olgusu öğretmenler odasını da kapsamaktadır. Çünkü öğretmenler odası eğitim-öğretim faaliyetlerinin planlanıp sınıf dışına yansıyan çalışmaların gerçekleştirildiği ve öğretmen öğrenci iletişiminin bir boyutunun gerçekleştiği mekânlardır. Yönlendirme işini yapan bireylerin sosyal ortamı ve iletişimi eğitim ortamları için önemli bir boyut oluşturmaktadır.

Başaran (1993)'a göre öğretmen, öğrenen bireylerle beraber eğitim ortamında, eğitsel ürün, hizmet ve fikirleri benimsemiş olan, öğretme-öğrenim ortamını en etkili şekilde biçimde oluşturarak eğitsel amaçları gerçekleştirmede öğrencilere ve ebeveynlere yol gösteren, onlara destek sağlayan özelliklere, genel kültüre sahip, öğretmenlikte ve öğreteceği alanda uzmanlaşmış kişidir.

Gündüz (2005), öğretmende bulunması gereken bazı bireysel özellikleri; “kabul edilebilir bir kişilik”, “sağlıklı olma”, “Açık fikirlilik”, “kendine güven”, “mesleki ve demokratik ideallere bağlılık”, “liderlik, sürekli öğrenme ve gelişmeye açıklık”, “yaratıcı düşünme, normalin üzerinde zihinsel yetenek”, “iyi ahlak”, “iletişim”, “sevgi sabır ve hoşgörü”, “esprili, adaletli ve tarafsız davranma” ve “başkalarının yetişmesine katkıda bulunma” olarak sıralamaktadır. Öğretmenlerin sınıf ortamı, öğretmenler odası ve çevrelerinde sağlıklı bir iletişim kurmaları için belirtilen nitelikler ön koşul niteliği taşımaktadır.

Öğretmenlerin eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştirdikleri alanlar “okul” olarak nitelendirilmektedir. Eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği ortamlar; personel, araç-gereç, organizasyonun gerçekleştiği yerdir. Okullar; okul müdürü, öğretmen, öğrenci ve diğer personelin eğitim-öğretim hedeflerinin gerçekleştirilmesini desteklemek amacıyla bir araya gelerek oluşturdukları örgütlerdir. Cafoğlu (1995) okuldaki tüm iş görenlerin aynı amaçla toplanabilmesi için örgüt içerisinde herkesin katıldığı ortak bir kültür oluşması gerektiğini belirtmektedir. Okulda belirlenmiş hedefleri gerçekleştirmek amacıyla organize olmuş tüm bireyler okulda oluşacak iletişimin belirleyicisi konumundadırlar.

Küçükahmet (1986) okul yapısını, belli bir mekân olarak belli bireylerin ve bu bireyleri yönlendirme işini üstlenenlerin kullanımına sunulmuş, eğitim-öğretim

faaliyetlerinin belli programlarla düzenlendiği, bilgi ve becerilerin gerçekleştirildiği, kendi niteliğine uygun özellikte eğitsel, yönetsel ve hizmet birimleriyle var olmuş amaçlı bir mekân olarak tanımlamaktadır. Sönmez (2000)'e göre okul, farklı şekillerde tanımlanmış olmakla birlikte, eğitim ortamlarının incelendiği kaynaklarda eğitimin yapıldığı belli bir yapı içerisinde ve belli yaş gruplarına ayrılmış örgün kurumdur. Karaküçük (2008)'e göre okul ve okul yapıları bir şehrin, toplumun göstergesi konumundaki simgelerdir.

Bir eğitim ortamı olarak okul, eğitim faaliyetlerinin yapıldığı, bilgi ve becerilerin yapılandırıldığı ve belirlenmiş amaçları gerçekleştirmek amacıyla oluşturulmuş olan özel bir alandır. Bu alan içerisinde önemli işlevleri yerine getiren öğretmenler odası okul yapısının anlaşılması için iyi bilinmesi gereken bir alandır. Karaküçük (2007) eğitim tarihi içinde okulların çağlar boyu sosyal ve kültürel işlevleri üstlendiğini, okulların mekânsal/fiziksel boyutları ve eğitimin yaşantısal amaçlarının etkili değerlendirilmesi açısından günümüzde de araştırma konusu olmaya devam ettiğini belirtmiştir.

Okulun yapısında idari kısımlar ve mimari özellikler önemli olduğu kadar öğretmenler odası da eğitim-öğretim faaliyetlerinin mihenk taşı olması bakımından önemlidir. Britland (2012) okullardaki yönetim merkezi (müdür odası) okulun beyni ise personel ve öğretmenler odasının da okulun kalbi olduğunu ifade ederek öğretmenler odasının, öğretmenlere çalışma alanı, buluşma yeri ve öğretim rollerini geliştiren etkinliklerin yeri olduğu için bu alanların desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Öğretmen odaları öğretmenlerin serbest zamanlarını geçirdikleri ve eğitim öğretimi planladıkları ortamlar olarak farklı işlevlere sahip ortamlardır. Bu işlevlerin başında öğretmenlerin meslektaşlarıyla ve diğer bireylerle vakit geçirmesi gelmektedir. Hargreaves ve Woods (1984) öğretmenler odasını, okulda öğretmenlerin kullanımına ayrılmış belirli sınırları olan ve çoğunlukla eğitim faaliyetlerini gerçekleştiren bireylerin sosyal ortamları olarak nitelendirmektedir.

Öğretmenler odası sadece dinlenme ve belli sohbetlerin yapıldığı alanlar değildir. Bu ortamlar ayrıca öğretmenlerin çalışma alanı olarak da nitelendirilmektedir. Kellaway (2013) öğretmenler odasının, öğretmenler için bir ofis ve idari işlerin yapıldığı bir mekân olduğunu ifade etmektedir.

Okullarda öğretmenlerin sınıf dışındaki çalışmalarını yapmaları bakımından öğretmen odaları vazgeçilmez alanlar olarak görülmektedir. Her okulda eğitim

süreçlerinin durumuna göre öğretmenler odasının niteliği ve sayısı değişebilir. Bazı okullarda tek bir öğretmenler odasının yanı sıra branşa göre öğretmenler odası da vardır. Bu odalar genellikle sınıf öğretmenlerinin kolaylıklarını sağlamak için mesleki görevlerini yerine getirirken fiziksel bir alanlar olup işlev bakımından öğretmenler odasından bir farkı olmayan ve bir öğretmenin günlük hayatını zenginleştirmek için önemli olan bir topluluk yeri veya iletişimsel ilişki yeridir (Hargreaves, 2013; Nias, 1998; Shapiro, 2010).

Öğretmen odalarının ulaşılması kolay ve gürültülü mekânlardan uzak olmaları uygun görülmekte, eğitim yapısının çok kattan oluşan bir yapıda olması halinde her katta ve okulun niteliğine göre iletişim ve etkileşime açık, teknoloji ve diğer ihtiyaçlar bakımından belli özellikler taşıması gerekmektedir (Kalaycı, 2014). Öğretmenler odası kendi içerisinde diğer ortamlardan farklı özellikler barındırır. Öğretmenlerin farklı kültürden olabilmesi, öğrencilerin ve bu ortamı kullanan diğer bireylerin bu alanda var olması çok kültürlü bir iletişimin oluşmasına da imkân tanımaktadır.

Hargreaves (1994), öğretmen iletişim kültürünün içeriğinin genellikle dışarıdan dayatılan tutumlar, varsayımlar, değerler, inançlar, alışkanlıklar ve çalışma biçimleriyle temsil edildiğini ve bu kültürün öğretmenler odasında bir öğretmen grubu tarafından paylaşıldığını ileri sürmüştür. Bu ortamda okul içi ve okul dışından getirilen konular öğretmenler ve diğer bireyler arasında konuşularak bu konulara farklı değerlendirmeler getirilmektedir. Bu da öğretmenler odası kültürünün oluşmasına olanak sağlamaktadır.

Öğretmenler odasının her ülkede farklı işlevleri olmakla birlikte genel anlamda olumlu ve olumsuz durumların yaşandığı bir alandır. Hammersley (1984), öğretmenler odası sosyal ortam ve ilişkilerin kültürün bir yansıması olarak görmekte ve ortaöğretim öğretmenleri üzerinde yaptığı çalışmada bu kademedeki öğretmenlerin öğrenciler ve toplum hakkındaki konuşma ve eleştirilerin kabul edilir nitelikte olmadığını belirtmektedir. Karataş (2012) öğretmenlerin mesleki başarısında öğretmen odalarının sosyal ortam ve iletişimi arasındaki ilişkinin etkisinin oldukça yüksek olduğunu belirtir.

Bir okuldaki öğretmenler odası, paylaşılan algılara, davranışlara ve hedeflere dayanan duygusal bir iklim yaratan öğretmenlerin birbiriyle ilişkili bir dizi etkileşimi olan eylemi temsil eden bir topluluğun ortak paylaşım alanını temsil eder (Jarzabkowski, 2000; O'Boyle, 2000; MacNeil, Prater & Busch, 2009). Öğretmenlerin öğretmenler odası sosyal ortamına uyumunu kültürel etmenler, çekingenlik, ortamın özellikleri gibi nedenler etkilediği gibi öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine, bazen

diğer öğretmenlerle ve öğretim ortamıyla birkaç yıl temas ettikten sonra katıldığı görülür (Borg, 2004; Malderez ve Diğerleri, 2007).

Töremen'in (2004) çalışmasında öğretmen odaları, öğretmenlerin huzur buldukları, sıkıntılarından kurtuldukları, birbirlerine belirli bilgileri aktardıkları, olumsuz ortam ve arbedelerin sık görülmediği ve öğretmenler tarafından cezbedici ve çekici ortamlar olarak nitelendirilmektedir.

Öğretmenler odası temelde temassız profesyonel görevlerin ve sosyal etkileşimlerin gerçekleştiği bir ortamdır. Öğretmen odaları çalışılacak bir yer, yeme içmenin olduğu, mahremiyeti olan ve yetişkin etkileşimi için ayrılmış bir yer, kişisel ve profesyonel eşyaları saklandığı ve bilgi şölenlerinin olduğu bilgi- beceri paylaşımının yapıldığı alanlardır (Clanfield & Foord, 2008). Öğretmen odaları, öğretmenlerin zaman geçirdikleri ve derslerini takip ettikleri ortamlardır. Öğretmenlerin sohbet yaptıkları, yorgunluklarını attıkları, görüşmeler yaptıkları, eğitim süreçlerini planlayıp hazırladıkları, bilgi ve becerileri paylaşmak amacıyla kullandıkları mekânlardır (Clanfield & Foord, 2008; Açıklın, 2014).

Öğretmen odaları, okul binasında küçük bir alanı kaplamakta olup okullara yüklenmiş hedeflerin gerçekleştirilmesi bakımından önemli rolleri yerine getirmektedir. Öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecindeki etkisi ile birlikte gerçek manada eğitim-öğretim faaliyetlerini kılavuzlama görevi üstlenen, eğitimin nihai hedefi olan öğrencilerde davranış değiştirme sürecini planlayıp yöneten en büyük fonksiyona sahip bireyler olmaları ile onların birbirleri ve diğer bireylerle iletişimleri öğretmen odalarının önemini göstermektedir (Sönmez, 2007; Demirel, 1999; Açıköz, 2000).

Eğitimin hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla oluşturulan yapılarda öğretmenlere büyük roller verilmiştir. Süreç içerisinde ihtiyaç duyulan yeterliliğin aktif bir şekilde sergilenmesi için öğretmenin ihtiyaçlarını karşılayacak öğretmen alanlarının yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Okul yaşamının günlük çerçevesi içinde, öğretmenler odası, eğitim-öğretim kurumunda gerçekleşen duygusal etkileşimlerden sosyal, kültürel, yerel ve tekil ilişkilerin inşa edildiği yerdir (Kwok, 2014).

Williams (1999)'a göre öğretmen odaları, olumlu işlevlerinin yanında yıkıcı, olumsuz tartışmaların yaşandığı, ara sıra eğitim-öğretim süreci ve ortamı hakkında olumsuz düşünce ve tutumların da ortaya çıktığı alanlardır. Bu olumsuzluklar öğretmenlere okula ve öğretmenlik mesleğine karşı olumsuz tutum sergilemesine ve öğretmen odalarının işlevinden uzaklaşmasına neden olmaktadır. Oluşan bu olumsuz

ortam Keller (2000) tarafından “öğretmen odası sıkıntısı, kederi” olarak nitelendirilmiştir.

Öğretmen odaları, öğretmenler tarafından ders hazırlığı yapılan, görüşmelerin yapıldığı, öğretmenlerin yorgunluklarını giderdikleri, meslektaşlarıyla etkileşim kurdukları ve birbirleriyle sohbet, yarenlik ettikleri ortam olarak ifade edilebilir. Buna ek olarak öğretmenlerin sınıf ortamı dışında vakit geçirdikleri öncelikli ortamların başında öğretmen odaları gelmektedir (Türe ve Karaküçük, 2011). Öğretmen odaları öğretmen ve diğer bireyler tarafından belli ölçülerde ortak kullanılabilir. Woolner (2010) geleneksel bağlamda bu ortamları, sağlanan kaynakların kalitesine göre bazen kestirilemeyen bazen de organize bir şekilde önceden oluşturulmuş ve değer verilen ortak bir tesis olarak görüldüğünü ifade etmektedir.

Öğretmenler odası sadece fiziksel bir yapı olarak görülse de eğitim ortamlarının bir parçası olması yönüyle farklı işlevler de barındırmaktadır. Hunter ve diğerleri (2011) öğretmen odasının tek yönlü ve sadece fiziksel bir mekân olmadığını aynı zamanda bu ortamı kullananlar için sosyal, kültürel ve duygusal işlevleri olan bir alan olduğunu ifade etmektedir.

Sosyal bir ortam olarak öğretmenler odasının farklı işlevlere sahip alanlar olarak nitelendirilmesinin sebeplerinden biri de öğretmenler odasının mutfak ve yemek odası gibi işlevleri olmasıdır. Clanfield ve Foord'a (2008) göre öğretmen odaları, mutfak, yemek alanı, kafe ve dinlenme alanı olarak kullanılma olanakları sağlamaktadır. Goffman (1959) öğretmenler odasının ilk dile getirilen niteliklerinin rahatlatma ve sosyalleşme gibi özellikler olduğunu ayrıca bu mekânın eğitimin sınıf dışında sahne arkası olarak tanımlanan bir yer olduğunu bunun dışında samimiyetin ön planda olduğu, ortamdaki bireylerin birbirlerini ve öğrencileri ilgilendiren bazı küçük eylemler sergilediklerini ifade etmektedir.

Öğretmen odaları eğitim ortamlarının en temel öğelerinden olup okullarda branş öğretmenleri için öğretmen odalarına yer verilmesi zorunludur. Eğitim sisteminde öğretmen odaları okulun sosyal ve diğer alanlarını destekleyici rolü bulunmaktadır (Field, 2002). Öğretmen odaları sadece öğretmenlerin iletişiminden oluşmaz aksine birçok alanda farklı görevi üstlenmektedir. Bu mekânlar bazen eğitim odaları bazen dinlenme ve bazen de eğitim dışı faaliyetleri de kapsayan çok boyutlu mekânlardır.

Öğretmenler odası; öğretmen ve yöneticilerin, kurul toplantısı, çalışma ya da sohbet amacıyla bir araya gelmelerine imkân tanıyan alanlardır. Çok katlı yapılarda her

katta olması uygun görülmektedir. Öğretmenler Odası, öğretmenlerin sınıftan sonra en fazla vakit geçirdikleri ortamlardır. Öğretmenlerin ders saati dışında kolay bir şekilde ulaşılabilir ihtiyaç duyduğu etkinlikleri yapacakları alanlar olduğundan öğretmenlerin rahatlıkla ulaşabileceği yerde oluşturulmalıdır. Öğretmen odalarında koltuk, kanepeler, sandalye, masa, eşya dolabı ve gardırop gibi temel eşyaların dışında öğretmenlerin ders planı ve eğitim materyali hazırlama gibi işlerinde yararlanabilecekleri bilgisayar ve yazıcının yer aldığı bir çalışma köşesi, genel kullanıma açık telefon, gazete, dergi vb. okuma malzemeleri ile posta kutusu ve duyuru kutusu bulunmalıdır (Sarıcan, 2013). Öğretmen Odasının büyüklüğü öğretmen sayısına göre belirlenmelidir. Sekiz öğretmene en az 16m² on iki öğretmene kadar 24m² on ikiden fazla öğretmen için öğretmen başına 1.5m² yer ilave edilir (meb, 1997).

2.4. Okul Kültürü ve Okul Örgütü

Kültür, bir toplumun geçmiş zamandan beri süregelen ve kendi içerisindeki insan topluluğunun yaşam tarzını kategorize ederek yansıttığı bilgi, inanç, gelenek, adet, örf, sanat, ahlak, araç- gereç, teknik vb. maddi ve maddi olmayan unsurlardan oluşan bir bütündür. Kültür kelimesi Latince kaynaklı olup “colere” veya “cultura” fiillerinden kaynaklandığı ve “ekip-biçmek”, “bakmak” veya “yetiştirmek” anlamında kullanıldığı ileri sürülmektedir. Kültür kelimesi uygarlık kelimesi ile yoğurularak kuşaktan kuşağa aktarılmıştır (Barlas, 1983).

Kültür, insan ve çevre etkileşimi sonucu ortaya çıkmış olup batı dillerinde sosyal bilimlerde disiplinlerarası bir kavram olarak kullanılmaktadır (Hançerlioğlu, 1993). Eroğlu (1996) kültürü, İnsanoğlunun kendinden önceki kuşaklardan almış olduğu ve kısmen geliştirerek kendinden sonraki kuşaklara aktardığı toplumsal bir miras olarak tanımlamaktadır.

Kaynaklardan edinilen tanımlardan hareketle kültürün genel geçer bir tanımı olmadığı ve bilim dünyasında farklı şekillerde tanımlandığı görülmüştür. Özalp (1986) kültür kavramının çok farklı şekillerde tanımlanması, inceleme alanına girdiği bilimin taşıdığı değere bağlamış ve kültür kavramının belirgin olmamasını bir yönüyle çeşitli alanlarda kullanılmasında kolaylıklar sağladığını ifade etmektedir. Özalp, Amerikalı antropologların kültürle ilgili yüz altmış dört tanım yaptıklarını aktarmaktadır.

Ralph Linton kültürü şöyle tanımlamaktadır: “Kültür öğrenilmiş davranışlar ve bu davranışların sonuçlarından meydana gelen bir bütündür. Kültürü oluşturan unsurlar belli bir toplumun üyelerince paylaşılır ve aktarılır” (Akt. Güney, 1995).

Maddi kültür yani kültürel miras, nesne içerisinde var olup onunla özdeşleşip görünüşte nesne özelliği ile karşımızda duran ve içerisinde soyut olanın gizlendiği bir yapıdır. Maddi olmayan kültür ise geçmişten belirli formlar içinde devralınmış, kalıcı olmayan yani değişebilir nitelikler taşıyan ve kullanıldıkça varlık kazanan yaşama biçimi gibi yazılı olmayan üretimleri kapsar. Her iki kültür biçiminin de ortak özelliği bir değer ve bir mesaj iletmiş olmasıdır (Köktürk, 2011). Kültürün maddi ve manevi öğeleri sosyal ortamlarda meydana gelir ve gelişir. Bu ortamların başında ise örgütler gelmektedir. Örgütler insan ilişkilerine dayalı sistemler olmaları nedeniyle kültürün oluşumunda etkileri olduğu gibi var olan kültürel öğelerden de etkilenirler.

Örgüt, insanların belli hedefleri gerçekleştirmek üzere planlı olarak oluşturdukları yapıdır. Aşkun (1981)'a göre örgüt, bir grup insanın belli bir amaç yönünde iş birliği yapıp bu birliğe gerektiğinde fiziksel araçları katarak belli bir yönetime dayanarak ilişkilerini düzenledikleri sosyal bir sistemdir.

Örgüt kavramı herkesin anladığı ancak kısa bir biçimde tanımlamakta zorluk çekeceği bir kavramdır. Örgüt genel olarak iki ya da daha fazla insanın ortak bir amacı gerçekleştirmek için davranışlarını belirlenmiş şekilde ve kurallara göre düzenlediği yapı olarak tanımlanabilir. Örgütler kendilerini oluşturan bireylerin ötesinde kişilik ve özelliklere sahiptir ve bu özellikler de bireylerin iletişim davranışlarını ve ilişkilerini etkilemektedir (Ertekin, 2017).

Newstrom ve Davis (1997)'e göre örgütlerin dört temel özelliği vardır. İlk olarak örgütler parmak izi ve kar taneleri gibi biriciktir. Her bir örgütün kendi tarihi, iletişim örüntüleri, sistem ve prosedürleri, görev ve ifadeleri vardır. İkincisi, kültürler zaman içinde yavaş bir biçimde değişmekle birlikte evrende belli ölçütlerde istikrarlıdır. Üçüncü olarak pek çok örgüt kültürü açık olmaktan ziyade belirsizlik göstermektedir. Son olarak örgütler inanç ve değerlerin temelini oluşturan sembolik betimlemeler olarak görülmektedir.

Örgüt kültürünün oluşmasında kurucuların, örgüt iç ve dış çevresinin, yönetim uygulamalarının ve ulusal kültürün etkisi olmaktadır (Swalet'ten akt. Terzi, 2000). Örgüt kültürünün inançlar, değerler, normlar ve semboller gibi boyutları vardır. Bu boyutlar örgütün kendi yapısı içerisindeki iletişim bağlamını belirtmektedir.

2.4.1. İnançlar (Temel Sayıltı-Varsayım)

Sayıltılar (inançlar), örgüt üyelerinin çevreleriyle olan ilişkileri, zaman, mekân, insan eylemleri ve insan ilişkilerinin yapılarıyla alakalı olarak paylaşmış oldukları inanışlardır (Schein, 1984). Kültür, temelde sözsüz ortak varsayımların toplamıdır. Bir örgütün üyelerinin çevreleri ile ilgili görüşleri ve dünyada kendi yerlerini paylaşmaları kültürün oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Temel sayıltılar örüntüsü, içsel ve dışsal uyum sorunlarıyla baş etmenin öğrenildiği örgüt tarafından bir kültür meydana gelir (Hoy ve Miskel, 1996).

Şişman (2002)'a göre inanç, insan mı çevresini şekillendirir, çevre mi insanı şekillendirir; insan etkileşimlerinde aktif mi yoksa pasif midir; İnsan yaradılıştan iyi midir yoksa kötü müdür ve gerçeğe ulaşma yolları ile ilgili soruları içeren bir kavramdır. Örgüt kültürü ile ilgili doğru-yanlış; iyi-kötü ve norm koyucu olmak üzere üç inançtan oluşmaktadır (Doğan, 2007).

2.4.2. Normlar

Normlar, bir örgütün davranış sistemi olup kaynağını değerlerden alan kurallardır. Normlar, değerlere göre daha somut ve günlük hayat için yol göstericidir (Bakan vd., 2004; Şişman, 2007). Normlar bir grup tarafından umulan, benimsenen desteklenen tüm davranışları kapsar. Özkalp (1992)'e göre normlar, ödül ve ceza yöntemi ile korunur; ödüllendirme normlara uygun hareket edilmesi, cezalandırma ise genellikle norm dışı davranışlar sonucu ortaya çıkmaktadır. Normlar öğrenilmekte ve süreç içerisinde alışkanlık haline gelmektedir.

Normlar, örgüt üyelerinin davranış biçimlerini belirleyen, onların ne tür ilişki ve etkileşime gireceğini, oynayacakları rolleri düzenlerken bazı normlar da kanunlar da uyulması gereken kurallar olarak değerlendirilebilmektedir (Taymaz, 2003).

2.4.3. Semboller (Artifaktlar)

Semboller literatürde “insanların duyabileceği, görsel olarak algılayabileceği somut örgütsel öğeler; insan eli ile meydana getirilmiş şeyler” olarak ifade edilir (Bakan vd. 2004). Schein (1984)'e göre semboller, görsel olarak algılanan ancak ortaya çıkarılmayan buluşlar, teknolojiler, sanat, mit ve efsaneler yani somut davranış tekrarı olarak tanımlanmaktadır.

En genel anlamıyla sembol, bir nesne, varlık, olay ve edimi farklı şekillerde ifade eden şey demektir (Marshall, 2009). Öğretmenler odasının sosyal ortam ve

iletişimi açısından sözel-davranışsal semboller sıklıkla kullanılmaktadır. Örgüt iletişimi bağlamında öğretmenler odası sosyal bir ortam olarak değerlendirilmektedir (Şişman, 2007).

Semboller, iletişimin temel öğelerinden olan dili de kapsayan, bireylerin birbirlerine anlam taşımak için kullanmış oldukları yazılı işaretler ve seslerden oluşan özel bir kavrayıştır (Balcı, 2001). Şişman (2007)'a göre bir örgüte bağlı bireylerin, örgüt içerisindeki başka bölüm ve birimlerde yer alan meslek gruplarının kullandıkları teknoloji, mecazlar, deyimler, şaka, argo ifadeler, şarkı, marş, selamlaşma şekilleri ve söylemleri o örgütün dil işleyişi hakkında bilgi vermektedir.

Sembollerin diğer boyutunu da törenler oluşturmaktadır. Öğretmenler de okul kültürü içerisinde bir örgüt olduklarından kendi aralarında gerçekleştirdikleri faaliyetler bu alanda değerlendirilebilir. Şişman (2007)'a göre, örgütsel yaşamdaki bazı günler önemli sayılmakta, bazı haftalar, bayramlar, kutlamalar, partiler, karşılama ve uğurlama toplantıları vb. etkinlikler örgüt törenleri olarak değerlendirilmektedir. Kutlamalar (törenler) bir okul örgütünün, o okul örgütünün öğrenci ve iş bölümü olan diğer bireylerin tanınmasını, değer, bilgi ve becerilerin aktarılmasını sağlar (Hoy ve Miskel, 1996). Eğitim ortamında yer verilen törenler iletişim ve etkileşimin boyutlarını göstermesi bakımından önemlidir.

2.4.4. Değerler

Değer sözcüğü, belli bir öneme sahip olan, benzerlerinden üstün niteliklere sahip olan, doğru ve iyi olan her şeydir. Eğitim örgütleri ve diğer iletişim kanallarında değer kavramı, iyi ve istenen durumlar olup yapılması gerekli olan kriterlerdir. Örgütlerin benzerlik ve farklılık yönünden değerlendirildiği durumlar değer olarak tanımlanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında değer; bireyler arasında birlik sağlayan, bütünleşme ve dayanışmaya temel oluşturur (Tatlıdil, 2003).

Değer, örgüt üyelerinin durum, eylem, olay ve tavırları değerlendirmede başvurdukları ölçütlerdir (Schein,1984). Çalışkanlık, başarı, bağımsızlık, güven, azim, dürüstlük, saygı, hoşgörü, yardımseverlik, sabır, itaat vb. değerler örgüt kültürü ile ilgilidir (Şişman, 2007). Değer, belli disiplinler tarafından incelenerek ve farklı şekillerde tanımlanan bir kavram olup değerler geleneklerden yararlanabilir. Değer geleneğe dayanıyorsa kuşaktan kuşağa aktarılır, kişi ve durumların etkilerinden bağımsız bir yapıya bürünür (Doğan, 2007; Erdem 1996). Eğitim ortamları bir kültür aktarıcısı olmaları nedeniyle değer ögesi oldukça önem taşımaktadır.

2.5. Eğitim Kurumlarında Örgütsel İletişimin Yeri ve Önemi

Sosyal bir olgu olarak ortaya çıkan ve toplumun geleceğini yönlendirme görevi üstlenen eğitim, bireylerin bir araya gelerek oluşturdukları dirik bir yapıdır. Toplum tarafından oluşturulan bu yapı toplumun değerlerinin bir yansımasıdır. Bu nedenle toplumu oluşturan bireylerden bu denli önemli olan eğitime sahip çıkması beklenir.

Eğitim kurumlarındaki örgütsel iletişim, Cumhuriyet dönemindeki çalışmalarda öğretmen, öğrenci, okul idarecisi ve veliler açısından gündeme alınarak değerlendirilmiştir (Karagöz, 2014). Okul örgütünün temelini oluşturan öğretmenler ve öğrencilerin birbirleri veya diğer bireylerle olan etkileşimleri, eğitim sisteminin örgütsel iletişimini oluşturmaktadır. Shapiro (2004)'ya göre bireyler arasında gerçekleşecek sağlıklı bir iletişimde dinleme becerisi, hem bilişsel hem de duygusal bağlılık oluşturmaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin eğitim ortamlarında, mesleki ve sosyal iletişim alanında etkin rolleri bulunmaktadır.

Eğitim kurumlarının da sistem içerisinde kendine has nitelikleri bulunmaktadır. Bu niteliklerin başında eğitim örgütünü oluşturan öğretmenlerin mesleki eğitim almış olmaları ve alanlarında uzman olmaları yer almaktadır. Eğitim sistemlerinde nitelik kazanmak amacıyla bu alanda yetkili kurum ve kuruluşlar öğretmene bağımsız hareket etme alanı oluşturur. Yani öğretmene mesleki uzmanlık uygulamada özerklik fırsatı verilmiştir. Bu da öğretmen ile idareciler arasında bir takım çatışmaların doğmasına neden olmaktadır (Aydın, 2000).

Eğitim örgütlerindeki kişilerin eğitim ortamı sürecinde aralarında doğal bir iletişim ağı oluşturması söylenti kavramının ortaya çıkmasında önemli etken olmaktadır. Eğitim ortamının iş yoğunluğu içerisinde sıkılan ya da yorulan bireylerin birbirleriyle son haberleri paylaşmaları, dedikodu yapmaları iş ortamının amacına hizmet etmese de bireylerin belli bir süre rahatlama sağlamları açısından önemlidir. Bu söylentiler daha çok kişisel hedeflere hizmet etmekte olup eğitim ortamlarında farklı boyutların oluşumuna zemin hazırlamakta ve söylentilerin infarmal iletişim içerisinde gelişmesini sağlamaktadır (Gürgen, 1997; Elma ve Demir, 2000).

Eğitim ortamında öğretmenlerin ve diğer paydaşların eğitimin açık hedefleriyle örtüşmeyen dedikodu ve söylentilere zaman ayırması eğitim faaliyetlerinin aksamasına, zaman kaybına ve eğitim örgütü için maddi kaynaklar açısından olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Bununla birlikte dedikodu ve söylentiler bireyler üzerinde olumsuz etki ve moral bozukluğu yaratarak çalışma performansının düşmesine neden olmaktadır. Bu

gibi durumlar eğitim örgütlerinin saygınlığının ve yapısının sarsılmasına neden olur. Bu nedenle eğitim örgütlerindeki bireyler arasındaki iletişimin açık ve sürekli olması sağlanmalı ve sağlıklı bir iletişim olması sağlanmalıdır (Tatlıldil, 2003).

Kişiler arası etkileşim sonucunda meydana gelen gelişigüzel iletişimin aktif olarak yaşandığı eğitim örgütlerinin başında okullar gelmektedir. Okulların, toplumsal yönünün olması ve açık özellikler taşıyan bir sistem olması, insan faktörünün okullarda diğer örgütlere göre daha aktif olması informal unsurların güçlenmesine katkıda bulunur (Bursalıoğlu, 2013).

Her okulun kendine has bir evreni, kendi ortamındaki etkileşimlerden meydana gelen bir karakteri bulunmaktadır. Bu nitelik, öğrenci öğretmen diyalogundan, panolara yerleştirilmiş görsellere de aktarılmaktadır. Dirik bir yapı olan okul kültürü, özünde okul ve okul ortamına ait pek çok bilgi ve becerinin şifresini oluşturmaktadır. Bireylerin sahip olduğu kültürel özellikleri onun hayatında sistemleştirdiği davranışlar hakkında bilgi edinmeyi sağladığı gibi, eğitim ortamı olan okulun da kültürü izlenilerek o okul ortamında devam eden uygulamalara ilişkin bilgi edinilebilir. Okul kültürünü meydana çıkarıp geliştiren sayılı ve değerler ise okulun insana toplumsal bir anlam yüklediğini gösterir. Bu anlam, süreç içerisinde okul ortamında olan bireylerin davranış ve becerilerini biçimlendirir. Bu nedenle okul kültürü öğretmen, okul idarecileri ve öğrencilerin başarı, gelişim ve yenilik gibi unsurlara dayalı davranış ve motivasyonunu etkiler (Deal ve Peterson, 1991; Bosworth vd, 2018; Reaves vd, 2018).

Bir eğitim örgütü olan okul, yasalarla tayin edilmiş özellikleriyle ekonomik özellikli ve rekabete bağlı olarak faaliyet gösteren diğer örgütlerden ayrılmaktadır. Bu yönden okullar eğitimin temel ilkeleri ile harekete geçmiş ve belli nitelikler sergileyerek, yetiştirilmesi arzu edilen bireyleri etkili bir iletişimle yönlendirmeyi temele alarak ortaya çıkmaktadır (Karataş, 2009).

Şimşek (1995)'e göre, eğitim ortamı olarak okul binası; öğretmen, öğrenci, araç-gereç ve donanım gibi eğitimin diğer girdi unsurlarını birleştiren, onları ortak amaçlar için bir çatı altında barındıran mekanlar, eğitim ortamının en temel sistemlerinden biri olma niteliği taşımaktadırlar. Bu sistemde girdilerin işlenmesi ve yönlendirilmesi sadece öğrencilerde değil öğretmen, idareci ve eğitim ortamlarında bulunan diğer bireyleri de kapsamaktadır. Kent (2005) buna bağlı olarak okullardaki çalışmaların merkezinde eğitim-öğretim etkinlikleri ve öğretmenlerin sergilediği iletişimsel davranışların önemli olduğunu savunmaktadır.

Öğretmenler Odası eğitim-öğretim faaliyetlerinin bir parçası olduğundan okulun birçok yönünü yansıtır. Hoy ve Miskel (2012) okulların fiziki donanımları, gösterileri, ortamda bulunan davranış sistemleri, eğitim sürecinde amaçların gerçekleşmesi için gösterilen çaba ve emekler, eğitim ortamlarındaki bireylerden beklentiler vb. durumların öğretmenlerin his, fikir ve inanışları üzerinde etkili olduğunu vurgulamaktadır.

Eğitim yapıları içerisinde öğretmen odaları okul örgütünün iletişim düzeylerini ve bu ortamı kullanan bireyler arasındaki ilişkilerin yönünü göstermesi bakımından önemlidir. Örgütsel olarak okul ortamında, bireyler arasındaki kültürel öğelerin olumlu sosyal nitelikleri olabildiği gibi olumsuz nitelikli sosyal öğelerin varlığından da söz edilebilmektedir (Şişman, 2011).

Eğitim ortamlarıyla ilgili bir kavram olan okul, öğretmenlerin çalışma ve yaptığı işten zevk alma güdüsünü üst seviyede tutarak iş doyumunu arttıran, okulu kendi aile yaşam ortamı sayıp evinde çalışıyormuş bilinciyle öğretmenleri olumlu yönlendiren mekânlar olarak görülmektedir (Zigarelli, 1996). Bu açıdan etkili bir okul ortamının ancak öğretmenler Odası sosyal ortam ve iletişiminin incelenmesiyle belirlenebileceği görülmektedir. Kısaca öğretmen odaları okul ortamının etkili olup olmadığı hakkında bilgi veren sosyal yapılardır.

2.6. Örgüt İklimi ve Okul İklimi

Örgüt iklimi, bir bireyin çalışma ortamındaki davranışlarına ve mesleği ile ilgili tutumlarına etki etmekle birlikte, faaliyet gösterilen yapı ve bu yapıdaki çalışma ortamının boyutunu ifade etmektedir. Can (2005)'a göre örgüt iklimi, örgütün psikolojik ve sosyal ortamıyla ilişkilidir. Nasıl ki hava olaylarında iklim sıcaklık, nem vb. değişkenlerle ifade ediliyorsa örgüt iklimi de arkadaşlık, destek olma, risk alma gibi değişkenlerle belirlenir. Örgüt iklimi zaman içerisinde ortama etki eden faktörlerin ürünüdür.

Öğretmenler Odası eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü sosyal bir ortam olması bakımından belli bir iklime sahiptir. Örgüt iklimi ile ilgili farklı tanımlar olmakla birlikte Hoy ve Miskel (2010) örgüt ikliminin özelliklerini şöyle ifade etmektedirler:

Örgüt iklimi;

- Örgüt bireylerinin davranış ve tutumlarını etkiler.
- Örgüt ve üyeleri için normal örgütsel faaliyetlerden doğar.

- Örgütün bir biriminden ziyade örgütü bütün olarak tasvir eder ve duygusal tepkiler oluşmasına etki eder.

Her okul sosyal, kültürel ve coğrafi nitelikleri ile farklı iklime sahip olduğu gibi bir okul da kendi yapısı içinde bile farklı iklimler barındırabilir. Bu durum okul ikliminin sadece öğrenci ve öğretmene bağlı olmadığını, yönetici ve okul içerisindeki diğer bireylerin de okul iklimini yönlendirmede etkili olduklarını göstermektedir. Örgütler bütünsel olarak incelendiğinde örgüt birimlerinde belli bir işleve sahip bireyler arasında sürekli bir iş birliğinin olması çağdaş örgüt ilkelerine uygun olmayan önemli bir sorun olarak değerlendirilmektedir (Mıhçıoğlu, 1995). Bu sorunların aşılması kuşkusuz örgüt iklimiyle yakından alakalı olup okul yöneticisi ve diğer etkili bireylerin bu sürece müdahale etmeleri önemli rol oynamaktadır. Eğitimde yeni anlayış, yaklaşım ve düzenlemeler örgütlerin yapı boyutu ile sınırlı olmakta ve bu noktada insana, yapıları etkilemesi bakımından önem verilmektedir (Bursalıoğlu, 1998).

Eğitim, insan kültürünün bir meselesi olduğundan, insanlar tarafından oluşturulmuş ve belli hedefleri gerçekleştirmek üzere oluşturulan yapılarda meydana gelen kültür örgütünün işlevleri hakkında bilgi edinmeyi sağlamaktadır. Okul örgütünde oluşan kültür, eğitim ortamlarında gerçekleşen iletişimi ve okul iletişim iklimini de etkilemektedir. Sezgin ve Sönmez (2018) okul kültürü içerisinde etkileşimin var olduğunu ve bu sosyal etkileşimin okul ortamı veya okulun sahip olduğu iklim olduğunu ifade etmektedir.

Okul iklimi, öğretmenlerin okulun genel çerçevedeki özelliklerine ilişkin düşünceleri, sistemli ve gelişigüzel örgüt üyelerin kişilik özellikleri ve bunlara etki eden örgütsel liderliği de kapsayan geniş bir kavramdır. Yalın bir anlatımla bir okulu diğer okuldan ayıran ve okul çevresinde gerçekleşen ortamların okuldaki davranışlara ilişkin algılamaları olarak nitelendirilebilir. Bir okulun iklimi okulun kişiliği olarak tasavvur edilebilir. Yani insan ilişkilerinde kişilik ne ise okul için de iklim o anlamı taşımaktadır. Okul iklimi, öğretmenler tarafından yaşantı ile oluşturulmuş bir nitelik olup öğretmen davranışını etkileyen ve okuldaki davranışlar üzerinde şekillenen olgudur. Sonuç olarak okul iklimi okuldaki bireylerin kendi aralarındaki iletişimin niteliğine göre şekillenip ortaya çıkar (Hoy ve Miskel, 2010).

Aydın (1993)'a göre okul iklimi, sistematik bir örgüt olan okulu tasvir eden ve onu diğer eğitim örgütlerinden farklı kılan öğretmen, öğrenci ve diğer paydaşları

etkileyen ve nispeten süreklilik arz eden özellikler bu bireylerce hissedilen duygular olarak tanımlanmaktadır.

Okul iklimi, okul çevresini uzun süre etkileyen bir niteliktir. Çünkü bu iklim öğretmen tarafından hayat bulup faaliyete geçmekte, okul örgütündeki bireylerin davranışlarını etkilemekte, okul müdürünün liderliğinden etkilenerek ortak yaklaşımlara bağlanmaktadır (Yalçınkaya ve Akyüz, 2000).

Okul ikliminin öğrencilerin eğitim-öğretim faaliyetlerini içselleştirmesi bakımından da etkisi olduğu görülmektedir. Hedeflerini gerçekleştirmeye odaklanan bir okulun, düzenli, temiz, uygun ve sürece destekçi olması gerekmektedir. Etkili bir okulda belli görevleri olan bireyler ile okul dışında sürece dâhil olan bireyler arasında karşılıklı etkileşim bulunmaktadır. Bu açıdan okulun işlevlerini gerçekleştirmesinde görev alan bireylerin önemli bir katkısı olduğu görülmektedir. Etkili okullarda olumlu iklimin etkisi vurgulanmakla birlikte olumlu bir okul ikliminin gerçekleştirilememesi durumunda okulların gelişmesi düşünülemez (Balcı, 1993).

Hoy ve Miskel (2010) tarafından okul ikliminin boyutlarının altı başlıkta değerlendirildiğini ve bu boyutların üçünün öğretmen ve müdür, üçünün de öğretmen ve meslektaşları arasındaki etkileşim olduğu belirtilmektedir. Bu boyutlar şöyle sıralanabilir:

- *Destekleyici müdür davranışı:* Öğretmenlere ilgi gösterir, öğretmenlerin önerilerine açıktır ve öğretmenleri gerçekçi olarak över. Yapıcıdır.
- *Emredici müdür davranışı:* Katıdır ve sık gözlemci olması nedeniyle iletişime kapalıdır.
- *Kısıtlayıcı müdür davranışı:* Öğretmenlerin işini engeller ve onlara yoğun işler yükler.
- *Meslektaşlığa dayalı öğretmen davranışı:* Öğretmenler arasında yetkin iletişim ve etkileşimleri destekler.
- *Samimi öğretmen davranışı:* Okul içerisinde güçlü, yakın sosyal destek faaliyetlerini yansıtır. Öğretmenler birbirini iyi tanır, yakın arkadaşlıklar kurulur ve sık sık bir araya gelirler.
- *İlgisiz öğretmen davranışı:* Olumsuz davranışlara sahiptir ve meslektaşlarını eleştirir. Sosyal ortamı destekleyen yönü zayıftır.

Okul iklimi araştırmacılar tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Peker (1993)'e göre açık iklim; öğretmen, okul ve yöneticilerin etkileşim halinde olduğu ve öğretmenlerin olumsuz çekiştirmeler yaşamadan birbirlerini eleştirdiği okul iklimidir. Öğretmenlerin bu iklimde dostça etkileşim ve abartıya kaçmayan samimiyetler kurdukları belirtilmiştir. Kapalı okul iklimi ise öğretmenin sosyal ilişkilerden uzak durmasına neden olup, olumsuz sosyal ortamların oluşmasına neden olmaktadır. Kapalı okul ikliminde bireylerin morali bozuk, samimiyetten uzak ve anlayış gösterme eğiliminden de oldukça uzaktırlar.

Schnell (2003) okullarda eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekteştirenlerin canlı bir iletişim çemberinde olduklarını ifade edip bunu ağ şeklinde ifade etmiştir. Başaran (2000)'a göre pozitif insan ilişkileri, örgütlerde idarecilerin, görevlilerin; eğitim kurumlarında da idareci ve öğretmenlerin, öğrenci ve eğitim paydaşlarını diledikleri gibi istifade edecekleri veya yönlenebilecekleri bir araç değildir. Bu bağlamdan yola çıkarak bireylerin sosyal iletişim ve etkileşimlerinde önemli olan on bir özellik belirtilebilir. Buna göre bireylerin sosyal ortam ve iletişiminde belirlenmiş özellikleri şöyledir: (1) bireyden bireye ilişkilerdir, (2) yetişkinler arası ilişkilerdir, (3) empati gerektirir, (4) tolerans gerektirir, (5) alaka gerektirir, (6) dostluk ister, (7) "biz" olmayı gerektirir, (8) güven ister, (9) şeffaflık ister, (10) adaleti sahiplenir, (11) bireyin kendisinin farkında olmasını gerektirir. Bireylerin belirtilen bu özellikleri okullara da uyarlanabilmektedir. Bu ilişkiyel özellikler, okul ortamındaki bireylerin hem mesleki hem de sosyal alanlarını kapsayan iklimi etkilemektedir.

Welsh (2000)'e göre eğitim ortamında sergilenen davranışlar okul iklimi üzerinde büyük etkiye sahiptir. Okul iklimi/ortamı, öğretmen-öğrenci ilişkilerinde, davranışların şekillenmesinde ve eğitim sürecine doğrudan veya dolaylı dâhil olan bireylerin okula olan güven duyguları üzerinde önemli etkiler oluşturmaktadır. Bu nedenle okul iklimine ilişkin olarak yukarıda belirtilen koşulların öğretmenler odası bağlamında da araştırılması önemlidir.

2.7. Sosyal Ortam ve İletişim

Sosyal ortam, bireylerin birbirleriyle iletişimde ve etkileşimde bulunduğu aile, okul, dernek gibi aktivite ve paylaşımların yapıldığı ortamlar olarak tanımlanabilmektedir (Özer, 2011). Eğitimin temel amacı olan davranış şekillendirme sürecinin şekil ve nitelik olarak gerçekteştiği ortamların başta gelen özel mekânlarından olan okullar, yüklendikleri nitelik bakımından diğer kurumlardan ayrılırlar.

Bireylerde var olan mekân ve sosyal ortam bilinci, bireylerin bu ortamlara yüklemiş olduğu anlam, özellik ve değer yargıları gibi öznel yaklaşımlarla oluşturdukları birimler arasındaki etkileşimlerle oluşmaktadır. Dolayısıyla belli işlevler yüklenen ortamlar kişinin yapacağı fiziksel ve sosyal etkinlikleri, iletişimi ve kişilik özelliklerini de etkilemektedir (Terzioğlu, 2005).

Eğitim ortamlarının girdisi ve çıktısı bireylerdir. Öğretme-öğrenme faaliyetlerinin gerçekleştiği ortamdaki tüm sorumluluğun merkezinde olan ve bunun için okulun kaynaklarından istifade eden öğretmenlerin, eğitim ortamlarındaki davranışlarının işlevsel anlamda birbirleriyle uyumlu davranışlar olması gerekmektedir (Arslan ve Sümbül, 2004). Eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştiği sosyal ortam, öğretmenlerin birbirleriyle ve diğer bireylerle iletişiminden etkilenmektedir.

İletişim sözcüğü yerine 2000’li yıllara kadar haberleşme kavramı kullanılmaktaydı. Bu kavrama günümüzde farklı bir boyut kazanarak “birlikte gerçekleştirilen ve paylaşılan şeyler” anlamında kullanılmaktadır. İletişim ileti alıp verme süreci olup etkileşimden farklı olarak değerlendirilmektedir. İletişim, ilk anlamıyla insanların diğer canlı varlıklarla kurmuş oldukları ilişki olarak tanımlanmaktadır (Tutar ve Yılmaz, 2013).

İletişim, en az iki birey arasında anlamları bir yani ortak kılmak ya da bireylerin duygu, düşünce, hayal ve izlenimleri birbirlerine aktararak aralarında anlam oluşturma süreci olarak tanımlanmaktadır. Genel çerçevede anlamlandırmanın ve ortaklaştırmanın toplumsallaştırıldığı bir süreçtir (Eskiyörük, 2015). Yaylagil (2014)’e göre, iletişimin temel öğelerinden olan dil, söz, anlam, anlam aktaran araçlar, toplumların araç-gereç ilişkilerini devam ettirmek ve pekiştirmek amacıyla kullanılmaktadır.

Altıntaş ve Çamur (2005)’a göre iletişim, insanların anlam ile bilgiyi özdeşleştirebilecekleri ve ilişki kurduğu her şey arasındaki ileti aktarım ve alım faaliyetidir. Verilen tanımlardan hareketle iletişimin temel unsurlarının başında insanın geldiği görülmektedir. Owen ve Bugay (2014) tarafından geliştirilen ölçekte iletişim kazanımlarının dört fonksiyonu üzerinde durulmuştur. Bu fonksiyonlar, “iletişim ve temel iletişim becerisi”, “kendini ifade etme”, “aktif dinleme ve sözel olmayan beceriler” ve “iletişim kurmaya hazırbulunuşluk” tur.

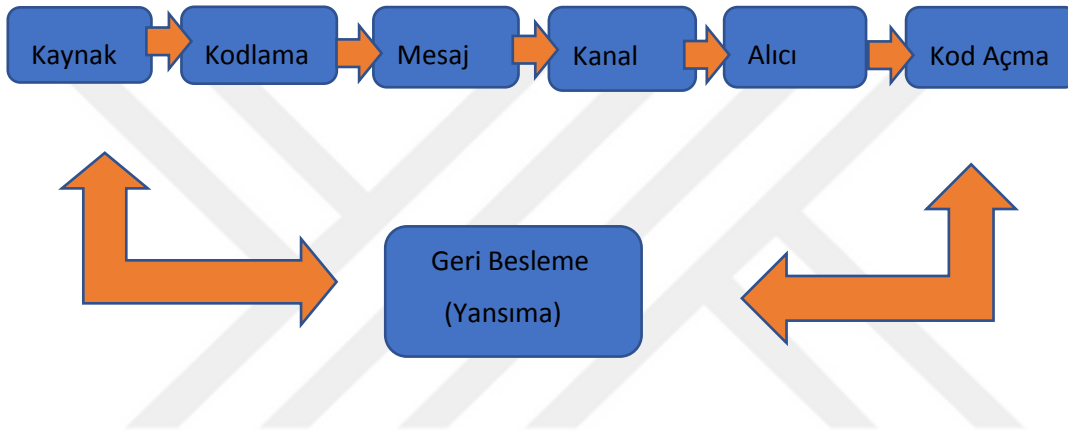
Cüceloğlu (1999) iletişim kavramını, iki bireyi ilişki kurabilecek boyuta sürükleyen psiko-sosyal bir süreç olarak değerlendirmekte ve bireyleri iki boyutlu yani hem sosyal açıdan hem de psikolojik açıdan varlıklarını ortaya koymaları süreci olarak

ifade etmektedir. Kaya (2015) iletişim kavramına daha farklı boyutlar yükleyerek duygu ve düşüncelerin, el, kol, baş ve vücudun diğer ileti aktaran bölümlerinin konuşma, yazma, telefon, radyo vb. bildirişim araç-gereçlerinin kullanılarak verilmek istenen iletinin bir yönden diğer yöne aktarımı olarak tanımlamaktadır.

2.8. İletişimin Öğeleri

İletişim, en az iki birey arasında meydana gelen ve bireylerin aralarında anlaşma sağlayarak yaptıkları değişim; organizmanın belli bir noktasında istenilen davranışı meydana getirmek için çevredeki uyaran öğelerin düzenlenmesidir (Yüksel, 1988).

Güney' e (2013) göre iletişim sürecindeki temel öğeler şu şekildedir:

Şekil 1. İletişim Sürecinde Yer Alan Temel Öğeler

Gönderici, hangi iletiyi ya da iletileri göndereceğine, bu iletileri alıcının anlayabileceği semboller kullanarak aktaran kişidir (Eskitürk, 2015). Tutar'a (2013) göre iletişimde en büyük sorumluluk göndericiye aittir. Çünkü gönderici iletişimi başlatır ve zihnindeki düşünceleri iletiyi kodlayarak belli bir oluk ile alıcıya aktarır.

Göndericinin sosyal ortamdaki tutum, yetenek, sergilediği toplumsal roller, sahip olduğu statüsü, kendini nasıl gördüğü ve karşısındakine ilişkin algıları ile konuşulan konuya hâkimiyet düzeyi iletişim ortamı ve sürecinde oldukça etkilidir (Cüceloğlu, 1997; Dökmen, 1995). İnceoğlu (2004) iletişim sürecinde kaynak olan kişinin konumunun ve iletinin türünün önemli olduğunu, alıcı için iletişime hazır olmanın iletideki bilgilerin inandırıcılığının önemi üzerinde etkisi olduğunu aktarmaktadır.

Öğretmenler odasını kullanan bireylerin, eğitim-öğretim ile doğrudan ilişkisi olan ve diğer çevreden eğitim ortamlarında dolaylı ilişkiler için bulunan bireylerden oluşması nedeniyle bu ortamlardaki iletişimi oluşturan konuların büyük bir bölümünü kestirilemeyen (tahmin edilemeyen) konuların oluşturduğu görülmektedir. Kod,

göndericinin alıcıya aktarmak istediği iletinin kod simgelerine dönüştürülmesidir (Eskiyörük, 2015). Fiske (2014), kodu belli bir kültür ile bu kültürün alt kültürüne mensup bireyler arasındaki anlamlı paylaşım sistemi olarak tanımlarken, Kaya (2015) iletinin işaret haline getirilmesinde kullanılan simge ve bunlar arasındaki etkileşimi düzenleyen sistemler bütünü olarak tanımlamaktadır.

İleti, vericiden alıcıya aktarılan ve iki taraf arasında ortak anlayış oluşturmayı hedefleyen bazen sade bazen de karmaşık sembollerle oluşan unsurlardır (Şimşek, 2008). İleti, birden fazla birey arasında bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda davranışları şekillendirmek ya da değiştirmek amacıyla gönderici tarafından düzenlenmiş işaretler bütünüdür. Başka deyişle alıcıya aktarılan duygu, düşünce ve davranışların temsili olan sembollerin tamamıdır (Engin, 2010). Mutlu'ya (2012) göre mesaj, alıcı için ikaz işlevi gören sinyaller bütünü olup iletişim sürecinde kaynağın hedefleri ölçüsünde alıcıya gönderilen iletileri taşıyan ortam, yöntem ve tekniklerden oluşan yapı, belli sinyalleri belli alanlara taşıyan bir araçtır.

Kuzu (2003), sağlıklı bir iletişimin gerçekleşmesi için iletinin taşınması gereken özellikleri şöyle sıralar:

- ❖ İleti alıcının dikkatini çekecek özellikleri taşıyacak şekilde sembolize edilmeli ve net olmalıdır.
- ❖ İleti sembollerinin kaynak ile alıcı arasında ortak yorumlanabilecek niteliğe sahip olmalıdır.
- ❖ İleti alıcının ihtiyaçlarını karşılayacak cevaplar içerecek özellikler taşınmalıdır.
- ❖ Kaynak kişi iletiyi oluştururken alıcının tutum ve değerlerini tanımalı ve bunları göz önünde bulundurmalıdır.

Kanal, sinyal ve mesajların alıcı ile hedef arasında iletişimsel bağlamda taşındığı fiziksel bir araçtır. Kanal ayrıca kaynağın amaçları doğrultusunda oluşan ortam, yöntem ve teknikleri de kapsamaktadır. İletişim sürecindeki bireylerin iletilerinin karşılıklı aktarıldığı yollar, zaman, kelime, kitle iletişim araçları ve bazen de bir görsel araç olabilmektedir. Tüm bu araçlar iletişim kanallarını oluşturmaktadır (Mutlu, 2012).

Her ileti mutlaka belli bir kanal ile hedefe aktarılır. Etkili ve amaca uygun gerçekleşen iletişimlerde ileti aktarımında alıcının özelliklerine, yer ve zamana uygun kanallar seçilmelidir. Gazete, dergi ve toplantı gibi iletişim araçlarından hangilerinin

kullanılacağı konusunda hangi kanal daha çok duyuya hitap ediyorsa onun seçilmesi iletişimin niteliği açısından önemli olmaktadır (Eskiörük, 2015).

Gönderenin aktardığı iletinin alıcı tarafından alınarak içeriğinin çözümlendiği ve anlamın anlaşıldığı aşamadır (Kaya, 2015). Gönderici ile alıcı arasında gerçekleşen iletişimde belli bir kod aktarımı yapılır. Aktarılan ileti ne kadar iyi kodlanırsa bireyler arasında anlam birliği yapmak da o kadar kolay olur. Tutar'a (2013) göre kod açma bireyler arasında iletinin anlamlı bir şekilde yorumlanmasıdır.

İletişim sürecinde alıcı; kaynak kişinin, duygu ve düşüncelerini belli bir kanalla ulaştırmayı hedeflediği kişidir (Mutlu, 2012). Kaya (2015) iletişimde mesajı alan kişiyi hedef yani alıcı olarak tanımlamakta ve süreç içerisinde kaynak konumunda olan bireyin sosyal ortamda geri bildirimler yoluyla alıcı yani hedef konumuna da geçebilme özelliğine değinmektedir.

Geri besleme, iletişim sırasında gönderici ile alıcı arasında gerçekleşen mesaj alışverişinde mesaj içeriğinin nasıl ve hangi yönde anlaşıldığını gösteren iletişim süreci boyutudur. Geri beslemenin bir diğer işlevi de kaynağın alıcı tarafından anlaşılmasını istediği bilgi ve çalışmaların alıcı tarafından edinme ve yapma düzeyini belirlemektir. Eren (1984) geri beslemeyi, alıcının gönderici tarafından kendisine gönderilen iletiyi yanıtlamak için gönderici konumuna geçerek yeni bir iletiyi belli bir kanal ile ilk iletiyi gönderen kişiye ulaştırma çabasına girdiği süreç olarak ifade etmektedir.

Geri besleme, iletişimin çift yönlü olarak sürdürülmesinde gerekli olan bir iletişim boyutudur. Bu boyut, iletinin alıcı tarafından doğru anlaşıldığı ve alıcı ile gönderici arasında olumlu tepkilerin gerçekleştiği olumlu (pozitif); iletinin alıcı tarafında tam olarak anlaşılmadığı, eksik anlaşılmaların olduğu ve alıcı ile gönderici arasında olumsuz tepkilerin olduğu olumsuz (negatif) geri besleme olmak üzere iki şekilde gerçekleşmektedir. Sosyal ortam ve iletişim boyutlarında bireyler arasında gerçekleşen iletişimde kaynak ve alıcı arasında gerçekleşen sistemin kontrol edilmesi anlamı taşıyan geribildirim olumlu veya olumsuz olarak gerçekleşebilir. Kaynak tarafından aktarılan ileti, alıcı tarafından anlaşılıp algılanıyorsa geribildirim olumlu, hedef kaynağın iletisini algılayamadıysa ya da anlamadıysa iletişim olumsuz gerçekleşmiş demektir (Kaya, 2015; Ertekin, 2017). İletişim boyutları incelendiğinde öğretmenler odası sosyal ortam ve iletişimin belirtilen boyutlar bakımından değerlendirilmesi oldukça önem taşımaktadır.

2.9. İletişim Türleri

Bireyler arasındaki iletişim sözlü ve sözlü olmayan yani dil dışı öğelerle yapılan iletişim olarak ikiye ayrılmaktadır (Kıran, 2008). Sözlü iletişim, iletişimin dil ile yapılan boyutunu oluştururken bunun dışında iletişim türleri, ses farklılaşmaları, bedensel hareketler, gözle diyalog kurma, jest ve mimikler oluşturmaktadır.

2.9.1. Sözlü İletişim

Sözlü iletişim literatürde “dil” ve “dil dışı” olarak sınıflandırılmaktadır. Bireyler arasında karşılıklı olarak gerçekleşen konuşma ve yazışmalar iletişimin dil aracılığıyla yapılan boyutunu oluşturmaktadır. Dil ile yapılan iletişimde kişiler bilgi ve deneyimlerini birbirlerine aktararak anlam oluştururlar. Dil dışı iletişim ise sesin tonu, hızı ve şiddeti ile hangi sözcüklerin vurgulandığı, ritim, duraklama ve sözün ezgisi gibi nitelikler oluşmaktadır. Kısaca dil ile yapılan iletişimde bireylerin ne söyledikleri; dil ötesi iletişimde ise bireylerin nasıl söyledikleri önem kazanmaktadır (Dökmen, 1995b).

Sözlü iletişim insan yaşamının olduğu ve sosyal etkileşimin olduğu her yerde başvurulan bir iletişim yöntemidir. Öğretmenler Odası da öğretmenler ve diğer bireylerin oluşturduğu bir ortam olması nedeniyle bu ortamda sözlü iletişimin olması kaçınılmazdır. Öğretmenler Odasında öğretmenlerin birbirleriyle paylaşımları, önemli gün ve olayların duygularını, coşkularını, kızgınlık vb. duygularını aktarmaları konuşma ile olacağından burada sözlü iletişim çokça kullanılmaktadır. Moore'a (2002) göre sesi kullanma becerisinin bireyleri belli bir göreve yönlendirmesi, sesin çeşitli şekillere sokularak arzuları, coşkuları, şüpheleri, karar ve kararsızlıkları, hoşnutluğu vb. durumları işlevsel kullanmaları dil ile olmaktadır.

2.9.2. Sözsüz İletişim

Sözsüz iletişim iki temel işlevden oluşmaktadır. Bunlardan ilki doğrudan duygularla ilgili anlamı aktarmak diğeri de sözlü iletişimin konusunu belirleyip desteklemektir. Öğretmenler açısından bakıldığında iletişim oluklarının büyük bir oranını (%80'den fazlası) sözsüz iletişim oluşturmaktadır. Sözsüz iletişim kontrollü ve planlı ya da gelişigüzel olarak da gerçekleşebilir (Moore 2002).

Cüceloğlu'na (1997) göre konuların anlatımında sözlü iletişim daha etkili olmakta; bireyler arası ilişkilerde, tutum ve yaklaşımlarda, seçeneklerin aktarımında ise sözlü olmayan iletiler etkili olmaktadır. Bu durum iletişimde hem sözlü hem de sözlü

olmayan olduğunu iletilerin önemli ve önem derecelerinin mukayese edilemeyeceğini göstermektedir.

Altınbaş (2001)'a göre sözlü olmayan iletişimde beden dilinin kullanımı önemli olup gergin olan bir vücut iletişime kapalı olur. Kapalı iletişim sergileyen kişi karşıdaki bireylere güven vermediğinden vücudun iletişim sürecinde rahat konumda olması iletişim açısından önemlidir. Bununla birlikte iletişimde muhatap alınan kişiye doğru dönmek, yüz yüze gelmek ve göz teması kurmak sağlıklı bir iletişim ortamı oluşturacaktır.

Sözsüz iletişim tüm ortamlarda olduğu gibi öğretmenler odasında da iletişimin niteliğini yansıtmaktadır. Sözsüz iletişim, etkisi ve bireylerin birbirlerinin duygularını anlamaları bakımından önemlidir. Voltan-Acar'a (2010) göre fikirler sözlü iletişimle, duygular da sözsüz iletişimle aktarılır. Ayrıca sözsüz iletişim, bireylerin duygu ve fikirlerini birbirlerine yansıtarak iletişimdeki anlama ve anlaşma yönlerine katkı sağlar.

Öğretmen odaları öğretmenlerin ve öğrencilerin duygusal yönlerinin de iletişime aktarıldığı ortamlar olması bakımından, sözsüz iletişim Öğretmenler Odası sosyal ortam ve iletişim sürecinin olumlu sürdürülmesi bakımından önemlidir.

2.9.3. Algı

Etkili ve sağlıklı bir iletişim algı ile başlamaktadır. Mutlu (2008) etkili iletişim sürecindeki algıyı, “insanın çevresindeki uyaranların ya da olayların ayırımında olması ve onları yorumlaması süreci” şeklinde ifade etmektedir. Bireylerin öğrenme, ifade etme, sosyal etkileşime geçme ve diğer bireylerle bilgi alışverişinde bulunması sahip oldukları algı ile ilgilidir. İnsanların sosyal ortamlarda birbirlerine vermiş oldukları tepkiler de belli bir algının yansıması olarak değerlendirilmektedir.

Bireyler buldukları alanlarda, karşılaştıkları olaylarda ve karşı karşıya kaldıkları koşullarda farklı uyarıcılarla karşılaşabilirler ancak bunlardan çok azını algılayabilmektedirler. Bireylerin dürtüleri, onları harekete geçiren güçleri, buldukları sosyal ortam, bireylerin tutumları diğer bireylerle olan iletişim algılarını yönlendirmektedir. Kısaca bireylerin algılamaları onların sosyal ortamlara uyumu üzerinde etkilidir (İnceoğlu, 2004). Bu nedenle toplumsal hayatta olumlu ya da olumsuz etkileşim sergileyen bireylerin bu tutumlarında sahip oldukları algıların yani algı alanlarının etkisi tespit edilerek bu yönde bir destek verilmesi gerekmektedir. Öğretmenler Odası sosyal ortam ve iletişim koşulları bireylerin kendilerine özgü

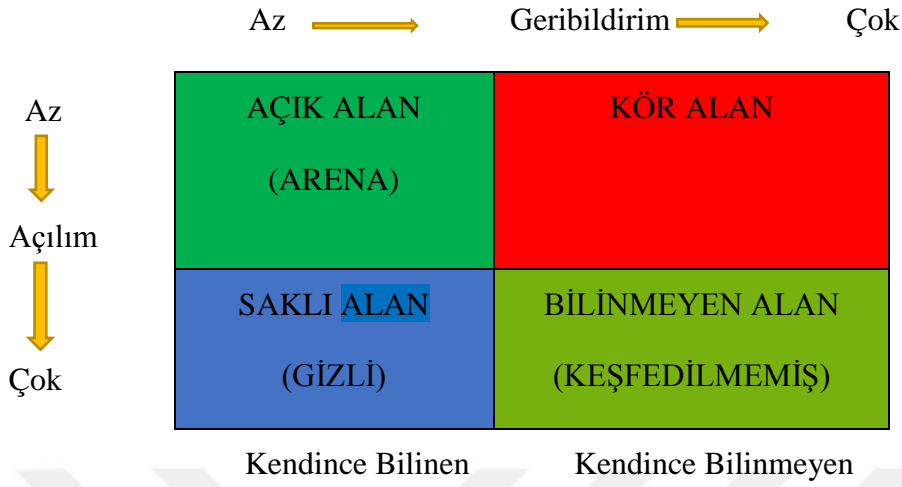
algılamalarından da etkilenmektedir. Öyle ki bireylerin hayata bakış açısı, benimsediği eğitim felsefesi ve içinde yetiştiği kültür onun iletişim sürecindeki algılama ve iletişim durumunu etkilemektedir.

Gökdağ (2008) algılamanın, insanların buldukları alan hakkında bilgi edinmelerini sağlayan bir süreç olduğunu, bu sürecin iletişimi başlatması bakımından önemli olduğunu, iletişimin insanların bilgi edinme sürecinin temeli olduğunu ifade etmektedir. Öğretmenler Odası sosyal ortamında öğretmenlerin kullandığı kelimeler, ifade şekilleri ve iletişim ortamındaki duruşları öğretmenlerin iletişim algısı üzerinde etkili olmaktadır.

2.9.5. Kendini Açma

Etkili bir iletişim sürecinin gerçekleşebilmesi için öncelikle bireylerin kendilerini tanıması, kendilerini iyi ifade etmesi ve bunu ne ölçüde gerçekleştirdiklerinin farkında olmaları temel gerekliliktir. Kendini açma, bireyin kendisi hakkındaki bilgileri sözlü ve sözlü olmayan yollarla karşısındakine aktarmasıyla olur. Kendini açma yöntemini kullanacak bireyin öncelikle kendini ve bilgilerini açacağı kişiyi iyi tanıması gerekmektedir. Joseph Luft ve Ingram'ın oluşturduğu Johari Penceresi, kişinin hangi pencerede olduğu ve karşısındaki bireyin hangi penceredeki özelliği taşıdığıyla ilgilidir (Uysal, 2003). Johari Penceresi'nde bireyin hem kendi hem de başkaları tarafından bilinen açık benlik, bireyin kendisi tarafından bilinmeyen ancak başkaları tarafından bilinen kör alan benliği, bireyin kendisinin bildiği ancak başkaları tarafından sezilemeyen gizli alan benliği ve hem birey hem de başkaları tarafından bilinmeyen karanlık alan benlikleri yer almaktadır (Voltan Acar, 2010).

Şekil 2. Johari Penceresi

Modelin kurucuları Arena bölgesi, Açılım ve Geri Bildirim'in yoğun kullanımı ile genişleyebileceğini ifade etmişlerdir. Bireyin kendini iletişimsel olarak dış dünyaya açması, kendisi dışındaki bireylerin duygu, düşünce ve bilgilerinin sürece aktarılmasını beraberinde getirecektir. Bu nedenle Johari modeli, iletişimin insanı ilgilendiren boyutlarının belirlenmesinde bir ölçüm aracı olarak kullanılmaktadır. Bireyin bulunduğu pencere diğer bireylerle olan iletişimin boyutunu şekillendirmektedir. Bireyler arasında açık alanın geniş olması iletişimin etkili olması açısından önemlidir (Uysal, 2003). Öğretmenlerin birbirlerini tanımaları ve öğretmenler odasını kullanan diğer bireylerin özelliklerinden haberdar olmaları iletişimlerdeki açık alanı destekler, olumlu bir sosyal ortamın oluşmasına katkı sağlar.

2.9.6. Empati

Empati, bireyin kendini karşısında bulunan bireyin yerine koyarak onu duygu ve düşünce bağlamında doğru bir şekilde algılamasıdır (Özodaişık, 2009). Empati süreci, iletişimin bireyin kendisiyle olan iletişimiyle ilgili olmayıp karşısındaki birey ile etkileşim halinde olmasıyla ilgili bir durumdur (Gülseren,2001). Burada önemli olan karşıdaki bireyin olaylara bakış açısına hâkim olmaktır.

Empati, literatürde farklı şekillerde ifade edilmiş olmakla birlikte Özodaişık (2009) empatinin oluşum şekillerini şöyle özetlemektedir:

- ❖ Bireyin başkalarının gözünden kendini görme yatkınlığı,
- ❖ Başka bir bireyi farklı bireylerin gözüyle görme yatkınlığı,

❖ Başka bir bireye diğerlerinin gözüyle bakma yatkınlığıdır.

Dökmen (2005) bireylere empati yoluyla tepki oluşturmanın iki şekli olduğunu belirtmektedir. Bu şekiller: beden dili ile karşıdaki bireye anlaşıldığını hissettirmek ve sözlü bir şekilde karşıdaki bireye onun anlaşıldığını kendisine açıklamaktır.

Empati yani duygudaşlık eğitim sürecinde kullanılması gereken bir iletişimsel ögedir. Öğretmenler odasında bireyler hoşlarına gitmeyen ya da kendi benlikleriyle özdeşleşmeyen durumlara ters tepkiler vererek olumsuz bir ortamın oluşmasına sebep olmaktadır. Bu olumsuz durumun oluşmaması ve etkili iletişimin oluşması için bireylerin kendilerini diğerlerinin yerine koyarak onları doğru algılaması sağlanmalıdır. Özodaişık (2009) duygudaşlığın tüm ilişkilerde iletişime yön verici işlevinin olduğunu ve bu ögenin iletişim açısından hayati bir öneme sahip olduğunu ifade etmektedir.

2.10. İletişimde Kişisel Sınırlar ve Önemi

Etkileşim sırasında öğretmenlerin sergilediği davranışlar iletişim sürecinin devamı için önemlidir. Öğretmenin, iletişimde diğer bireylere yaklaşması süreç açısından değer ve ilgiyi yansıtırken öğretmenin bu bireylerden uzaklaşması da ilgisizliği yansıtmaktadır. Araştırmalar iyi yapılandırılmış, dekore edilmiş ortamların açık iletişimi desteklediğini göstermiştir. Kişiler arasındaki mesafede 50 cm ye kadar olan mesafe özel alanı göstermektedir. Bu mesafe birincil ilişki yani akraba ya da yakın arkadaşlarıyla gerçekleştirdikleri iletişim mesafesidir (Kıran, 2008).

İletişimde sınırlar, bireylerin birbirlerinin kişiliğini ve aralarındaki iletişimin niteliğini göstermesi bakımından önemli olup bir araya gelmiş iki bireyin yüz yüze gelerek birbirlerinin farkına varmalarıyla iletişim gerçekleşir (Cüceloğlu, 2002).

İletişimde kişisel sınırlar mesafe, yakınlık ya da uzaklık gibi diğer bireylerle kurulacak iletişimin sınırlarını belirtmektir. Cüceloğlu (1992) bu sınırı mahrem mesafe, kişisel/samimi mesafe, sosyal mesafe ve genel topluma açık mesafe olmak üzere sınıflamaktadır. Bu mesafeler:

Mahrem mesafe, bireyler arasındaki mesafenin elli santimetreden az olduğu, bireyin kendisine yakın hissettiği ve samimi iletişim kuracağı bireylerle etkileşimde olduğu mesafedir. Mahrem mesafe ile iletişim kuran bireyler arasında güven yüksek düzeydedir. *Kişisel samimi mesafe*, birbirlerini iyi tanıyan bireyler arasında seksen santimetreye kadar olan mesafedir. Bu alana arkadaş olanlar dâhil edilmekte ve rahat bir iletişimin görüldüğü kişisel sınır mesafesidir. *Sosyal mesafe*, seksen santimle iki metre

arasında değişen kişisel sınır mesafesidir. Formal iletişimin olduğu ve daha çok resmi işlemlerin yoğun olduğu mekânlarda görülür. Öğretmenler Odası sosyal ortamının bir kısmı bu mesafe kapsamında değerlendirilebilir. *Genel topluma açık mesafe* ise, ilişkilerin zayıf olduğu ve iletişimin çok nadir olduğu kişisel sınır mesafesidir.

2.11. İletişim Ortamının Önemi ve Özellikleri

Eğitim sistemi içerisinde ve eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştiren bireyler arasındaki iletişim çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Bu faktörlerden kuşkusuz en önemlisi iletişim ortamıdır. Güney (2013)'e göre iletişim ortamı, iletişimin gerçekleşmesinde katkısı olan ve iletişimin ilerlemesinde aktif olan birey, nesne ve bu süreçte gerçekleşen olayların tümüdür.

İnsanların iletişim kurduğu kültürel değerler iletişimin niteliği ve yönünü etkilemektedir. Toplumun değerli gördüğü normlar, değer yargıları ve bireylerin eğitim düzeyi iletişim ortamının süreçteki yansımaları etkilemektedir. Örgütsel iletişim için alanyazında belirtilen özellikler eğitim örgütlerinin özelliklerini de yansıtmaktadır. Özellikle eğitim örgütlerinin girdisi ve çıktısı bireylerden olduğundan eğitim ortamlarındaki iletişim diğer örgütlerin iletişimden daha çok önem taşımaktadır. İdareciler, diğer personelin, öğrencilerin ve velilerin birbirlerine karşı fiilleri, sözlü olarak aktarılıp aktarılmasına bakılmaksızın bütünsel olarak iletişimsel öğelerdir (Bolat,1996).

İletişimin gerçekleştiği ortamın psikolojik, fiziksel nitelikleri, gönderici tarafından gönderilen iletinin yorumlanıp değerlendirilmesini etkiler. İletişim ortamının özelliklerinden “*İletişimde bulunan kişilere bağlı özellikler*” bireylerin yaşı, cinsiyeti ve sosyal konumları aralarındaki iletişimi etkileme düzeyini etkilediğini ayrıca bireylerin birbirlerinin kişisel özelliklerini bilmeden aralarında sağlıklı bir iletişim kurmanın mümkün olmadığını gösteren özelliklerdir. “*İletişimin içinde gerçekleştiği ortamın sosyal özellikleri*” iletişimin belli bir sosyal ortamda meydana geldiğini ve bu ortamların pek çok kural ve beklentilerinin olduğunu ancak insanların genellikle bu kural ve beklentilerin farkında olmadığını gösteren özelliklerdir. “*İletişimin içinde gerçekleştiği ortamın fiziksel özellikleri*” bireylerin içinde oldukları yerin konumu, özellikleri, şekli, aydınlık derecesi, sıcaklığı ve gürültü gibi özellikleri iletişim sürecini etkilemesidir (Cüceloğlu, 1993). Öğretmen odaları da eğitim-öğretim faaliyetlerinin bir kısmının gerçekleştiği ortamlar olması bakımından bu alanı kullanan bireylerin

özellikleri, sosyal ve kültürel özellikleri ile iletişimin meydana geldiği fiziksel ortamda olan ÖÖ' ya yansıtmaktadır.

Öğretmenler odasındaki iletişim sadece öğretmenlerle ve öğretmen öğrenci iletişimiyle sınırlı değildir. Eğitim ortamlarında belirlenen hedeflere ulaşmak sadece öğretmen-öğrenci etkileşimi ile değil veli, okul idarecileri ve diğer çalışanları yani eğitim süreciyle ilişkisi olan tüm paydaşlar arasında da işlevsel bir iletişim olmalıdır (Küçükahmet ve diğerleri 2000). Yıldız, Kılıç ve Yavuz (2018)'a göre eğitim ortamındaki iletişimin odağında öğretmenlerin olması ve öğretmenlerin bu iletişimde diğer paydaşlar üzerindeki etkisi, öğretmenlerin iletişim bakımından donanımlı olması işlevsel bir sosyal ortam ve iletişim için en önemli niteliktir.

2.12. İletişim Modelleri ve Örgütsel İletişim

Öğretmen odalarında iletişim farklı şekillerde gerçekleşmektedir. Çünkü her öğretmenlerin ya da öğretmen odalarını kullanan kişilerin bu iletişimden beklentileri ve taşıdıkları özellikler, onların iletişim sürecindeki tavırlarını ve karşısındaki bireylere olan yaklaşımlarını etkilemektedir. Bu konuda iletişim modellerinin bilinmesi çalışmaya katılan bireylerin özelliklerini amaca uygun olarak değerlendirmede yol gösterici olacaktır.

Sabuncuoğlu (2001) örgütler içerisindeki birimlerin her birini grup olarak ele alarak bu gruptaki bireyler arasındaki iletişimin bireylerin hal ve hareketleri, bireylerin süreç içerisinde kullandığı yöntem bakımından farklı şekillere girebileceğini aktarmakta ve iletişim modellerini şöyle sıralanmaktadır.

Merkezi modelde, bireyler arasındaki iletişim zayıftır ve her birey kendi statüsünde yetkilidir. Bireyler arasında bilgi alışverişi olmasına rağmen bireyler kendi aralarında herhangi bir iletişime geçmezler. Bu model öğretmenler odasının özelliğini taşımamakta ancak bazı okullarda öğretmen ve idareciler arasındaki iletişimi yansıtmaktadır. Bu modelin olduğu ortamlarda grup üyelerinin tatmini oldukça düşüktür.

Y modelinde iletişim, doğru ve hızlı şekildedir. Hareket özgürlüğü merkezi modele göre yüksek olmasına rağmen grup olarak iletişim tatmini düşüktür.

Zincir Modelinde bireyler arasındaki iletişimin tek yönlü olduğu ve iletişim kanallarının tek bir merkezden dağıtıldığı modeldir. Daha çok idarecilerin öğretmenlere yaklaşımın bürokratik sistemle gerçekleştiği modeldir.

Dairesel (Çember) Model, bireyler arasındaki iletişim olanakları fazla ve iletişimin tek yönlü olduğu sistemlerin engellendiği modeldir. Öğretmen odalarındaki iletişim büyük oranda bu modelin özellikleri hâkim olmaktadır. Grup bireyleri iletişim sürecinde rahattır ve grup tatmini oldukça yüksektir.

BÖLÜM III

3.1. Öğretmenler Odası İle İlgili Yayın ve Araştırmalar

Öğretmen odaları sosyal ortam ve iletişim koşullarının incelendiği bu çalışmada araştırma konusuyla ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan yayın ve çalışmalara (bildiri, makale, kitap, yüksek lisan tezi, doktora tezi) yer verilmiştir.

3.1.1. Yurt İçi Yayın ve Araştırmalar

Dinç ve Onat (2002) “Bir ilköğretim yapısının bina programı ve tasarımı bağlamında değerlendirilmesi” adlı çalışmada öğretmenler odasının okul yönetimiyle ilişkili olması, konumu itibarıyla odak bir yerde olması ve okul ortamında sadece bir öğretmenler odasının olmasının tercih edildiği aktarılmıştır. Buna ek olarak öğretmen odalarının bu alanı kullanan bireyler için dinlenme ortamı, farklı çalışma imkânları sunan bir ortam olması ve bunları desteklerken öğretmenler odasının sadece büyüklüğünün değil rahatlığının da göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmektedir.

Şimşek (2003) “Okul müdürlerinin iletişim becerileri ile okul kültürü arasındaki ilişki” başlıklı çalışmada eğitim ortamında okul idaresinin iletişim becerisi ile okul kültürü arasında oldukça yüksek düzeyde olumlu ilişkinin olduğu vurgulanmaktadır

Tatlidil (2003) “Öğretmenler odasında konuşulan ve gündemi oluşturan konular” adlı çalışmada öğretmenler odasında sıklıkla öğretmenlerin mesleki problemleri dile getirilmiştir ve gündemde olan öncelikli konunun öğrencilerin davranış bozuklukları olduğunu belirtmektedir.

Töremen (2004) “İlköğretim okullarının sahip oldukları sosyal sermaye konusunda öğretmen görüşleri (Elâzığ ili örneği)” adlı çalışmada öğretmenlerin kendilerini öğretmenler odasını yeterince kullanmadıklarını, bu ortamda bilgilerini kısmen ifade ettikleri, öğretmenler odasında sürtüşme ve çatışma ortamının pek görülmediği ve öğretmenler tarafından öğretmenler odası söylemlerinin yönetime yeterince aktarılmadığı sonucuna varılmıştır.

Kocabay ve Karaköse (2005) özel okullarda görev yapan öğretmenler ile devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin karşılaştırıldığı çalışmada, özel okullarda görev yapan öğretmenlerin iletişim konusunda idarecilerini daha özenli gördükleri ve idarecilerin iletişime çok önem verdikleri belirtilmiştir.

Özan (2006) çalışmasında, okul idarecilerinin sosyal ortam iletişimi konusunda kendilerini yeterli görmelerine rağmen öğretmenlerce bu durumun tam tersi yani idarecilerin sosyal ortam iletişimi konusunda yeterli olmadıklarını göstermiştir.

Bağışlar (2006) “İlköğretim okullarında OGM uygulamalarına ilişkin; yönetici, öğretmen ve öğrencilerin değerlendirme farklılıkları” adlı çalışmada resmi okullardaki Öğretmen odalarının alan bakımından çok küçük olduğu ve konforunun yetersiz ve düzensiz ortamlar oldukları sonucuna varmıştır.

Summak ve Özgan (2007) araştırmalarında öğretmenlerin, idarecilerin okul ortamında yüksek (%72) iletişim becerilerine sahip olduklarını ifade ettiklerini belirtmişlerdir.

Özgan ve Aslan (2008) araştırmada öğretmenlerin, okul idarecilerinin sosyal ortam ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi amacıyla eğitim almaları gerektiği sonucuna varılmıştır.

Şimşek ve Altınkurt (2009) araştırmasında öğretmenlerin, eğitim ortamında okul müdürlerinin iletişim becerilerini genel anlamda işlevsel bulduklarını müdürlerin iletişimlerinin yeterli düzeyde olmadığını ve bunun geliştirilmesi gerektiği ortaya koyulmuştur.

Karasolak (2009) öğrencilerin ve öğretmenlerin okulların iç ve çevresinin fiziki özellikleri hakkındaki görüşlerinin incelendiği çalışmada, öğretmenler odalarının öğretmenlerin görev yaptıkları okulla ilgili olumlu algı sergilemelerinde ve eğitim sisteminin belirlenen amaçlarına ulaşılmasında yüksek düzeyde bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Çınkır ve Çetin (2010) “Öğretmenlerin okullarda mesleki çalışma ilişkileri hakkındaki görüşleri” adlı çalışmada okullarda etkili eğitim uygulamaları ve eğitimcilerin çalışma ortamlarının düzenlenmesi, çatışma çözme durumlarının sağlıklı bir eğitsel politika desteği ile eğitim kurumu idarecileri, öğretmen, öğrenci ve diğer personel arasındaki etkileşimi desteklenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Eğitsel meslek ilişkileri iyi yönde geliştirilirse çalışanların motivasyonunun artacağı, eğitim ve öğretimin niteliğini olumlu geliştireceği ifade edilmiştir. Belirtilen eğitim ortamları iyileştirmelerinin olabilmesi için okullarda işbirliğine ve etkileşime dayalı bir ortamın oluşturulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Yeşil ve Korkmaz (2012) “Öğretmenler odasında gündem” adlı çalışmada öğretmenlerin, öğretmenler odasındaki eğitim ortamı, öğretmenlerin akademik yeterliliği ile eğitim öğretim faaliyetlerinin oldukça yüksek olduğu dile getirilmektedir. Öğretmenlerin gündem konularının kişisel, sosyal, siyasal ve ekonomik konulardan oluştuğu ve çalışmaya katılan öğretmenlerin bu konuları aralarında bazen konuştukları belirtmişlerdir. Bu çalışmada öğretmenler arasında en çok konuşulan konuların ise öğretmen-veli ilişkisi, öğrencilerin ekonomik durumunun eğitim-öğretime etkisi olduğu ifade edilmiştir. Erkek öğretmenler kadın öğretmenlere göre öğretmenler odasında eğitim-öğretime ilişkin konuları daha az dile getirmekte oldukları diğer konularda ise kadın ve erkek öğretmenler arasında farklılık olmadığı belirtilmiştir. Araştırma sonucunun bazı araştırma sonuçları ile benzer bazılarıyla da farklılıklar olduğu ifade edilmiştir. Araştırmanın öneriler bölümünde öğretmen odalarında eğitim konularının daha çok gündemde olması; eğitim ortamında yaşanan eğitsel fikir ve paylaşımların yararlı olacağı önerilmiştir. Ayrıca eğitim konulu yayınların olduğu bir kütüphanenin oluşturulmasının ve eğitimbilim alanındaki düzenlemelerin eğitim faaliyetlerine nasıl yansıtacağı ile ilgili görüşmelerde bulunulup idarecilere tavsiye niteliğinde bilgi paylaşımı yapılması önerilmiştir.

Karataş (2012) “Gönüllü öğretmenin öğretmenler odasındaki rolü” adlı çalışmada öğretmenlerin eğitim ortamındaki performansının öğretmenler odası ortam ve iletişimiyle ilişkili olduğu belirtilmiş; okul iklimi, kültürü ve başarı durumunun öğretmenler odalarındaki tecrübelerle bağlantılı olduğu aktarılmıştır. Bununla birlikte öğretmenler odasının öğretmenlerin bir araya geldiği, öğrenci, veli ve diğer bireylerle görüşmeler yaptıkları mekânlar olmaları bakımından sosyal ortam ve iletişim açısından işlevsel olduğu ifade edilmiştir.

Ertaş (2012) “İlköğretim okullarında kurum denetiminin incelenmesi” adlı çalışmasında, okullarda ortak olarak kullanılan ortamların yeterince denetlenmediği ve bu bulguda öğretmenler odasının da en az denetlenen alanlar içerisinde olduğu belirtilmiştir.

Negiş, Işık ve Gürsel (2013) “Başarılı bir ilköğretim okulunda örgüt kültürü: etnografik bir durum çalışması” adlı çalışmada öğretmenlerin ders dışındaki vakitlerinde öğretmenler odasına gelerek aralarında sosyal etkileşim gerçekleştirdikleri sonucuna varılmıştır.

Özgan, Kalman ve Bozbayındır (2012) öğretmenlerin iş doyumu ve örgütsel adalet arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada okul idarecilerinin, toplantı veya diğer yollarla aldıkları hükümleri öğretmenlerle paylaşması, davranış ve söylemlerinin uyumlu olmasının öğretmenlerin kendilerini huzurlu hissetmelerine ve okul idaresi ile olumlu ilişkiler kurmasını kolaylaştırdığını belirtmektedir. Bu durumun öğretmeni bulunduğu okulu benimseyip kendini okula ait hissetmesini kolaylaştırıcı etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklan (2013) “Mesleki gelişim ortamı 'öğretmenler odası” adlı çalışmada okul yöneticilerinin okul içi faaliyetlerinde önceliğini öğretmen odalarının belirlenmesi, kullanıma hazırlanması, gerekli donanımının yapılması ve bunda hem hassas olmaları hem de öğretmen ihtiyaçlarına vermeleri gerektiği ifade edilmiştir. Öğretmen odalarının konforlu olmaları gerektiği, bu ortamların sadece saat ve takvimle değil kütüphane gibi öğretmenler odasının işlevini ortaya koyacak donanımlara da yer verilerek yapılması gerektiği, bununla birlikte öğretmenler odasının temizliğine özen gösterilmesinin öğretmenin temiz bir sınıf disiplini kazanmasına katkıda bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenler odası duvarlarına ülkedeki kültürlerin görüntüleri ve mizahi öğeler asılarak öğretmen odalarının daha işlevsel hale getirilmesine katkı sağlanması ve odanın sosyal ortamının etkileşime uygun hale getirilmesi hakkında önerilere yer verilmiştir.

Taşdan vd. (2013) “Okul profili araştırması (Kars ili örneği)” adlı çalışmada Kars ilindeki idarecilerin okullarındaki öğretmenler odasının öğretmen sayısına göre alanının ve okulda öğretmenler odası sayısının “yeterli olmadığını” ifade etmişlerdir. Okul idarecilerinin çok az bir kısmının öğretmenler odasını alan ve öğretmenlerin ihtiyaçlarına cevap verme yönünden “yeterli” olarak gördüğü sonucuna varılmıştır.

Taşdan, Tösten, Bulut ve Karakaya (2013) “Okul profili araştırması (Kars ili örneği)” adlı çalışmasında, il genelinde okul idarecilerinin % 40’a yakınının öğretmenler odasının fiziksel ve sosyal bakımdan yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır.

Turhan, Kaptan ve Kahveci (2015) “İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin öğretmenler odasına yönelik görüşleri” çalışmalarında öğretmenler odasının kullanılmama nedenleri belirtilmiş ve bunların okul ve öğrenci çalışmaları, etkileşim alanına olan kayıtsızlık ve öğretmenler odasının fiziksel özellikleri olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin bu ortamdan beklentilerinin başında birincil ilişkiye dayalı bir iletişim ortamı, saygı ve mesleki etkinlikler gelmektedir. Öğretmenler odasında eğitim-öğretim

ile ilgili konular, gündemdeki olay ve olgular, kişisel ve mesleki problemler gibi konuların olduğu belirtilmiştir.

Arslan (2016) “Öğretmen Odaları Çevresel Değerlendirme Ölçeği: Gelişim ve Psikometrik Değerlendirme (Teachers’ Rooms Environmental Assessment Scale: Development and Psychometric Evaluation) adlı ölçekte, literatürde eğitim ortamları ve ÖO konulu çalışmaların yeterli olmadığı ve bu konuya gerektiği kadar eğilimlerin olmadığı belirtilmiştir. Çalışmada öğretmen odalarının “iletişim” ve öğretmenler odası sosyal etkileşime dayalı “fiziksel-mekânsal yapı” olmak üzere iki boyutlu bir yapının varlığını ortaya koymuş ve öğretmenlerin kendileri, meslekleri ve öğretmenler odası üzerine bir farkındalık oluşturmayı amaçlandığı ifade edilmektedir.

3.1.2. Yurt Dışı Yayın ve Araştırmalar

Bu bölümde öğretmenler odası sosyal ortam ve iletişim konusuyla ilişkili olduğu düşünülen ve eğitim ortamlarındaki iletişim koşullarıyla doğrudan veya dolaylı bağlantılı çalışmalara yer verilmiştir. Ayrıca çalışmada bireylerin iletişim sürecindeki psikolojik ve davranışsal durumlarını yansıtan ve çalışmayı destekleyen kaynaklara da yer verilmiştir.

Barker (1965) “Exploratives in Ecological Psychology ” adlı çalışmada Ekolojik psikoloji bununla ilgili kavramlar üzerinde durmuş, ortam-canlı-ortam süreci içerisinde çalışmayı gerçekleştiren psikologların rolleri üzerinde bilgi vermiştir. Süreçte yapılan çalışmalar bağlamında araştırmacıların üstlendikleri rolleri davranış kuramlarından olan “davranış alanı” kuramını başka deyişle davranış ile ortamın birbiri ile ilişkisini açıklamıştır.

Pronshansky (1970) editörlüğünü yaptığı “Environmental Psychology” adlı çalışmada hedeflerinin çevresel psikolojinin sınırlarını betimlemek olduğunu açıklamış, çalışmanın konusuyla ilgili olan kavramları tanımlamış, örgüt bakımından bireylerin ihtiyaçlarına çevresel yaklaşımlarla çevre planlamasını sosyal kurumlarla bağlantısını açıklamıştır.

Wohlwill (1970) çevresel psikolojiyi işlediği çalışmasında fiziki ortam ile davranış arasındaki bağlantıyı açıklamış; davranış bilimini, çevrenin davranış üzerindeki etkisini ve ortamın bireyleri davranışa teşvik etmesi ile bireylerin güdülemesi üzerindeki etkisini açıklamıştır. Araştırmada çevresel etkilerin sosyal ortamdaki bireyleri güdülemesi sonuçlarına ulaşılmıştır.

Wicker (1979) “Ekolojik psikoloji için bir giriş” adlı yapıtta davranış birimleri üzerinde durmuş, ortaöğretim kurumları örgüt büyüklüğü ve bu örgütteki bireylerin iletişimsel davranışlarına değinmiştir. Ayrıca ortam-davranış bağlantısını bireyler arasındaki etkileşimi, etkileşimin sonuçlarını ve etkileşimin devamı ile bazı durumların değerlendirilmesinin yapılabilirliğini açıklamıştır.

Newman (1979), öğretmenler odası etkileşimini “gizil ileti” olarak adlandırmakta ve öğretmenlerin konuşmalarını: laklak etmek (gelişigüzel ve havadan sudan konuşmak), yumurtlamak (uydurup söylemek, söylenmemesi gereken bir şeyi açığa vurmak), düşünmek (akıldan geçirmek, zihninde göz önüne getirmek) ve araştırmak olarak dört temada göstermektedir. Laklak etmek (gelişigüzel, karşılıklı ve havadan sudan konuşmak) temasında öğretmenler sınıf ortamında meydana gelen olay ve konuşmaları birbirlerine takılmak, şakalaşmak veya eğlenmek için anlatırlar. Meslek hayatlarında yaşadıklarını anlattıkları tema, yumurtlamak (uydurup söylemek, söylenmemesi gereken bir şeyi açığa vurmak) temasında aktarırlar. Öğretmenler sınıf ortamında yaşananları daha iyi çözümlmek için sorunları tartışırlar. Araştırmak teması ise öğretmenlerin ihtiyaç duydukları öneri ve yönlendirmeler için yaptıkları konuşmalardır.

Woods (1979,1984), “Personel odası mizahının anlamı. Sınıflar ve personel odaları” isimli yayında öğretmenlerin, öğretmenler odasındaki iletişimlerinde başvurdukları komik, mizahi etkileşimleri hayatlarındaki sorunlarla baş etmede ve onları gidermek amaçlı kullandıkları stratejiler olarak değerlendirmektedir.

Hammersley (1984), ABD’de ortaokul öğretmenleri üzerinde yapmış olduğu “Öğretmenler odası haberleri: Sınıflarda ve öğretmenler odalarında iletişim” adlı makalede, öğretmenler odasının öğretmenler için öğrencilerle iletişim kurdukları sosyal bir ortam olduğunu aktarmıştır. Öğretmenlerin bu ortamda öğrencilerin olumsuz durumlarını konuşarak öğrencilerin davranışlarını grupladıkları, onlara yakıştırdıkları etiketlemeyi (başarılı, sorunlu, dürüst, aktif, tembel, hareketli vb.) de aktardıklarını belirtmiştir.

Pollard (1985, 1993), “İlkokulun Sosyal Dünyası” ve “İlkokul öğretmenleri ve meslektaşları.” adlı çalışmalarda öğretmenler odasının, öğretmenler için önemli bir ortam olduğunu ve öğretmenlerin iletişim kurdukları yer olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğretmenler odasının öğretmenler için ortak payda olduğunu, aralarında bir bağ oluşmasını sağladığını belirtilmiştir.

Lang (1987) “Mimarlık teorisi oluşturma: çevresel tasarımda davranış bilimlerinin rolü” adlı eserde davranış alanı hakkında detaylı bilgi verilmiş, mekânsal davranış, sosyal ortam ve iletişim kavramlarını açıklayarak ortamın birey davranışı üzerindeki etkisi açıklanmıştır.

Nias (1987), “İlköğretim okulu personel ilişkileri projesi: kökenleri, amaçları ve yöntemleri” adlı kitabında çalışma amacının, bir lise öğretmenin çalışma hayatının temassız bileşeninin anlaşılması ve takdir edilmesinde bir değişimi teşvik etmek olduğunu açıklamıştır. Öğretmenlerin görüşüne göre lise öğretmenler odasını işgal etmeyip kararları öğretmenler odasının çalışma şeklini etkileyen kişilerin olduğu belirtilmiş; buna bağlı olarak öğretmenlerin, “motivasyonlarını, iş tatminlerini ve sınıftaki etkinliklerini kritik bir şekilde etkileyen koşullar altında günden güne etkileşime maruz kaldıkları” inancına dayanarak, lise öğretmen odasındaki öğretmen ilişkileri deneysel ve kavramsal bir şekilde sunmuştur.

Ball (1987) “Okulun mikropolitigi: okul örgütü kuramına doğru” adlı çalışmada öğretmen odalarının, sosyal ilişkilerin, okulun şimdiki ve geçmiş mikropolitik yapısının içerisinde somutlaşan, dış dünyadaki ilişkilerin en belirgin şekilde yansıtıldığı ve sosyal etkileşimin gerçekleştiği mekânlardan olduğu belirtilmiştir. Bu tür etkileşimlerin ve beraberindeki dirençlerin haritalandırılması, çalışma yöntemleri, müfredat alanları ve örtüşen öğretmen grupları arasındaki ilişkilerin aydınlatıldığı belirtilmiştir.

Nias, Southworth ve Yeomans (1989), “İlkokuldaki personel ilişkileri: örgüt kültürleri üzerine bir çalışma” adlı çalışmada öğretmenler odasındaki sosyal ortamındaki personel ilişkisi diğer bireyler üzerinde mevcut gruba katılma duygusu oluşmasında katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.

Dutercq (1991) “Çay, kahve ya da ağ analizinin bir okulun işleyişini anlamadaki etkisi” adlı çalışmada öğretmenler odasında farklı kültürlerin var olduğu aktarılmıştır. Öğretmenler odasında çay ve kahve içenler olmak üzere iki alt kültürün mevcut olduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak her grubun kendini diğer gruplardan mekânsal olarak ayrı tuttuğu görülmüştür.

Siskin (1991) “Farklı dünyalar olarak bölümler: ortaokullarda konu alt kültürleri” adlı çalışmada mekânsallık ve mekânsal okuryazarlık kavramları ile mekânın, bir fondan ziyade öğretmen duygusallığına ve ilişkilerine kurucu bir unsur olarak görüldüğü aktarılmıştır. Ancak, öğretmen odalarındaki vaka çalışması verileri yorumlanırken bir öğretmen odasına yüklenen rollerden olan “ortak ve kamusal alan”

özelliğinin öğretmenler odasının yapısı için belirlenmiş bir gizlilik olduğu ifade edilmiştir.

Cherulnik (1993) “Çevre ve davranış araştırma uygulamaları” adlı yapıtta davranış bilimleri alanında çalışmalarını derleyerek mekânlar üzerinde çalışmalar yapan araştırmacılara yardımcı olmak amacıyla davranış bilimleri kuramları ve bazı çalışmalarını bir araya getirmiştir. Ayrıca ortamın insan davranışı üzerindeki etkisi konulu araştırmalardan da yararlanılarak çevre ve davranış arasındaki ilişki ifade edilmiştir.

Kainan (1994) “Personel odası: öğretmenlerin mesleki kültürünü gözlemlemek” adlı çalışmada öğretmenler arasında oluşmuş olan kültürde öğretmenlerin paylaşımlarının öğretmenler odasıyla bağlantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca öğretmenler odasının fiziksel özellikleri beşe ayrılmıştır. Bunların basitlik, tekdüzelik, renksizlik, esneklik ve öğretmenler odasının açık bir işlevselliğe sahip olmamasından kaynaklandığı belirtilmiştir. Öğretmenler odasında sınırların net olarak belirlenmemesine rağmen öğretmenler odasındaki bireyler arasında ayrıştırmalar olabileceği belirtilmiştir. Bazı müdürlerin meslektaş olarak algılanmak için öğretmenlere küçük konuşmalar yaptıkları ifade edilmiştir.

Kainan (1997) “Bir dini okulun personel odasındaki öğretmen hikâyelerinin etkisi” adlı çalışmada kadın öğretmenlerin öğretmen odalarını kendilerinde var olan annelik ve evle ilgili kimliklerinin hayat bulduğu ortamlara çevirdikleri sonucu ve bu ortamlarda “öğreten anne” kimliğinin oluşturulduğu aktarılmıştır.

Ben-Peretz, M., Schonmann, S. ve Kupermintz, H. (1999) “Öğretmenler odası ve eğitim ortamlarını geliştirmede rolü, okullarda öğrenme ortamlarını geliştirmek; okul iklimi: sağlıklı öğrenme ortamlarını ölçme, iyileştirme ve sürdürme” adlı çalışmada akademik başarısı yüksek olan okullarda öğretmenler odasının öğretmenlerin kültürünün oluşması üzerinde olumlu etkisi olduğunu ortaya çıkarılmıştır. Akademik düzeyi yeterli olmayan okullarda ise öğretmenler odasının öğretmen kültürü oluşmasında katkı sağlayamadığı belirtilmiştir.

Ben Peretz, M. ve Schonmann, S. (2000) “Kapalı kapılar ardında: Öğretmenler odası ve öğretmenlerin rolü” adlı çalışmasında öğretmen odalarını kullanan bireyler arasındaki ilişkinin öğretmenlerin mesleki, kişisel ve sosyal alanlarının gelişmesi üzerinde etkisi olduğunu saptamışlardır.

Kainan (2002) “Öğretmenlerin hikâyelerini analiz etme” adlı çalışmasında öğretmenler, öğretmenler odasındaki etkileşimlerinde okul idaresi ile başlarından geçenleri anlattıklarını ve bu anlatımların öğretmenler arasındaki birlik ve beraberliği pekiştirip onlara güç verdiğini ifade etmiştir.

McGregor, J. (2003) “Öğretmen işyeri topolojileri, pedagoji, kültür ve toplum” adlı çalışmasında öğretmenlerin öğretmenler odasını sosyal etkileşim ve iletişim için kullandıklarını, idare odalarını ise mesleki paylaşımlar için kullandıklarını aktarmıştır. Ayrıca okulun barındırdığı kültür ile ortam ilişkisine değinerek okulun sosyal mekânı üzerinde durulmuştur.

Paine, L. W, Fang, Y. ve Wilson, S. (2003) “Bir öğretim kültürüne giriş kapsamlı öğretmen teşviki: erken kariyer eğitimi için sistemler” adlı çalışmalarında, öğretmenlerin ortak kullandıkları mekânların, onların öğretmenlik mesleğine bağlılığını ve uyumunu attırmasına katkıda bulunduğunu ayrıca öğretmenler odasının, öğretmenlerce resmi olmayan tartışmaların yapıldığı alanlar olarak tanımlamıştır.

Zembylas (2003) “Duygular ve öğretmen kimliği: Postyapısal bir bakış açısı. Öğretmen ve öğretim: kuram ve uygulama” adlı çalışmasında öğretmenlerin çalışma yerlerinde kendilerine verilen rolleri ve normları içselleştirmeyi öğrendiklerini belirtmektedir.

Sutton ve Wheatley (2003) “Öğretmenlerin duyguları ve öğretimi” adlı çalışmasında, öğretmenlerin sosyal ortamlarında sergiledikleri ya da kendiliğinden oluşan duyguları tanımlamıştır. Çalışmada, öğretmenlerde yaygın olarak sevgi duygusunun hâkim olduğu ve öğretmenlerin öğrencilerine olan yaklaşımlarından kaynaklı olarak bu sevginin doğrudan yansıtıldığı belirtilmiştir. Sevgi duygusuna bağlı olarak öğretmenlerde mevcut olan olumlu duygular arasında sevinç, memnuniyet ve yaptıkları işten zevk alma olduğu, ayrıca öğretmenlerin gerek odalarında gerek diğer ortamlarda olumlu dönütler aldıklarında kendilerini tatmin olmuş hissettikleri, bu duygunun öğretmenlerde genellikle gurur hissi oluşturduğu vurgulanmıştır. Çalışmada, öğretmenlerin süreç içerisinde eğitim ortamının çok boyutlu özelliği nedeniyle tahmin edilmeyen durumlara bağlı olarak daha farklı olumlu duygular yansıtılabildikleri ifade edilmiştir.

McGregor (2004a) “Okullarda Mekân, Yer ve Materyal” adlı çalışmasında okulu bir iş ortamı olarak ele almıştır. Okullardaki iletişim açısından sosyalliğe değinilmiş, ağ kuramı çerçevesinde okulları ortam ve yer bakımından incelemiştir.

McGregor (2004b) “Mekânsallık ve malzemenin okullardaki yeri” adlı çalışmada, öğretmenler odasının bazı üyelerinin davranışlarının başkaları tarafından kullanılabilir alanı azalttığı yönünde bulgulara ulaşılmıştır. Bu ortamda yapılan bazı davranışların, öğretmenler odasındaki herkesle paylaşılmadığını ve öğretmen odalarının hizmet dışı kalma süreleri (sınıf ortamı dışında, dersin olmadığı zamanlar) için alternatif bir konaklama yeri arayanlar için daha küçük bir alan konumunda olduğunu aktarmıştır.

Kelchtermans (2005) “Teachers’ emotions in educational reforms: self-understanding, vulnerable commitment and micropolitical literacy” adlı çalışmasında, eğitim ortamlarında öğretmenin öğrencileriyle birlikte paylaştığı ortamda güvenlik açığı olabileceğini ve bu nedenle öğretmenler odasının öğretmenler için kırılmalı bir yer olduğunu ifade etmektedir.

Perryman (2007) “Teftiş ve duygu” adlı çalışmasında, öğretmenler odasını yöneticileriyle paylaşan öğretmenlerin kendilerini öğretmenler odasında düşündüklerinde strese girdiklerini gözlemlediğini ve öğretmen odalarındaki teftişin kendilerinde stres duygusuna neden olduğunu ifade etmektedir.

Hallett (2005a, 2005b) “Sosyal etkileşim ve sembolik güç: bir şehir ilkokulunda sermaye ve saygı” adlı makalesinde, kültürel ortamın sahip olduğu sermayenin öğretmenler ile yöneticiler arasındaki sosyal etkileşime etkisi olduğunu belirtmiş ve okullardaki mevcut yapının sosyal olarak şekillenip akademik başarıyı etkilediğini açıklamıştır.

Pitt ve Kirkwood (2009) “Yıkıcı personel odası söylemi. Okula gitmeyenler ve alternatif öğrenme” adlı çalışmasında, öğretmen odalarındaki mevcut sosyal ortam ve iletişime bağlı konuşmaların, okulun kültürünü yansıttığını ifade etmişlerdir. Öğretmenler odasında sıklıkla öğrenciler hakkında konuşulduğu, öğrencilerin başarıları ile öğrenme faaliyetlerinin konuşulan konuların başında geldiği açıklanmıştır. Öğrencileri ilgilendiren konuların dışındaki sohbetlerin öğretmenler odasındaki öğretmenlerin cinsiyet çoğunluğuna göre şekillendiği gözlenmiştir.

Dunbar (2010) “Bir kişinin kaç arkadaşına ihtiyacı var: Dunbar'ın numarası ve diğer evrimsel tuhaflıklar.” adlı çalışmasında, sürdürülebilir toplulukların faaliyet göstermesi için ilişkisel ağların önemini açıklamıştır. İnsanların küçük bir merkezi gruptan, bireysel ilişkilerin dış uçlarına doğru çok sayıda insana yayılan bir dizi arkadaşlık gruplarının olduğunu, çoğu iş arkadaşının dış çevrelerden birinde

bulduğunu ancak bu ilişkilerin önemli olmadığı anlamına gelmediğini ve kişisel ağlarımızın dış alanlarıyla sürekli iletişimin, çağrılabilir bir ortak önbellek sağladığını ileri sürmüştür. Bir çalışma günü boyunca çeşitli zamanlarda, destek, dikkat dağıtma ve arkadaşlık için yüz yüze görüşmeleri ile bireylerin buluşabileceği bir odak noktasına sahip olmanın önemini vurgulamıştır.

Volti (2011) “Çalışma ve meslek sosyolojisine giriş” adlı çalışmasında, olumsuz duygusal sonuçların ağır sonuçlarının örgütsel yapı içinde yaygın olmasını, bireylerin çalışma arzularının ve çıkarlarının ihmal edilmesine bağlamıştır. Elde edilen veriler, öğretmenler odasını yöneticilerle paylaşan öğretmenlerde duygusal gerilimlerin daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Coranado (2011) öğretmenlerin stres kaynaklarının araştırıldığı çalışmada yeni başlayan öğretmenlerin eğitim ortamında en çok yaşadıkları sorunların öğretmenler odasındaki diğer öğretmenlerle etkili bir iletişim kuramamaktan kaynaklandığı belirtilmiştir. Öğretmenlerin eğitim-öğretim açısından yaşadıkları güçlükleri ifade ettikleri öğretmenler odasının sadece sohbet etme ortamı, empati kurma yeri olmaması gerektiği bununla birlikte oluşan sorunlara çözüm bulunan bir mekân olması gerektiği aktarılmıştır.

Parks (2017). “Avustralya lisesinde öğretmen ilişkileri personel odası: bir lise öğretmenler odasındaki temassızlık süresinde öğretmen ilişkilerinin önemini kavrama” adlı çalışmasında, hem politika hem de uygulama girişimleri öğretmenler odası tedarikine bağlı olarak değişirse, öğretmenler için daha uygun temassız alanlar içeren okullar inşa edilebileceğini, mimari firmaların, Avustralya’da başlangıçta devlet hükümeti tarafından belirlenen politika inisiyatiflerine cevap verebileceğini, okuldan veya yerel topluluktan girdi istenebildiğini vurgulamıştır. Okul planlarının: Öğretmenler odasında öğretmen duyguları, temassız öğretmen alanlarının yeterli temini, okuldaki öğretmenlerin temassız yaşamına engel olan önemli ve idari yapı gibi değiştirmesi gereken üç faktöre katkıda bulunduğunu ifade etmiştir.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde araştırmanın deseni, örnekleme, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama araçlarının dağıtılması, toplanması ve analiz sürecine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

4.1.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmada, öğretmenler odasındaki sosyal ortam ve iletişim koşullarını incelemek amacıyla öğretmenler tarafından doldurulmak üzere Arslan (2017) tarafından bu çalışma için geliştirilen “Öğretmenler Odası Günlüğü” kullanılmıştır.

Araştırma nitel desende oluşturulmuş ve yürütülmüştür. Nitel araştırmalarda gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılır ve algılar ile olaylar doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmaya çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada araştırma deseni olarak Durum Çalışması seçilmiştir.

Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2014) durum analizi desenini: Bir duruma ilişkin bütün etkenlerin bütüncül bir metot ile derinlemesine araştırılıp durumu nasıl etkilediklerini ve yaptığı etkiler üzerinde yoğunlaşma faaliyetleri olarak tanımlamaktadırlar. Belirtilen tanım öğretmenler odası sosyal ortam ile iletişim koşullarını araştırmak bakımından önem taşımaktadır. Çünkü bu çalışmada öğretmenler odasını kullanan öğretmenlerin katılımcı gözlemci olarak tuttukları kayıtlar öğretmenler odası ortamını zaman, mekan, kişiler, iletişim, sosyalleşme ve mekana ilişkin algılar olmak üzere çok faktörlü ve psikososyal boyutlarıyla inceleyen veriler içermektedir.

Durum çalışması farklı alanlarda gerçekleşen farklı olay ve durumları açıklamak için kullanılan bir desen olup özellikle nitel çalışmalarda kullanılan ve üzerinde durulan olayın yoğun bir şekilde ele alınıp incelenmesiyle ilgilidir. Durum çalışmasında olay ve durumlar derinlemesine görüşmeler ve doküman yoluyla elde edilen verilerin derinlemesine analiz edilerek durumların düzenli olarak karşılaştırılması ile ilgilidir. Durum çalışması betimsel ve bütüncül değerlendirmelerin bir açıklamasıdır (Glesne, 2015).

Araştırmanın deseni durum çalışması olmakla birlikte çalışmanın niteliği bakımından olgubilim (Fenomenoloji) modelinden de yararlanılmıştır. Genç (2014) olgubilimi, günlük yaşamda sıkça karşılaştığımız ancak tam olarak açıklayamadığımız veya yeterince bilgi sahibi olmadığımız olaylar, olgular, deneyimler, anlayışlar veya tutumlar gibi konuları kapsayan nitel bir model olarak tanımlamaktadır.

Olgubilim (Fenomenoloji) analizleri, belirlenmiş ancak hakkında detaylı anlayışa sahip olmadığımız olguları araştırmayı destekleyen çalışmalardır. Bu yaklaşım, bireylerin davranışlarını anlayabilmek için onun kendi yaşam alanında ve algılayışındaki bilgi ve becerileri öğrenmeyi amaç edinmektedir. Bireylerin davranışlarını belirleyen, onun sosyal ortamı, dürtüleri, istekleri ve gereksinimleri olması bakımından bireyin davranışlarını biçimlendiren, onun kendini ve çevreyi o andaki anlamlandırma biçimidir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2014).

4.1.2. Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu

Nitel araştırmalarda iki tür evren tanımlanabilir; hedef evren ve ulaşılabilir evren (Karasar, 2014) başka bir deyişle sınırlı ve sınırsız evren (Sönmez ve Alacapınar, 2017). Araştırmanın hedef evrenini görev yaptığı okulda öğretmenler odası olan ve bu alanı kullanan tüm öğretmenler oluşturmaktadır. Çalışma grubu açısından araştırmanın ulaşılabilir evrenini ise 2017–2018 eğitim öğretim yılında Erzincan ili ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini nitel yaklaşım uyarınca amaçlı ve maksimum çeşitlilik özelliği taşıyan bir grup oluşturmaktadır. Araştırmacının öğretmen olması ve örneklemini oluşturan öğretmenlere kolay ulaşabilmesi günlüklerin düzenli kaydedilmesini sağlamıştır.

4.1.3. Veri Toplanma Araçlarının Uygulanması ve Verilerin toplanması

Araştırmanın veri toplama aracı olarak “Araştırma Günlüğü” kullanılmıştır. Yazıcıoğlu ve Erdoğan’a (2014) göre günlük, katılımcıların (örneğin) gözlemlerinden, görüşmelerinden, sohbetlerinden, elde edilen verileri içermektedir. Fotoğraflar, mektuplar ve buna benzer kaynaklar da günlük dokümanı olarak değerlendirilir. Bu veri toplama aracı, örneklemin kendine özgü yorumlarına ait bilgilere ulaşılması noktasında en gerçekçi yoldur. Bu durum, araştırmacı açısından gözlem ile ulaşamayacağı verilere ulaşmak demek olup araştırmacıya büyük avantaj sağlamaktadır.

Öğretmenler odasını kullanan kişiler ve öğretmenler odası sosyal ortam-iletişim koşulları ile öğretmenler odası doyum düzeyinin ölçüldüğü bu çalışmada Karaküçük (2017) tarafından düzenlenmiş olan “Öğretmenler Odası Günlüğü” formu kullanılmıştır (Bkz: Ek 1). Günlüğün ilk sayfasında yönerge, araştırmanın amacı ve kişisel bilgilere (cinsiyet, yaş, okul düzeyi-türü ve branş değişkenleri) yer verilmiştir (Bkz: Ek 2). İkinci sayfasında günlüğü dolduran öğretmenin rumuzu, uygulama tarihi, gün ve günlüğün uygulandığı okul yer almaktadır.

Günlük formu, öğretmenlerin öğretmenler odasına giriş-çıkış saatleri, öğretmenler odasında geçirilen toplam süre; öğretmenler odasını kullanan diğer kişiler, sosyal ortam ve iletişim koşulları ve öğretmenler odasına ilişkin memnuniyet düzeyleri için oluşturulmuş bir kayıt formudur. Bu form üç hafta süreyle kaydedilmek üzere örnekleme oluşturan öğretmenlere dağıtılmıştır.

4.1.4. Verilerin Analizi

Bu çalışma nitel yaklaşımla yapılmıştır. Verilerin çözümlemesinde, araştırma verilerinin derinlemesine incelenerek yorumlamaların yapıldığı, kuramcaya göre değerlendirilip kavramsallaştırılmaya gidilen, metnin içeriğinin irdelendiği ve daha sonra verilerin kategoriye ayrılarak analizlerin yapıldığı (Sönmez ve Alacapınar, 2017) içerik analizi tekniğine başvurulmuştur. Bu teknik elde edilen verilerin derinlemesine çözümlenmesini gerektirir.

Kıncal (2014) içerik analizini; yazılı, sözlü bir metni veya sembolü analiz ederek rakamlara dönüştürüp bu rakamsal veriler üzerinde yorumlar yapmak, diğer bir deyişle rakamları tekrar söze dönüştürmek olarak tanımlamaktadır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, aralarında benzerlik bulunan verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek bunları okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenli yorulama faaliyetidir.

Kıncal (2014) içerik analizi aşamalarını şöyle sıralamaktadır:

- Verilerin Kodlanması
- Temaların Bulunması
- Kodların ve temaların düzenlenmesi
- Bulguların tanımlanması ve yorumlanması

İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar/kodlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bazı kaynaklar bu çalışma türünü “tematik analiz” olarak adlandırır. Bu teknik; verilerin kodlanmasını ve aynı biçimde kodlanmış verilerin neyi/neleri temsil ettiğinin, kodların olaya, zamana ve ortama göre nasıl değiştiğinin/ çeşitlendiğinin bulunmasını içerir (Glesne,2015). Bu teknik metnin görünen kolayca yakalanan sergilenmiş ve ilk bakışta algılanan içeriği yerine gizil, üstü örtülü içeriğini sağlamaktadır. İçerik analizinde incelenen konuya bağlı olarak frekans analizi, kategori analizi, değerlendirici analiz ve ilişki analizi teknikleri kullanılabilir (Bilgin, 2006). Bu araştırmada frekans ve kategorisel analiz teknikleri kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Araştırmada ulaşılan bulgular okul kültürü, öğretmenler odası, öğretmenler odasında geçen süre, bu alanı kullanan kişiler, sosyal ortam ve iletişim boyutları ile ardışık olarak aktarılmaktadır. Araştırma sürecinde elde edilen veriler doğrultusunda tablolar yorumlanmaktadır.

Tablo 1.G1* Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri.

Tarih	Zaman		Kişiler		Sosyal Ortam		İletişim		Memnuniyet Düzeyi	
	Okula Giriş-Çıkış Okulda Geçirilen Süre	ÖÖ Geçen Süre	Öğrtm	Diğer	Olumlu Sosyal Ortam	Olumsuz Sosyal Ortam	Olumlu İletişim	Olumsuz İletişim		
2017									1: En az 5: En çok	
16.10 Pzrt	08.00-15.30	450 dk/7,5 s	90 dk/1,5 s	4	13	3	1	3	2	4
17.10 Sa	08.00-14.40	400 dk/6,6 s	75 dk/1,3 s	4	7	2	3	5	2	4
18.10 Çrş	08.00-16.10	490 dk/8 s	80 dk/1,3 s	4	5	3	4	5	3	4
19.10 Prş	08.00-17.00	540 dk/9 s	110 dk/1,8 s	4	22	3	1	4	1	2
20.10 Cm	08.00-17.00	540 dk/9 s	90 dk/1,5 s	4	13	1	2	3	1	3
21.10 Ctsi	08.00-16.30	510 dk/8,5 s	50 dk/0,8 s	7	4	2	1	2	3	4
23.10 Pzrt	08.30-13.00	270 dk/4,5 s	10 dk/0,2 s	7	3	1	1	1	1	1
24.10 Sa	08.00-17.00	540 dk/9 s	90 dk/1,5 s	7	6	1	2	2	2	3
25.10 Çrş	08.00-15.45	465 dk/7,8 s	95 dk/1,6 s	7	2	1	2	2	1	4
26.10 Prş	08.00-16.00	480 dk/8 s	120 dk/2 s	7	2	6	-	4	-	5
27.10 Cm	09.30-17.30	480 dk/8 s	100 dk/1,7s	7	3	5	-	2	-	5
28.10 Cts	08.00-14.00	360 dk/6 s	75 dk/1,3 s	4	4	2	1	4	1	3
30.10 Pzrt	08.00-17.20	560 dk/9,3 s	150 dk/2,5 s	7	2	2	-	2	-	5
31.10 Sa	08.40-16.50	490 dk/8 s	110 dk/1,8 s	7	3	3	1	2	1	3
01.11 Çrş	08.00-17.30	570 dk/9,5 s	125 dk/2 s	7	4	4	-	2	-	4
Ortalama: 15 gün	08.00-17.30	Gün X: 476 dk/ 7,9 saat	X: 91,3 dk 1,5 saat	Y: 87	Y: 93	Y: 39	Y:19	Y:43	Y: 18	X: 3

*G1 (Günlük 1): Rumuz: Kertenkele, Yaş: 29, Cinsiyet: Erkek, Okul türü: Devlet okulu, Okul Düzeyi: İlköğretim, Branş: Almanca

Tablo 1’de yer alan, G1 günlüğünde öğretmenler odasında geçirilen süre, odaya girip çıkan kişiler, sosyal ortam-iletişim özellikleri ve mekânsal memnuniyet düzeyine ilişkin kayıtların analiz sonuçlarından elde edilen bulgular şöyle sıralanabilir:

G1 günlüğünde, “zaman/süre” faktörüyle ilgili olarak, öğretmen odasının çoğunlukla hafta içi (13 gün), az sayıda hafta sonu (2 gün) olmak üzere, 08.00-17.30 saatleri aralığında değişen sürelerde kullanıldığı görülmektedir. Öğretmenler odasının sabah, öğle ve öğle sonrasında, başka deyişle günün farklı zaman dilimlerindeki yaşantıları kaydedilmiştir; bu durum odanın incelenen koşullarıyla ilgili genellenebilir bilgilere ulaşılabileceği anlamına gelmektedir. G1’de, okulda geçirilen günlük ortalama süre 475 dakika olup öğretmenler odasında geçirilen günlük ortalama süre 91,3 dk/1,5 saattir. Öğretmenler odasında geçirilen zaman okulda geçirilen zamanın % 19,22’dir; başka ifadeyle okulda geçirilen bir günlük sürenin yaklaşık beşte biri öğretmenler odasında geçirilmektedir. Bu bulgu, ders saatleri ve diğer faaliyetler dışarıda bırakıldığında, öğretmenler odasının orta yoğunlukta kullanım alanı olduğu şeklinde yorumlanabilir. G1 günlüğünde öğretmenler odasının cumartesi günleri de kurs nedeniyle, hafta içine göre daha az kullanıldığı görülmektedir. Günlük kayıtlarında on beş gün boyunca tutulan günlükte hafta sonunda ve öğretmenlerin nöbet tuttuğu günlerde öğretmenler odasının diğer günlere oranla daha az kullanıldığı görülmektedir. Kayıtlarda görülebileceği gibi bazı zamanlarda odanın koku vd. olumsuz ortam koşullarından dolayı öğretmenler odasının kullanılma süresi düşmektedir. Günlüklerden bu bulgulara ilişkin seçilen ifade örnekleri şöyledir:

“Bugün kurs vardı biraz zamanımız vardı.”

“Haftanın ilk günü ve mutsuz başladı. Kokudan dolayı odada duramadık bugün vakit kütüphanede geçti.”

Tablo 1’de görüldüğü gibi; on beş gün süresince öğretmenler odasını kullanan “kişiler” (TY:180) hakkındaki kayıtlar, “sosyal ortam” (TY:58) ve “iletişim” (TY: 61) temalarının frekansları toplamından çok daha yüksek yinelenim sayısına sahiptir. Bu bulgu, öğretmenler odasının sosyal ortam ve iletişim ortamı özelliklerinin odayı kullanan kişilerle olan bağlantısını işaret etmektedir. Bu bulgu akla yatkındır ve bir fiziksel çevreyi mekânsal çevreye dönüştüren olgunun, fiziksel alana girip çıkan/almanı kullanan insanlarla ilişkili olduğu kuramsal bilgisiyle uyumludur.

“Kişiler” ana teması içinde “diğer” kişilerin (TY: 93) “öğretmenler”den (TY: 87) sayıca daha fazla olduğu görülmektedir. Öğretmenler için ayrılmış ve tasarlanmış olan

bu alana, onlardan daha sıklıkla, öğretmen olmayan kişilerin girip çıkıyor olması (geçirilen süre belli olmasa da) odanın işlevselliği, sosyal ortamı, iletişim koşulları, güvenliği vd. özellikleri açısından rahatsız edici olabilir. G1 gözlem kayıtlarına bakıldığında, odayı kullanan “öğretmenler” teması altında branşlarına göre sırasıyla Sosyal Bilgiler (Y: 15), ikinci olarak Müzik (Y:14), üçüncü sırada Fen Bilimleri (Y: 13) olduğu görülmektedir. Yinelenim sayısı yakın olduğuna göre öğretmenler odasını kullanma açısından branş bakımından bir farklılık olmadığı söylenebilir. “Diğer” teması altında odaya girip çıkanların kendi içinde dağılımı ise öğrenci (Y: 49+), veli (Y: 23+), idareci (Y: 13), satıcı (Y:10), memur (Y: 7), muhtar (Y: 1), camii görevlisi (Y: 1), sağlık memuru (Y: 1), milli eğitim müdürü (Y: 1) şeklindedir. Bu sayısal değerlerden öğretmenler odasının öğretmenler dışındaki kişiler tarafından daha çok kullanıldığı bulgusuna ulaşılmaktadır. Öğrencilerin öğretmenler odasını bu yoğunlukta kullanması eğitsel faaliyetin devamlılığı anlamında soru çözdürme, izin ve mazeret talepleri, nöbetçi öğrenci görevleri vb. nedenlere dayanmaktadır. Bu sonuç öğretmenler ile öğrenciler arasında iletişimin yoğun olduğu bu anlamda eğitim ortamlarında demokratik tutumların oluştuğu şeklinde yorumlanabilir. İkinci sırada velilerin yer alması, okulda velilerle görüşmek amaçlı belli bir mekânın ayrılmadığı ve öğretmenler odasının görüşme odası işlevini yerine getirdiği şeklinde yorumlanabilir. İdareci kadrosunun da öğretmenler odasını sıklıkla kullanması, toplantı, denetim ve yönetim amaçlı olabilir. Bu bulgu öğretmenler odasının toplantı salonu işlevi taşıdığını ve okullarda toplantı odalarının olmadığı anlamına gelebilir. Satıcıların öğretmenler odasına yoğun olarak girip çıktıkları şeklindeki bulgu, eğitim ortamları açısından güvenlik, kalabalık, eğitsel değerlerden uzaklaşma gibi olumsuz algılar oluşturacağını düşündürmektedir. Tablo 1’de öğretmenler odasını kullanan okul içi-okul dışı memurların da kullandığı görülmektedir. “Diğer” başlığı altında yorumlandığında okul idaresi tarafından bu mekân için belli kurallar belirlenmediği ve öğretmenler odasının koruyucu bir denetiminin olmadığı anlaşılmaktadır.

“Velilerle görüşme yaptık.”

“ Muhtar bizim ihtiyaçlarımızı ve okulla ilgili isteklerimizi dinlemeye gelmişti. Camii görevlisi değerler eğitimi hakkında destek verebileceğini belirtmek için okulu ziyaret etmiş.”

G1’de öğretmenler odasının “sosyal ortamı”yla ilgili koşulların (TY: 58) kendi içindeki ayrımında; olumlu algıların (Y: 39), olumsuz algılardan (Y: 19) iki kat fazla olduğu saptanmıştır. Bu durum öğretmenler odasında geçirilen zamanın yeterliliği ve

iletişim ortamının da çoğunlukla olumlu bulunması şeklindeki bulgularla birbirini desteklemektedir. Sosyal ortam kavramından mesleki, toplumsal ve kişisel haberlerin ve görüşlerin paylaşıldığı ortam anlaşılrsa; G1 günlüğünde betimlenen öğretmenler odasının amacına uygun bir ortam özelliği taşıdığı, öğretmenlerin öğretmenler odasını eğitim-öğretim konulu, güncel olayların ve kişisel yaşantıların paylaşıldığı bir yer olarak gördükleri söylenebilir. Okul ortamında öğretmenler için bir mutfak, yemek salonu, bulunmaması ve tek bir öğretmenler odası olması bu alanın birden çok işlev taşıdığını göstermektedir.

“Melike öğretmen ders çıkışı bize çiğköfte partisi yapacak, yeni evli olan Saime öğretmene çiçek geldi.”

“Öğle yemeği için beraber yemek istedik ve odamızda yedik.”

G1 günlüğünde “iletişim” ana teması içinde öğretmenler odasına ilişkin olumlu algıların (Y: 43) olumsuz algıların (Y: 18) iki katından fazla olduğu görülmektedir. Bu bulgu incelenen öğretmenler odasının sosyal ortamının da çoğunlukla olumlu olmasıyla birbirini desteklemektedir. Sosyal ve iletişimsel ortamın olumlu olması G1 günlüğünde katılımcının gözlemediği öğretmenler odasının benimsenen, iyi vakit geçirilen bir yer olduğunu gösterir. Araştırmanın konusunu oluşturan öğretmenler odasının bir eğitsel alan olduğu, okulun bir parçası olduğu ve pedagojik değerler taşıyan kişilere ait olduğu düşünülürse bu bulgular doğaldır. G1 kayıtlarından iletişim temasına ilişkin kayıtlara bakılırsa dedikodu yapma davranışı dışarıda bırakılırsa öğretmenlerin sosyal ve mesleki konulara iletişimde daha çok yer verdikleri görülecektir. İletişim faktörünün olumlu ya da olumsuz algılanmasıyla öğretmen odasında geçirilen süre, iletişim ortamı ve memnuniyet derecesi arasında anlamlı bir ilişki gözlemlenmemektedir.

“Bugün nöbetçiydim odaya pek uğramadım. Bugün dedikodu fazlaydı.”

“Kızılay’a kan bağışını konuştuk. Anne- baba ziyaretleri ve değerleri konuştuk.”

“Mesleki olarak bilgi alışverişinde bulunduk.”

“Değerler eğitimini konuştuk. Sohbet ettik, makale okuduk. Whatsapp’tan eğitim durumumu paylaştım. Muhtar bizim ihtiyaçlarımızı ve okulla ilgili isteklerimizi dinlemeye gelmişti.”

G1 günlüğünde mekânsal “memnuniyet düzeyi” nin ortalama 3 değerle orta düzeyde olduğu görülmektedir. Mekânsal memnuniyet düzeyi kavramı bu araştırmada bireyin içinde bulunduğu fiziksel çevreye ve ortama karşı direnç veya çatışmasının olmaması, tersine bu ortamdaki duyduğu rahatlık anlamında kullanılmıştır. Öğretmenler odasının, genel olarak uzun zaman geçirilen ortam, olumlu sosyal ortam, olumlu

iletişim ortamı olarak gözlemlenen-kaydedilen bir yer olmasına karşın memnuniyet düzeyinin orta olması çelişkili bir durumu işaret etmektedir. Bu durum “memnuniyet düzeyi” kavramının anlaşılamamış olması ya da öğretmenler odasında daha iyi koşulların isteniyor olması şeklinde açıklanabilir. Bir diğer olasılık öğretmenlerin öğretmenler odasında iyi vakit geçirmelerine, kutlama ya da sohbet etmelerine karşın okulda geçirdikleri uzun zamanın yorgunluğunu memnuniyetsizlik olarak yansıtmış olmalarıdır. G1 günlüğündeki bulgular; öğretmenler odasının öğretmenler dışındaki kişilerin girip çıktığı ama öğretmenler tarafından da uzun süreli kullanılabilen, olumlu sosyal ortam ve olumlu iletişim yaşantılarının çokça yer aldığı ve fakat bu odada geçirilen zamandan bu kadar çok memnun olunamayan bir yer olduğu şeklinde özetlenebilir.

“Yeterince dinlenemedik çünkü teneffüs aralarında dahi soru çözüyoruz.”

“ Nesil test ve tost nesli olmuş. Bunu yetkililere duyuracak cesaretimiz yok.

Tablo 2. G2* Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri

Tarih	Zaman		Kişiler		Sosyal Ortam		İletişim		Memnuniyet Düzeyi 1: En az 5: En çok	
	Okula Giriş-Çıkış Okulda Geçirilen Süre	ÖO Geçen Süre	Öğrtmn	Diğer	Olumlu Sosyal Ortam	Olumsuz Sosyal Ortam	Olumlu İletişim	Olumsuz İletişim		
2017										
16.10 Pzrt	08.00-16.45	525 dk/8,8 s	75 dk/1,3s	5	4	1	-	3	-	5
17.10 Sa	08.30-17.00	510 dk/8,5 s	120 dk/2s	3	3	1	3	1	1	4
18.10 Çrş	08.00-17.10	550 dk/9,2 s	70dk/1,1s	4	-	1	4	1	1	5
19.10 Prş	08.00-17.30	570 dk/9,5 s	100 dk/1,7s	4	-	1	5	2	1	4
20.10 Cm	08.30-16.55	505 dk/8,4 s	20 dk/0,3s	1	-	-	2	-	1	5
21.10 Ctsi	08.30-17.10	520 dk/8,6 s	90 dk/1,5s	4	1	2	-	1	-	4
23.10 Pzrt	08.30-16.00	450 dk/7,5 s	55 dk/0,9s	4	3	3	-	1	-	3
24.10 Sa	08.30-17.00	510 dk/8,5 s	90 dk/1,5s	5	-	2	-	1	-	4
25.10 Çrş	08.30-16.15	465 dk/7,8 s	145dk/2,4s	4	-	3	-	2	-	4
26.10 Prş	08.30-17.00	510 dk/8,5 s	25 dk/0,4s	3	3	2	1	-	1	1
27.10 Cm	08.30-14.40	370 dk/6,1 s	90 dk/1,5s	5	3	3	-	2	-	5
28.10 Cts	08.30-17.00	510 dk/8,5 s	95 dk/1,6s	5	16	3	1	2	-	4
30.10 Pzrt	08.30-16.40	480 dk/8 s	105dk/1,8s	5	3	2	3	2	2	3
31.10 Sa	08.05-15.35	450 dk/7,5 s	120 dk/2s	5	18	1	1	3	-	5
01.11 Çrş	08.30-17.00	510 dk/8,5 s	75 dk/1,3s	5	3	2	2	4	-	4
Ortalama: 15 gün	08-17.30	X:495,6 dk/8,26 s	Gün: X: 84dk 1,4saat	Y: 62	Y: 57	Y: 27	Y:22	Y:25	Y: 7	X: 4

*G2 (Günlük 2): Rumuz: Sömbül, Yaş: 31, Cinsiyet: Kadın, Okul türü: Devlet okulu, Okul Düzeyi: İlköğretim, Branş: Görsel Sanatlar

Tablo 2’te yer alan, G2 Öğretmenler Odası Günlüğü’nde odada geçirilen süre, odaya girip çıkan kişiler, sosyal ortam-iletişim özellikleri ve mekânsal memnuniyet düzeyine ilişkin kayıtların analiz sonuçlarından elde edilen bulgular şöyle sıralanabilir:

G2 günlüğünde, “zaman/süre” faktörüyle ilgili olarak, öğretmen odasının çoğunlukla hafta içi (13 gün), az sayıda (2 gün) hafta sonu günlerde olmak üzere, 08.00-17.30 saatleri aralığında değişen sürelerde kullanıldığı görülmektedir. Öğretmenler odasının sabah, öğle ve öğle sonrasında, başka deyişle günün farklı zaman dilimlerindeki yaşantıları kaydedilmiştir; bu durum odanın incelenen koşullarıyla ilgili genellenebilir bilgilere ulaşılabileceği anlamına gelmektedir. G2’de, okulda geçirilen günlük ortalama süre 496 dakika, 8,3 saattir; bu süre diğer günlüklerle karşılaştırıldığında G2’nin okulda en çok mesai yapan öğretmen olduğu göstermektedir. Öğretmenler odasında geçirilen günlük ortalama süre ise 84 dk/1,4 saat olarak diğer katılımcı öğretmenlerle aynıdır. Öğretmenler odasında geçirilen zaman okulda geçirilen zamanın % 17’sidir; başka ifadeyle okulda bulunulan bir günlük sürenin yaklaşık altıda biri öğretmenler odasında geçirilmektedir. Bu bulgu ders saatleri, teneffüsler, öğle yemeği ve dinlenme saatleri dışarıda bırakıldığında, G2 günlüğünde öğretmenler odasının orta yoğunlukta kullanıldığı şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenler odasının cumartesi günleri de kullanıldığı ve öğretmenlerin kurs nedeniyle okulda oldukları görülmektedir. On beş gün süreyle tutulan günlükte öğretmenlerin nöbet tuttuğu günlerde ve olumsuz sosyal ortam-iletişimin olduğu günlerde öğretmenler odasının diğer günlere oranla daha az kullanıldığı görülmektedir. Günlük kayıtlarındaki gözlemci ifadeleri bu yorumu destekler niteliktedir. Günlük formunda yer alan ifadede, G2’nin ders saatinin fazla olmasının öğretmenler odasında geçirdiği süreyi etkilediğini göstermektedir.

“Bugün öğretmenler odasında çok kötü tartışma olduğu için işlerimi yaptıktan sonra odadan çıktım.”

“Nöbetçi olduğumdan sadece ders çıkışı ve sabah öğretmenler odasına uğradım.”

“Öğretmen arkadaşlarla sohbet ettik. Tek sorun onların dersinin az olması ve benim dersimin fazlalığından ötürü derse girmek zorunda kaldım.”

Tablo 2’te görüldüğü gibi; on beş gün süresince öğretmenler odasını kullanan “kişiler” (TY: 119) hakkındaki kayıtlar, “sosyal ortam” (TY: 49) ve “iletişim” (TY: 32) temalarının frekansları toplamından çok daha yüksek yinelenim sayısına sahiptir. Bu bulgu, öğretmenler odasının sosyal ortam ve iletişim ortamı özelliklerinin odayı

kullanan kişilerle olan bağlantısını işaret etmektedir. Bu bulgu akla yatkındır ve bir fiziksel çevreyi mekânsal çevreye dönüştüren olgunun, fiziksel alana girip çıkan/alanı kullanan insanlarla ilişkili olduğu kuramsal bilgisiyle uyumludur.

“Kişiler” ana teması içinde “diğer” kişilerin (TY: 57) “öğretmenler” den (TY: 62) sayıca az olduğu görülmektedir. Öğretmenler için ayrılmış ve tasarlanmış olan bu alanın diğer kişilerce, öğretmenlere yakın sayıda kullanılıyor olması diğer teması altındaki verilerin analizi yapılarak açıklanabilir: Öğretmenler odasını kullanan kişiler öğretmen değildir ancak eğitim ve okulla ilişkisi olan kişilerdir. Bu bulgu da anlaşılabilir bir durumdur. G2 gözlem kayıtlarına bakıldığında, odayı kullanan “öğretmenler” teması altında branşlarına göre sırasıyla Fen Bilimleri (Y: 10) ikinci olarak Matematik (Y: 9), üçüncü sırada Sosyal Bilgiler (Y: 7) olduğu görülmektedir. “Diğer” teması altında odaya girip çıkanların kendi içinde dağılımı ise öğrenci (Y: 39+), veli (Y: 8), idareci (Y: 3), öğretmen arkadaşı (Y:1) şeklindedir. G2 günlüğünde okulda velilerle görüşmek ve sosyal etkinlik amaçlı alanlar olmadığı ve öğretmenler odasının bu tür işlevleri de üstlendiği görülmektedir. Bu bulgu öğretmenlerin kullandıkları odayı kendileri için, dinlenme ve mesleki çalışma ortamı olarak ayrılmış alanlar olarak göremedikleri ya da kendilerine ait oda beklentilerinin karşılanmadığı şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenlerin yoğun mesai nedeniyle mesleki çalışma ve paylaşımlar yapamadıkları, bu eksikliği öğretmenler odasında sohbet ve paylaşım yaparak gidermek istedikleri ancak ortamın buna uygun olmadığı görülmektedir. G2’de öğretmenler odasının gündemin değerlendirilmesinin yapıldığı alanlar olarak da kullanıldığı görülmektedir. Ek olarak öğretmenlerin ödev kontrollerini de bu odada yaptıkları ve bunun öğretmenler tarafından istenmeyen bir durum olduğu görülmektedir.

“Yeterince dinlenemiyorum. Adı öğretmenler odası ancak daha çok öğrenciler soru çözdürmek ve su içmek için kullanıyor.”

“Veliler öğretmenlerle görüşmek için buradaydı.”

“Yeterince dinlenme yapılamıyor. Mesleki çalışma ve paylaşım yapacak vaktim yoktu.”

.”Ne yazık ki mesleki sohbet ve paylaşım yapamadık.”

“Yine zaman alıcı ve sıkıcı ödev kontrolü yaptık.”

G2’de öğretmenler odasının “sosyal ortam” ana temasıyla ilgili koşulların (TY: 49) kendi içindeki ayrımında; birbirine yakın değerlerle fakat olumlu algıların (Y: 27),

olumsuz algılardan (Y: 22) fazla olduğu saptanmıştır. Sosyal ortamın olumlu algılanmasının daha fazla olması öğretmenler odasına girip çıkan “diğer” kişilerin az olması ve odanın öğretmenler tarafından daha çok kullanılmasıyla açıklanabilir. Odayı kullanan öğrencilerin “diğer” kişiler içerisinde sayıca fazla olması öğretmenler odasının kendine özgü eğitsel-sosyal yapısını bozmamaktadır; çünkü öğrenciler eğitim ortamlarının üyesidirler. Bu durum öğretmenler odası iletişim ortamının da çoğunlukla olumlu bulunması şeklindeki bulgularla birbirini desteklemektedir. G2’in gözlemlerine göre incelenen öğretmenler odasının uygun sosyal ortam özellikleri taşıdığı söylenebilir.

“Güncel olayları değerlendirdik.”

“Son sınıflarla parti yaptık. Öğretmenler odası müsait olduğundan orada yaptık.”

“Veli ve öğrenci dedikodusu yapılıyor. Çalışma alanı olarak uygun değil.”

”Ne yazık ki mesleki sohbet ve paylaşım yapamadık.”

“Fen bilimleri etkinliklerinin karikatürlerini inceledik, çok eğlendik.”

G2 günlüğünde “iletişim” ana teması içinde öğretmenler odasına ilişkin olumlu algıların (Y: 25) olumsuz algılardan (Y: 7) üç katından fazla olduğu görülmektedir. Bu bulgu diğer ana temalarla karşılaştırılarak yorumlanabilir. Şöyle ki; sosyal ortamın genelde olumlu olduğu, öğretmenler odasının eğitim ortamlarının temel üyeleri olan öğretmen ve öğrencilerin daha çok kullandığı şeklindeki bulgular olumlu iletişimin açık farkla (Y:25) olumsuz iletişimden (Y:7) fazla olmasıyla birbirini desteklemektedir. G2’de öğretmenler odasındaki olumlu iletişimin memnuniyet düzeyini olumlu yönde etkileyen bir durum olduğu da görülmektedir.

“Bugün öğretmenler odasını dinlenmek için kullandım. Sohbet ettik.”

“Öğretmen arkadaşım ile sohbet ettik, çok güzel anılar paylaştık.”

“Müdürümüzün tatlı ve etkileyici konuşmaları üzerine yorum yaptık. Öğretmenler arasında iyi iletişim vardı.”

“Yalnız yaşadığımdan evde konuşacak kimsem yok, öğretmenler odasındaki muhabbet olmasa kendimi kötü hissederdim. Öğretmenlerin tatlı sohbetleri benim için çok önemli.”

“Öğretmenler bugün öğrencilerle sohbet ediyordu, bu duruma çok sevindik.”

“Bugün öğretmenler odasında çok kötü tartışma olduğu için işlerimi yaptıktan sonra odadan çıktım.”

G2 günlüğünde mekânsal “memnuniyet düzeyi” nin yüksek (4) olduğu görülmektedir. Öğretmenler odasının, olumlu sosyal ortam, olumlu iletişim ortamı olarak gözlemlenen kaydedilen bir yer olması, memnuniyet düzeyinin yüksek olması bulgusu ile tutarlı bir durumdur. Ek olarak öğretmenler odasını öğretmenlerin ve öğrencilerin yoğunlukla kullanıyor olmasının memnuniyet düzeyini düşürmediği de söylenebilir. Tablo 2’de öğretmenler odasında geçirilen zaman ile memnuniyet düzeyi arasında anlamlı bir ilişki kurulamamıştır; geçirilen sürenin en az ya da en çok olduğu günler memnuniyet düzeyinin az ya da çok olmasıyla bağlantılı değildir. Başka deyişle memnuniyet düzeyini belirleyen faktörler; kişiler, sosyal ortam ve iletişim faktörleriyle ilişkisi içinde aranabilir.

G2’nin günlüğünün veri analizlerinden elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir: İncelenen öğretmenler odasının öğretmenler tarafından yoğun kullanılan, olumlu sosyal ortam özelliklerinin çok ve olumlu iletişimin çok yüksek olduğu, tüm bu nedenlerle, çalışma sürelerinin normal mesai saatlerinin üzerinde olmasına rağmen doyum düzeyinin ortalamanın üstünde yüksek çıktığı eğitsel bir ortam olduğu görülmektedir.

Tablo 3. G3* Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri.

Tarih	Zaman		Kişiler		Sosyal Ortam		İletişim		Memnuniyet Düzeyi	
	Okula Giriş-Çıkış	Okulda Geçirilen Süre	Ö O Geçen Süre	Öğrtmn	Diğer	Olumlu Sosyal Ortam	Olumsuz Sosyal Ortam	Olumlu İletişim		Olumsuz İletişim
2017										
16.10 Pzrt	08.00-16.00	480 dk/8 s	110 dk/1,8 s	4	3	4	-	1	-	5
17.10 Sa	09.30-17.00	450 dk/7,5 s	70dk/1,1 s	4	-	1	-	2	-	4
18.10 Çrş	08.30-16.40	490 dk/8,2 s	25dk/0,4s	4	-	1	1	1	1	5
19.10 Prş	09.00-17.30	510 dk/8,5 s	90 dk/1,5 s	3	-	1	-	1	-	4
20.10 Cm	08.15-15.20	425 dk/ 7 s	65 dk/ 1s	1	-	-	1	1	1	5
21.10 Ctsi	08.00-16.40	520 dk/8,6 s	20 dk/0,3s	3	-	-	1	-	1	4
23.10 Pzrt	08.30-16.00	450 dk/7,5 s	85 dk/1,4 s	3	-	2	-	2	-	3
24.10 Sa	08.20-17.00	520 dk/8,6 s	75 dk/1, 3 s	5	-	1	-	1	-	4
25.10 Çrş	08.30-16.55	495 dk/8,3 s	135dk/ 2,3 s	4	-	3	-	2	-	4
26.10 Prş	08.10-17.00	530 dk/8,8 s	105dk/1,8 s	4	-	1	1	1	1	1
27.10 Cm	08.30-15.40	430 dk/7,1 s	120dk/2 s	4	-	3	-	1	-	5
28.10 Cts	08.30-16.25	475 dk/7,9 s	85 dk/1,4 s	3	-	2	-	2	-	4
30.10 Pzrt	08.30-15.55	445 dk/ 7,4 s	120dk/2 s	5	4	2	-	1	-	3
31.10 Sa	08.05-16.45	520 dk/8,6 s	105 dk/1,8 s	4	2	1	1	1	1	5
01.11 Çrş	10.30-17.00	390 dk/ 6,5 s	125 dk/ 2 s	4	6	1	2	2	2	4
Toplam: 15 gün	08-17.30	X: 475,3 dk /7,9s	X: 89 dk/1,5 s	Y: 55	Y: 15	Y: 23	Y: 7	Y:19	X: 7	X: 4

*G3 (Günlük 3): Rumuz: Yazı Tahtası, Yaş: 37, Cinsiyet: Erkek, Okul türü: Devlet okulu, Okul Düzeyi: Ortaöğretim, Branş: Matematik

Tablo 3'te yer alan, G3 Öğretmenler Odası Günlüğü'nde odada geçirilen süre, odaya girip çıkan kişiler, sosyal ortam-iletişim özellikleri ve mekânsal memnuniyet düzeyine ilişkin kayıtların analiz sonuçlarından elde edilen bulgular şöyle sıralanabilir:

G3 günlüğünde, “zaman” faktörüyle ilgili olarak, öğretmen odasının çoğunlukla hafta içi (13 gün), az sayıda hafta sonu (2 gün) günlerde olmak üzere, 08.00-17.30 saatleri aralığında değişen sürelerle kullanıldığı görülmektedir. Günlükte, öğretmenler odasının sabah, öğle ve öğle sonrasında, başka deyişle günün farklı zaman dilimlerindeki yaşantıları kaydedilmiştir; bu durum odanın incelenen koşullarıyla ilgili genellenebilir bilgilere ulaşılabileceği anlamına gelmektedir. G3'ün, okulda geçirdiği günlük ortalama süre 475 dakika/7,9 saat; öğretmenler odasında geçirdiği günlük ortalama süre 89 dk/1,5 saattir. Öğretmenler odasında geçirilen zaman okulda geçirilen zamanın % 19'u, yaklaşık beşte biridir ve G3'ün öğretmenler odasını orta yoğunlukta kullandığı söylenebilir. Günlük kayıtlarında görülebileceği gibi öğretmenlerin yoğun olduğu zamanlarda da dinlenmek ve yoğunluktan uzaklaşmak amacıyla öğretmenler odasını kullandığı görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin ders dışındaki vakitlerde burada vakit geçirdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin hafta sonu kurs nedeniyle okulda olduklarını ancak öğretmenler odasını az kullandıklarını belirtmeleri, odanın orta yoğunlukta kullanılmasını açıklamaktadır.

“Çok dersim vardı, yeterince dinlenemedim ama yine de dinlenmek için aralarda buraya kaçırıyordum İyi ki odamız var yoksa yoğunluk ve yorgunluktan mahvolurdum.”

“Son dersim boştu hocalarla sohbet ettik. Bugün yorulduğum için dinlenme vakti buldum.”

“İlk üç dersim boştu, hocalarla sohbet ettik. Tarih hocası ile dedikodu yaptık.”

“Veli görüşmesi yaptık. Okul yardımcı personeli ile sohbet ettik.”

“Bugün kurs vardı, bu yüzden odayı fazla kullanamadım. Kurs olduğu günler kimse pek buraya uğramaz ve derse girdikten sonra okuldan çıkmaya çalışırlardı. Hafta sonu okulda çok kalıyoruz ama buraya uğrayamıyoruz.”

Tablo 3'te görüldüğü gibi; on beş gün süresince öğretmenler odasına girip çıkan “kişiler” (TY: 70) hakkındaki kayıtlar, “sosyal ortam” (TY: 30) ve “iletişim” (TY: 26) temaları altındaki frekanslar toplamından fazla yinelenim sayısına sahiptir. Bu bulgu, öğretmenler odasının sosyal ortam ve iletişim ortamı özelliklerinin odayı kullanan kişilerle olan bağlantısını işaret etmektedir. Bu bulgu akla yatkındır ve bir fiziksel

çevreyi mekânsal çevreye dönüştüren olgunun, fiziksel alana girip çıkan/alanı kullanan insanlarla ilişkili olduğu kuramsal bilgisiyle uyumludur.

G3 günlüğünde “Kişiler” ana teması içinde “öğretmen” (TY: 55) olanların “diğer” kişilerin (TY: 15) sayısından çok daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu bulgu öğretmenler odasını adıyla ve işleviyle uyumaktadır. Oransal olarak bakıldığında öğretmen odasını kullanan toplam kişi sayının yaklaşık % 22’ si diğer kişilerden oluşmaktadır. Bu da öğretmenler odasını kullanan her beş kişiden birinin diğer kişilerden oluştuğunu göstermektedir. Odayı kullanan “öğretmenler” teması altında branşlarına göre sırasıyla; Fizik (Y: 9), Tarih (Y: 9), Matematik (Y: 8), Edebiyat (Y: 7), İngilizce (Y: 6), Coğrafya (Y: 4), Kimya (Y: 3), Beden Eğitimi (Y: 3), Biyoloji (Y: 3), Almanca (Y: 2), Müzik (Y:1) şeklinde olduğu görülmektedir. “Diğer” teması altındaki dağılım ise öğrenci (Y: 5), memur (Y: 4), idareci (Y: 2) ve birer yinelenim sayısı ile veli, öğretmen yakını, boyacı ve camcı şeklindedir. Bununla birlikte okul ile doğrudan ilişkisi olmayan öğretmen yakını, boyacı ve camcı kilerinin öğretmenler odasına girip çıkmaları bu alanın güvenliği açısından dikkat çekmektedir.

“Coğrafya öğretmeni ile sohbet ettik, yapılan deneme sonucunu konuştuk.”

“Öğretmen arkadaşın babası ile sohbet ettik ve odanın camını değiştirmek için gelen camcı ile iyi iletişim kurduk. Camların yenilenmesi bizi mutlu etti bu yüzden keyfimiz yerindeydi.”

“Odanın duvarı için boya rengi seçtik.”

G3’de öğretmenler odasının “sosyal ortamı” ile ilgili koşulların (TY: 30) kendi içindeki dağılımında; olumlu algıların (Y: 23), olumsuz algılardan (Y: 7) daha çok olduğu görülmektedir. Bu durum öğretmenler odasında geçirilen sürenin orta ölçekte (1,5 saat) olması ve iletişim ortamının da çoğunlukla olumlu (Y:19) bulunması şeklindeki bulgularla birbirini desteklemektedir. G3’te incelenen öğretmenler odasının sosyal ve kişisel ortam özellikleri anlamında beklentileri karşıladığı, öğretmenleri mutlu ettiği söylenebilir. Sosyal ortamın açık farkla olumlu olduğu bulgusu, öğretmenler odasında gerçekleşen ve mesleki gelişime katkısı olduğu günlük kayıtlarından anlaşılan olumlu ve etkili iletişim bulgusuyla da uyumludur.

“Öğretmenler odasının vazgeçilmezi olan dedikodu vardı”

“Boş dersim vardı, öğretmenler odasında dinlenip coğrafya hocasıyla sohbet ettik.”

“Sohbet vardı, kendi aramızda sohbet edip müzik dinledik.”

“Nöbetçi olduğum için öğretmenler odasında çok vakit geçirmediğim ama aralarda Tarih öğretmenini ile şakalaşmak için buraya geliyordum. Burada olmadığım zaman burayı özledim.”

“Siyasi konular oldukça yoğun konuşuldu, öğretmenlerin birbirlerini dinleyerek konuşması iyi bir iletişim ortamı sağlıyordu.”

“Mutluyduk, dinlendik ve çay sohbeti harikaydı. Evdeyken bazen odanın çayını ve sohbetini arıyorum. Öğretmenler odası sohbeti olmazsa çok içe kapanık biri olurum diye düşünüyorum.”

G3 günlüğünde “iletişim” ana teması (TY:26) içinde öğretmenler odasına ilişkin olumlu algıların (Y:19) olumsuz algılardan (Y:7) fazla olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğretmenler odasında geçirilen zamanla ve sosyal ortamdan mutlu olma bulgularıyla uyumludur. Öğretmenler odasındaki gündemin eğitim konuları, selamlaşma hatta bazen tatlı eleştirel sohbetler üzerine olduğu ve bunun öğretmenlere iyi geldiği G3 kayıtlarından anlaşılmaktadır. Öğretmenler odasının öğretmenler için bir iletişim ortamı olduğu ve bu iletişim ortamında birbirlerini anladıkları saptanmıştır. Bununla birlikte öğretmenler odasında az da olsa olumsuz iletişimin de olduğu görülmektedir; öğretmenlerin idarecileri ve okul içindeki bazı durumları eleştirmeleri ya da iletişim becerilerini hatalı kullanmaları gibi. Olumsuz iletişim bulgusu bazen de öğretmenlerin hafta başında okul ortamını sıkıcı bulmaları ve bu durumun öğretmenler odasına ilişkin algılarına ve burada vakit geçirme sürelerine yansımaları şeklinde açıklanabilir.

“Haftanın ilk günü olduğundan biraz sıkıcıydı henüz okula alışamadığımız için daha çok dışarıda vakit geçirdik.”

“Odamız iyiydi çay içip etkili bir iletişimle odanın duvarı için boya rengi seçtik.”

“Normal bir gündü Tarih hocası ile dedikodu yaptık.”

“Değişen sınav sistemi için sohbet ettik, PISA sınavlarını inceledik ve herkes fikrini söyledi. Gayet iyi bir ortamımız vardı.”

“Müdürümüzü çekiştirdik, sohbet koyuydu. Bugün herkes normal sohbet ediyordu. Müdür izne ayrılacak onu konuştuk.”

“Müdür yardımcısı ile Türkçe öğretmeni tartışıyordu, iletişimleri iyi olduğundan birbirlerini dinlemeye başladılar ve bu da durumun kötüye gitmesini engellenmiş oldu”

G3 günlüğünde “mekânsal memnuniyet” in ortalama 4 değerle yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmenler odasının, genel olarak uzun zaman geçirilen ortam,

olumlu sosyal ortam, olumlu iletişim ortamı olarak gözlemlenen-kaydedilen bir yer olması memnuniyet düzeyinin yüksek olmasını açıklamaktadır. Bununla birlikte bunca olumlu ortam ve iletişim kaydına rağmen memnuniyet düzeyinin en yüksek ölçekte (5) çıkmaması öğretmenler odasının bu araştırmada incelenmeyen fiziksel, mekansal, teknolojik donanım, idari ve programla ilgili vd. koşullarına bağlanabilir.

“Bugün pekiyi bir gün değildi, Zümra öğretmen ile Tuncay öğretmenin nöbet tartışması vardı. Bayan öğretmen uygun olmayan ifadeler kullandı. Sesin öğrenciler tarafından duyulması ortamın havasını bozdu. Huzursuzluk gün boyu devam etti.”

“Öğretmenler birbirlerine iyi ilişki içindeydi, herkes sabah birbirinin hal ve hatırını sordu.”

Tablo 4. G4* Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri.

Tarih	Zaman		Kişiler		Sosyal Ortam		İletişim		Memnuniyet Düzeyi	
	Okula Giriş-Çıkış Okulda Geçirilen Süre	ÖO Geçen Süre	Öğrtmn	Diğer	Olumlu Sosyal Ortam	Olumsuz Sosyal Ortam	Olumlu İletişim	Olumsuz İletişim		
2017									1: En az 5: En çok	
16.10 Pzrt	08.30-16.30	480 dk/8 s	75 dk/1,3 s	4	11	2	-	2	1	4
17.10 Sa	08.20-16.30	490dk/8,2 s	90 dk/1,5 s	5	-	3	-	1	-	5
18.10 Çrş	08.20-15.10	410 dk/6,8 s	80 dk/1,3 s	4	6	3	1	3	1	4
19.10 Prş	08.30-13.30	300 dk/ 5 s	40 dk/0,6 s	7	3	2	-	2	-	4
20.10 Cm	09.05-17.00	475 dk/7,9 s	95 dk/1,9 s	3	4	4	1	2	1	4
21.10 Ctsi	08.00-14.00	360 dk/6 s	55 dk/0,9 s	6	3	2	-	2	-	4
23.10 Pzrt	08.30-16.00	450 dk/7,5 s	90 dk/1,5 s	4	5	2	1	2	-	3
24.10 Sa	08.30-15.50	440 dk/7,3 s	70 dk/1,1 s	4	2	4	1	3	1	4
25.10 Çrş	08.30-16.40	490 dk/8,2 s	110dk/1,8 s	7	1	3	1	1	1	5
26.10 Prş	08.30-12.00	210 dk/3,5 s	60 dk/1 s	6	4	1	2	1	1	2
27.10 Cm	11.00-17.00	360 dk/6 s	70dk/1,1 s	3	5	3	1	2	1	5
28.10 Cts	08.30-16.30	480 dk/8 s	85 dk/1,4 s	5	7	2	1	2	1	3
30.10 Pzrt	08.30-14.10	340 dk/5,6 s	65dk/1 s	4	4	3	-	1	-	4
31.10 Sa	08.05-14.15	370 dk/6,1 s	55 dk/0,9 s	4	4	2	-	1	-	4
01.11 Çrş	13.00-15.40	160 dk/2,6 s	75 dk/1,3 s	4	-	2	-	2	1	4
Toplam: 15 gün	08-17.30	X: 387,6 dk/ 6,46 s	X: 74 dk/ 1,2 s	Y: 66	Y: 59	Y: 38	Y:9	Y:27	Y: 9	X:3,93

*G4 (Günlük 4): Rumuz: Nazan, Yaş: 41, Cinsiyet: Erkek, Okul türü: Devlet okulu, Okul Düzeyi: İlköğretim, Branş: İngilizce

Tablo 4’te yer alan, G4 Öğretmenler Odası Günlüğü’nde odada geçirilen süre, odaya girip çıkan kişiler, sosyal ortam-iletişim özellikleri ve mekânsal memnuniyet düzeyine ilişkin kayıtların analiz sonuçlarından elde edilen bulgular şöyle sıralanabilir:

G4 günlüğünde, “zaman” faktörüyle ilgili olarak, öğretmen odasının çoğunlukla hafta içi (13 gün), az sayıda hafta sonu (2 gün) günlerde olmak üzere, 08.00-17.30 saatleri aralığında değişen sürelerle kullanıldığı görülmektedir. Günlükte, öğretmenler odasının sabah, öğle ve öğle sonrasında, başka deyişle günün farklı zaman dilimlerindeki yaşantıları kaydedilmiştir; bu durum odanın incelenen koşullarıyla ilgili genellenebilir bilgilere ulaşılabileceği anlamına gelmektedir. G4’ün, okulda geçirdiği günlük ortalama süre 387,6 dk/6,5 saat; öğretmenler odasında geçirdiği günlük ortalama süre 74 dk/1,2 saattir. Öğretmenler odasında geçirilen zaman okulda geçirilen zamanın % 19’u, yaklaşık beşte biridir. Bu süre diğer gözlemcilerin odada kaldığı ortalama sürenin (X:85,5 dk/1,5 s) altında kalmaktadır; G4’ün öğretmenler odasını az yoğunlukta kullandığı söylenebilir. G4’ün okulda kaldığı süre de diğer öğretmenlere göre az olduğu için öğretmenler odasında az zaman geçirmesi normaldir. Ayrıca G4’ün öğretmenler odasının kalabalık, veli ve öğrenci yoğunluğu vb. bazı koşullarından dolayı çalışmak ve dinlenme için okulun diğer birimlerini tercih ettiği de görülmektedir; bu durum öğretmenler odasının az kullanılmasının diğer nedenidir.

“Bugün meşguldüm, işlerim fazla birikmişti ben de bu işlerimi yapmak için boş bir yer aradım, kalabalık olduğu için öğretmenler odasında durmam mümkün değildi bu nedenle rehber öğretmenin odasında işlerimi hallettim.”

“Öğretmenler odası okulda rahat edeceğim tek yer, her yerde öğrencilerin olması gün içerisinde dinlenmemi engelliyor. Onun için burası benim için dinlenme ve kendine gelme alanıdır.”

“Çok dersim vardı, yeterince dinlenemedim ama yine de dinlenmek için aralarda buraya kaçıyordum İyi ki odamız var yoksa yoğunluk ve yorgunluktan mahvolurdum.”

“Son dersim boştu hocalarla sohbet ettik. Bugün yorulduğum için dinlenme vakti buldum.”

“İlk üç dersim boştu, hocalarla sohbet ettik. Türkçe öğretmeni ile konuşması düzgün olmayan ve argolu konuşan öğretmenleri konuştuk.”

“Veli toplantısını cumartesi ve pazar günlerine yayarak yaptık. Ben pazar günü il dışında olacağımdan cumartesi günü toplantıya katıldım. Veliler gelene kadar burada hazırlık yaptım.

Tablo 4’te görüldüğü gibi; on beş gün süresince öğretmenler odasına girip çıkan “kişiler” (TY: 125) hakkındaki kayıtlar, “sosyal ortam” (TY: 47) ve “iletişim” (TY: 36) temaları altındaki frekanslar toplamından fazla yinelenim sayısına sahiptir. Bu bulgu, öğretmenler odasının sosyal ortam ve iletişim ortamı özelliklerinin odayı kullanan kişilerle olan bağlantısına işaret etmektedir. Bu bulgu akla yatkındır ve bir fiziksel çevreyi mekânsal çevreye dönüştüren olgunun, fiziksel alana girip çıkan/alanı kullanan insanlarla ilişkili olduğu kuramsal bilgisiyle uyumludur.

G4 günlüğünde “Kişiler” ana teması içinde “öğretmen” (TY:66) olanların “diğer” kişilerin (TY:59) sayısından çok daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu bulgu öğretmenler odasının adıyla ve işleviyle uyusmaktadır. Oransal olarak bakıldığında öğretmen odasını kullanan toplam kişi sayısının yaklaşık % 47’ si diğer kişilerden oluşmaktadır. Bu da öğretmenler odasını kullanan iki kişiden birinin diğer kişilerden oluştuğunu göstermektedir. Odayı kullanan “öğretmenler” teması altında branşlarına göre sırasıyla; Türkçe (Y: 15), İngilizce (Y: 11), Matematik (Y: 9), Fen Bilimleri (Y: 7), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (Y: 7), Müzik (Y: 5), Sosyal Bilgiler (Y: 5), Beden Eğitimi (Y:3), Görsel Sanatlar (Y: 2), Bilişim (Y: 2), görülmektedir. “Diğer” teması altındaki dağılım ise veli (Y:27), öğrenci (Y: 19), idareci (Y: 6), kitapçı (Y: 4), mantı satan kadın (Y:2) ve çiçekçi (Y:1) şeklindedir. Bu bulguların yorumlanması gerekirse; alanın asıl sahibi olan öğretmenlerin bu alanı “diğer” başlığı altındaki kişilerle yarı yarıya paylaşıyor olmaları öğretmenler odasının eğitim ortamlarının bir parçası olma özelliğini zayıflatmaktadır.

“Gülcan öğretmene eşi çiçek göndermişti. İlk kez yapıldığını söyledi ve sevinçten ağlamıştı.”

“Mantı satan kadın dakikalarca odada oturdu, hatta deneme için odada mantı yapıp bizim tatmamızı istedi. Matematik öğretmenin komşusuymuş onun yönlendirmesi ile gelmiş. Tadına baktık ve çoğumuz sipariş verdik.”

“Veli toplantısı vardı oldukça çok kişi ile görüştim.”

“Öğrenciler soru çözdürmek ve bizimle sohbet yapmak için buradaydı.”

“Müdürün tanıdığı olan kitapçı sınav kitaplarından örnekler getirmişti. Onunla sohbet ettik. Bizi samimi bulduğunu ve yine gelmek istediğini söyledi.”

G4’te öğretmenler odasının “sosyal ortamı” ile ilgili koşulların (TY: 47) kendi içindeki dağılımında; olumlu algıların (Y: 38), olumsuz algılardan (Y:9) çok daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum öğretmenler odası iletişim ortamının da çoğunlukla olumlu (Y:27) bulunması şeklindeki bulguyla birbirini desteklemektedir. G4’te incelenen öğretmenler odasının sosyal ve kişisel ortam olması anlamında beklentileri karşıladığı, öğretmenleri mutlu ettiği söylenebilir. Sosyal ortamın açık farkla olumlu olduğu bulgusu, öğretmenler odasında gerçekleşen ve mesleki gelişime katkısı olduğu günlük kayıtlarından anlaşılan olumlu ve etkili iletişim bulgusuyla da uyumludur. Öğretmenlerin bu mekânda desteğe ihtiyacı olan öğrencilerle etkinlik yapması, kendi aralarında zekâ oyunları oynamaları, birbirlerinin olumlu durumlarını desteklemeleri ve sosyal etkinlikler düzenlemeleri olumlu sosyal ortamın yüksek çıkmasını sağlamıştır.

“Bazı öğretmenler mantı satan kadın ve kitapçının burada olmasından rahatsız olduklarını belirttiler. Kısa süreli de olsa ortam biraz gerilmişti.”

“Bugün çok iyi bir ortam olduğunun kanaatindeyim, müdürümüz bizimle sohbe gelmişti.”

“Müzik öğretmeni uzun teneffüste ney çaldı, zihnimiz dinlendi.”

“Kitapçı odamıza bir set dünya klasikleri bıraktı. Okumamız için iyi oldu hatta hiç kitap okumayan öğretmenlerin bu sayede kitap okuduğunu gördük.”

“Duygusal bir ortam vardı, çok sevdiğimiz Gülcan öğretmene çiçeğin gelmesi ve onun mutlu olması bizi etkiledi.”

“Kaynaştırma öğrencileriyle burada müsait oldukça etkinlik yaptık ve onların kendini iyi hissetmesi için oyun oynadık.”

“Tombala oyunu oynadık çoğu öğretmen katıldı bu bizim için iyi bir ortam oluşturdu. Herkes ortamdandır memnundu ancak aramızda bazı kıl öğretmenler vardı bunlar az da olsa bazen ortamı bozuyorlardı.”

“Öğretmenlerin sohbeti kendi özel hayatı ile ilgiliydi Gülizar öğretmen eşinin ilçede görevli olmasından yakınlıkla aile bütünlüğünün olamadığını anlattı. Hepimiz can kulağıyla onu dinledik, iyi bir iletişim halinde olmamız onu etkilemişti ve kendini kötü hissettiğini ancak okula gelince bu stresi biraz da attığını anlattı.”

G4 günlüğünde “iletişim” ana teması (TY:36) içinde öğretmenler odasına ilişkin olumlu algıların (Y:27) olumsuz algılardan (Y:9) fazla olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğretmenler odasında olumlu sosyal ortam olduğu bulgusuyla uyumludur, öte yandan memnuniyet düzeyinin bu bulguya denk yükseklikte olmamasıyla çelişmektedir. Bu bulgu G4’ün öğretmenler odasına sempati ve ihtiyaç duyduğu ancak odanın çalışma ortamına uygun olmamasından dolayı doyum düzeyini düşük kaydettiği şeklinde yorumlanabilir. Öğretmenler odasındaki gündemin eğitim konuları, güncel yayın takibi, diğer kişilerle sohbet, öğrencilerle etkinlik gibi sosyal ortam ilişkileriyle bağlantılı olduğu G4 günlüğünden anlaşılmaktadır. Öğretmenler odasının öğretmenler için bir iletişim ortamı olduğu ve bu iletişim ortamında birbirlerini anladıkları, destekledikleri ve paylaşım yaptıkları satanmıştır. Bununla birlikte öğretmenler odasında az da olsa olumsuz iletişimin de olduğu görülmektedir. Olumsuz iletişim bulgusu, temel olarak öğretmenler odasına eğitim kurumu dışından katılan kişilerle ilgilidir; ancak bu durum odanın öğretmenlerin etkili iletişim sergileyip çözüm odaklı yaklaşım sergilemelerini ve olumlu iletişim ortamının oluşmasını engellememektedir.

“Genç Beyin, Zafer ve Bilim Teknik dergilerinin aylık konularını okuduk, etkileyici ve bilgilendirici yönleri üzerine konuştuk.”

“Velilerle görüşme yaptık, ortam iyiydi genellikle iyi ilişkiler kurduk.”

“Mantı satan kadının esprili konuşmaları güzel sohbetlerin olmasını sağladı, iyice eğlendik.”

“Bugün çok derse girdim ve bu nedenle biraz gergindim. Bu nedenle hem öğrencilerle hem de öğretmenlerle sağlıklı iletişim kuramadım.”

“Kitap okumaya başlayan öğretmenlerle kitap üzerine sohbet etmek oldukça heyecan vericiydi.”

G4 günlüğünde ”mekânsal memnuniyet”in ortalama 3,93 değerle yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmenler odasının, genel olarak olumlu sosyal ortam, olumlu iletişim ortamı olarak gözlemlenen-kaydedilen bir yer olması memnuniyet düzeyinin yüksek olmasını açıklamaktadır. Bununla birlikte bunca olumlu ortam ve iletişim kaydına rağmen memnuniyet düzeyinin en yüksek ölçekte (5) çıkmaması öğretmenler odasının bu araştırmada incelenmeyen fiziksel, mekânsal, teknolojik donanım, idari ve programla ilgili vd. koşullarına bağlanabilir. G4

günlüğünde görülebileceği gibi öğretmenler odasının kadın-erkek ayrı yapıda olmaması da bir memnuniyetsizlik olarak belirtilmiştir.

“İyi ki odamız var yoksa yoğunluk ve yorgunluktan mahvolurdum.”

“Öğretmenler odası okulda rahat edeceğim tek yer, her yerde öğrencilerin olması gün içerisinde dinlenmemi engelliyor. Onun için burası benim için dinlenme ve kendine gelme alanıdır.”

“Öğretmenler odasının daha konforlu olması, kadınlar ve erkekler için farklı odaların olması daha iyi olurdu.”

“Öğretmenler odasına yakın lavabo olmadığından çay bardakları kirli kalmıştı ve bu nedenle ortam pis duruyordu, öğretmenlerle bunu konuştuk. Herkes bu durumdan rahatsız olduğu için çözüm arayışına girdik, bu iyi bir iletişimle halloldu ve uygun zamanda yan odaya bir lavabo yaptırılması kararlaştırıldı.”

Tablo 5. G5* Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri.

Tarih	Zaman		ÖÖ Geçen Süre	Kişiler		Sosyal Ortam		İletişim		Memnuniyet Düzeyi
	Okula Giriş-Çıkış Okulda Geçirilen Süre			Öğrtm n	Diğerr	Olumlu Sosyal Ortam	Olumsuz Sosyal Ortam	Olumlu İletişim	Olumsuz İletişim	
2017										1: En az 5: En çok
16.10 Pzrt	08.00-17.00	540 dk/9 s	85 dk/1,4 s	4	11	6	-	2	-	5
17.10 Sa	08.20-15.20	420 dk/ 7 s	90dk/1,5 s	8	-	1	1	1	1	4
18.10 Çrş	08.30-16.35	485 dk/ 8 s	105dk/1,8 s	5	6	1	1	1	1	3
19.10 Prş	08.30-16.00	450 dk/ 7,5 s	95 dk/1,6 s	7	-	2	1	1	1	5
20.10 Cm	11.05-17.00	355 dk/ 6 s	70 dk/1,1 s	5	1	2	1	2	1	3
21.10 Ctsi	13.00-17.00	240 dk/ 4 s	50 dk/ 0,8 s	4	1	3	-	1	-	5
23.10 Pzrt	08.30-15.00	390 dk/6,5 s	65 dk/1 s	6	2	2	-	2	-	5
24.10 Sa	08.40-16.25	465 dk/7,8 s	40 dk/0,6 s	3	-	1	-	1	-	4
25.10 Çrş	09.10-15.40	390 dk/ 6,5 s	75dk/1,3 s	5	-	2	-	1	-	3
26.10 Prş	08.30-16.25	475 dk/7,9 s	65 dk/1 s	4	-	-	4	-	4	2
27.10 Cm	09.00-14.00	300 dk/ 5 s	35dk/ 0,6s	4	-	3	-	3	-	5
28.10 Cts	11.10-15.25	255 dk/ 4,2 s	55 dk/0,9s	5	-	2	-	1	-	5
30.10 Pzrt	08.00-15.10	430 dk/ 7,1 s	65dk/ 1 s	4	-	1	-	1	-	5
31.10 Sa	08.30-14.15	345 dk/ 5,7 s	40 dk/0,6	5	8	1	1	2	1	5
01.11 Çrş	10.00-15.40	340 dk/ 5,6 s	85 dk/1,4 s	7	-	2	1	2	-	3
Toplam: 15 gün	08-17.30	X:393 dk/ 6,55 s	X: 68 dk/1,13s	Y: 76	Y: 29	Y: 29	Y:10	Y:21	Y: 9	X: 4,33

*G5 (Günlük 5): Rumuz: Zülfikar, Yaş: 41, Cinsiyet: Erkek, Okul türü: Devlet okulu, Okul Düzeyi: İlköğretim, Branş: İngilizce

Tablo 5'te yer alan, G5 Öğretmenler Odası Günlüğü'nde odada geçirilen süre, odaya girip çıkan kişiler, sosyal ortam-iletişim özellikleri ve mekânsal memnuniyet düzeyine ilişkin kayıtların analiz sonuçlarından elde edilen bulgular şöyle sıralanabilir:

G5 günlüğünde, “zaman” faktörüyle ilgili olarak, öğretmen odasının çoğunlukla hafta içi (13 gün), az sayıda hafta sonu (2 gün) günlerde olmak üzere, 08.10-17.30 saatleri aralığında değişen sürelerle kullanıldığı görülmektedir. Günlükte, öğretmenler odasının sabah, öğle ve öğle sonrasında, başka deyişle günün farklı zaman dilimlerindeki yaşantıları kaydedilmiştir; bu durum odanın incelenen koşullarıyla ilgili geçerli bilgilere ulaşılabilirdiği anlamına gelmektedir. G8'in, okulda geçirdiği günlük ortalama süre 393 dakika/6,53 saat; öğretmenler odasında geçirdiği günlük ortalama süre 68 dk/1,13 saattir. Öğretmenler odasında geçirilen zaman okulda geçirilen zamanın % 17,3'üdür; başka ifadeyle G5 okulda bulunduğu bir günlük sürenin yaklaşık altıda birini öğretmenler odasında geçirmektedir. Diğer günlüklerle karşılaştırıldığında G5'in okulda kalma süresi ve öğretmenler odasını kullanma süresi görece olarak daha azdır. Diğer ifadeyle G5'in öğretmenler odasını düşük yoğunlukta gözlemlediği ve kaydettiği söylenebilir. G5 kayıtlarında bu durum öğretmenlerin ders saatlerinin fazla olmasına bağlanmaktadır. Öğretmenler odasında geçirilen ortalama sürenin üstünde vakit geçirilen (X:95) bir günde öğretmenlerin dinlenmek için vakit buldukları ve bu sürede mesleki paylaşım yapma fırsatı buldukları görülmektedir.

“Ders saati fazla öğretmen sayısı az olduğundan istediklerimizi yapamıyoruz.”

“Boş ders saatim yoktu bu nedenle pek paylaşım yapamadık”

“Dinlenmek için vaktim oldu. İlk kez mesleki paylaşım oldu.”

“Pek sohbet edemedik, kalabalıktı akademik özel konuşmalar yapamadık. Yeterince mesleki paylaşım yapamadık, öğrenciler yüzünden desek yeridir.”

Tablo 5'te görüldüğü gibi; on beş gün süresince öğretmenler odasına girip çıkan “kişiler” (TY: 105) hakkındaki kayıtlar, “sosyal ortam” (TY: 39) ve “iletişim” (TY: 30) temaları altındaki frekanslar toplamından iki kat fazla yinelenim sayısına sahiptir. G1'in “kişiler” temasına ilişkin bulguları diğer günlüklerle karşılaştırıldığında; G1 dışında tüm günlüklerin diğer kişilere ilişkin verilerinin öğretmenlere ilişkin verilerden düşük olması şeklindeki bulgularla benzeşmektedir. Ek olarak G5'te incelenen öğretmenler odasını öğretmenlerin açık farkla diğer kişilerden fazla kullanılıyor olması bulgusu G3 ve G6 ile çok yakın değerlerle benzeşmektedir. Günlükler arasındaki “kişiler” değişkenine

ilişkin bu karşılaştırma öğretmenler odasının adına ve amacına uygun bir duruma işaret etmektedir.

G5 gözlem kayıtlarına bakıldığında, odayı kullanan öğretmenlerin branşlarına göre dağılımının sırasıyla Sosyal Bilgiler öğretmeni (Y: 14), ikinci olarak Matematik (Y: 12), üçüncü sırada İngilizce (Y: 10) ve Türkçe (Y:10), Beden Eğitimi (Y: 8), Müzik (Y: 6), Rehber öğretmeni (Y: 5), Fen Bilimleri (Y: 6), Görsel sanatlar (Y: 3), DİKAB (Y: 3) ve Almanca (Y: 2) şeklinde olduğu görülmektedir. Branşlara göre dağılım içinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin (Y: 14) öğretmenler odasında en çok vakit geçirdiği, Görsel sanatlar, DİKAB ve Almanca öğretmenlerinin (Y:2) ise en az vakit geçiren branşlar olduğu görülmektedir. “Diğer” teması altında odaya girip çıkanların kendi içinde dağılımı ise öğrenci (Y: 14), idareci (Y: 6), araştırmacı (Y:4), veli (Y: 2), memur (Y: 2), çaycı (Y: 1) şeklindedir. Özetlemek gerekirse; öğretmenler odası tüm branş öğretmenleri tarafından kullanılmaktadır ve “diğer” başlığı altında da diğer günlüklerle benzeşerek öğrenciler ön sıradadır, diğer kişiler de eğitimle bağı olan kişilerdir.

“Din Kültürü öğretmeni ile dini konularda konuştuk.”

“Sosyal bilgiler öğretmeni gün boyu buradaydı ve Türkçe öğretmeni ile çalışma yapıyorlardı.”

“Erzincan’ın kültürel yapısını araştıran araştırmacılar odadaydı. Bize bazı sorular sordular.”

“Çaycı ilk kez odadaki herkese çay getirmişti.”

G5’te öğretmenler odasının “sosyal ortamı” ile ilgili koşulların (TY: 39) kendi içindeki ayrımında; olumlu algıların (Y: 29), olumsuz algılardan (Y: 10) daha çok olduğu görülmektedir. Bu durum öğretmenler odasında geçirilen zamanın kısa olmasına (1,1 saat ve okulda geçirilen zamanın 1/6’sı) rağmen iletişim ortamının çoğunlukla olumlu bulunması şeklindeki bulgularla birlikte yorumlandığında; G5 öğretmenler odasının az zaman geçirilse bile benimsenen, iyi vakit geçirilen bir ortam olduğu anlamına gelmektedir. Memnuniyet düzeyinin yüksek olması da bu bulguyu desteklemektedir.

“Cem öğretmen ile öğrencilerin durumunu konuştuk, Eğitim sistemi hakkında sohbet ettik.”

“Sinem hoca ile yakında doğum yapacak arkadaşşıma ziyaret için plan yaptık.”

“Zümre arkadaşşımla çalışmalar yaptık. Mesleki paylaşımlar yaptık.”

“Öğrencilerin ders durumunu görüştük, mesleki paylaşım yaptık, yazılı için hazırlıkları konuştuk.”

“Müdür haftada iki kez uğruyor öğretmenlerle muhabbeti var.”

“Kemal öğretmen ile mesleki paylaşım yaptık.”

“Araştırmacılar öğretmenlik mesleğiyle ilgili bizimle bilgi paylaştılar.”

“Konu tekrar kartı etkinliği hazırladım.”

G5 günlüğünde olumlu sosyal ortamların yanı sıra olumsuz sosyal ortamların da var olduğu görülmektedir.

“Yeni alınan öğretmenin dedikodusunu yaptık”

“Diğer öğretmenlerle biraz dedikodu yaptık..”

“Pek esprili bir ortam yok çünkü herkes mutsuz.”

Özetlemek gerekirse; G5’te incelenen öğretmenler odası mesleki paylaşım, idare ile iletişim, dinlenme, toplantı odası, zümre toplantıları odası işlevlerini taşıyan çok boyutlu sosyal ortam özelliği ve kalabalık olma, hoş karşılanmayan konuşmalar (dedikodu) yapılması nedeniyle de olumsuz sosyal ortam özelliği taşımaktadır.

G5 günlüğünde “iletişim” ana teması (TY: 30) içinde öğretmenler odasına ilişkin olumlu algıların (Y: 21) olumsuz algılardan (Y: 9) fazla olduğu görülmektedir. Bu durum öğretmenler odasında olumlu sosyal ortam bulgusuyla ve yüksek memnuniyet düzeyi (4,3) ile uyumludur. Günlük kayıtlarında görülebileceği gibi öğretmenler arasında olumlu iletişimin temellerini oluşturan empati kurma, etkin dinleme, yaşantı paylaşma, açık iletişim, gündem oluşturma davranışlarının gerçekleştiği görülmektedir, bu da G5 öğretmenler odasının olumlu iletişim durumunu açıklamaktadır. Öğretmenler odasında olumsuz iletişimin de var olduğunu göstermektedir. Öğretmenler odası dışındaki etkenlerin öğretmenler odası iletişimini etkilediğini göstermekte ve öğretmenlerin sözlü olmayan iletişimi kullandıkları görülmektedir.

“Meslektaşım bugün mutsuzdu, sanırım idari bir problemi var.”

“Güncel programları tartıştık.”

“Sosyal öğretmeni ile aramızdan ayrılan öğretmeni konuştuk, zümre arkadaşımınla belli konuları görüştük.”

“Yeni evlenen arkadaşımıza hediye almak için görüştük.”

“Araba modellerini inceledik.”

“Diğer öğretmenlerle biraz dedikodu yaptık, yeni alınan öğretmenin”

“ Pek sohbet edemedik, kalabalıktı. Çalışma için ortam müsait değildi.”

G5 günlüğünde mekânsal “memnuniyet düzeyi” ortalamasının 4,3 değerle yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmenler odasının, diğer günlüklere göre kısa zaman geçirilmesine karşın olumlu sosyal ortam, olumlu iletişim ortamı olarak gözlemlenen-kaydedilen bir yer olması memnuniyet düzeyinin yüksek olması şeklindeki bulgular açıklamaktadır. Katılımcının olumlu sosyal ortam ve iletişimin varlığını gösteren günlük kayıtları “Memnuniyet düzeyi” kavramının anlaşılmiş olduğunu göstermektedir. “Memnuniyet düzeyinin” tam puan seviyesinde olmaması öğretmenler odasının daha iyi sosyal ortam ve iletişim koşulları yönündeki beklentiler olasılığı ile açıklanabilir.

“Öğretmenler arasındaki ilişkiler iyi olduğundan çok memnunum.”

“Bu oda bizim için paylaşım alanı olduğundan burayı seviyoruz.”

“Şiir okunan, etkinlik yapılan ortamlar benim için çok keyifli yerlerdir, bu yüzden bu odayı kullanmak istiyorum.”

“Öğretmenler odasında öğretmenlerin mutlu olması ve birbirlerini dinlemesi burayı neşeli bir yer yapıyor bu nedenle iyi olarak algılıyorum.”

Tablo 6. G6* Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri.

Tarih	Zaman		Kişiler		Sosyal Ortam		İletişim		Memnuniyet Düzeyi	
	Okula Giriş-Çıkış Okulda Geçirilen Süre	ÖÖ Geçen Süre	Öğrtmn	Diğer	Olumlu Sosyal Ortam	Olumsuz Sosyal Ortam	Olumlu İletişim	Olumsuz İletişim		
2017									1: En az 5: En çok	
16.10 Pzrt	08.30-16.45	495 dk/8,3 s	125 dk/2s	4	1	4	-	4	-	5
17.10 Sa	08.30-17.25	535 dk/8,9 s	90dk/1,5 s	5	-	4	-	4	-	5
18.10 Çrş	08.30-17.15	525 dk/ 8 s	75dk/1,3 s	5	2	5	-	4	-	5
19.10 Prş	08.10-16.50	520 dk/8,6 s	85 dk/1,4 s	6	4	2	-	1	-	5
20.10 Cm	08.20-17.00	520 dk/8,6 s	60 dk/1s	7	-	1	1	1	1	4
21.10 Ctsi	09.00-17.20	500 dk/8,3 s	85 dk/1,4 s	1	4	2	-	2	-	4
23.10 Pzrt	08.15-17.00	525 dk/8,8 s	90 dk/1,5 s	7	6	3	-	2	-	5
24.10 Sa	08.30-14.30	360 dk/6 s	70 dk/1,1 s	4	-	1	1	1	1	4
25.10 Çrş	10.10-17.10	420 dk/7 s	70 dk/1,1 s	6	2	2	-	1	-	4
26.10 Prş	08.30-17.25	535 dk/ 8,9 s	40 dk/0,6 s	3	2	1	1	2	1	3
27.10 Cm	08.00-17.00	540 dk/9s	60dk/1 s	5	3	2	-	1	-	5
28.10 Cts	09.20-16.45	445 dk/7,4s	30 dk/0,5 s	6	-	2	1	2	1	4
30.10 Pzrt	08.30-16.40	490 dk/8,1	55dk/0,9 s	4	2	2	-	1	-	4
31.10 Sa	08.30-17.40	550 dk/9,2	40 dk/0,6 s	3	2	2	-	1	-	3
01.11 Çrş	08.30-15.40	430 dk/7,1	80 dk/1,3 s	5	-	1	1	1	1	4
Ø: 15 gün	08-17.30	X: 485 dk/8 s	X: 70,33 dk/1,2 s	Y: 71	Y: 34	Y: 34	Y:5	Y:28	Y: 5	X: 4,26

*G6 (Günlük 6): Rumuz: Papatya, Yaş: 41, Cinsiyet: Kadın, Okul türü: Devlet okulu, Okul Düzeyi: İlköğretim, Branş: Türkçe

Tablo 6’da yer alan, G6 günlüğünde öğretmenler odasında geçirilen süre, odaya girip çıkan kişiler, sosyal ortam-iletişim özellikleri ve mekânsal memnuniyet düzeyine ilişkin kayıtların analiz sonuçlarından elde edilen bulgular şöyle sıralanabilir:

G6 günlüğünde, “zaman/süre” faktörüyle ilgili olarak, öğretmen odasının yoğunlukla hafta içi (13 gün), az sayıda hafta sonu (2 gün) olmak üzere, 08.00-17.30 saatleri aralığında değişen sürelerde kullanıldığı görülmektedir. Öğretmenler odasının sabah, öğle ve öğle sonrasında, başka deyişle günün farklı zaman dilimlerindeki yaşantıları kaydedilmiştir; bu durum odanın incelenen koşullarıyla ilgili genellenebilir bilgilere ulaşılabileceği anlamına gelmektedir. G6’da, okulda geçirilen günlük ortalama süre 485dk/8 saattir; öğretmenler odasında geçirilen günlük ortalama süre 70,3 dk/1,2 saattir. Öğretmenler odasında geçirilen zaman okulda geçirilen zamanın %14,5’tir; başka ifadeyle okulda geçirilen bir günlük sürenin yaklaşık yedide biri öğretmenler odasında geçirilmektedir. Bu bulgu, G6’da öğretmenler odasının diğer günlüklere oranla en az yoğunlukta kullanım alanı olduğunu göstermektedir. Kayıtlarda görülebileceği gibi ders saatinin fazla olması, öğretmenler odasından ayrı soru çözüm odası bulunması, nöbet, veli, diğer kişilerle görüşme odalarının olması, okulun etkinlik odalarını kullanma vd. nedenler öğretmenler odasının kullanılma süresinin azlığını açıklamaktadır. Günlüklerden bu bulgulara ilişkin seçilen ifade örnekleri şöyledir:

“Bugün bireysel öğrenci koçluk görüşmem vardı bu nedenle vaktim toplantı odasında geçti.”

“Havanın iyi olmasını fırsat bilerek öğrencilerle boş vakitlerde basketbol oynadık.”

“Bugün yedi dersim ve bir de danışmanlık saati dersim vardı bu yüzden öğretmenler odasını yeterince kullanamadım.”

“İdarenin öğrencilerin soru çözümü için ayırdığı odada öğrencilere konu anlatıp onların sorularını çözdüm.”

“Bahçede nöbetçiydim, çay almak için odaya gittim.”

G6 günlüğünde “Kişiler” ana teması toplam (TY:105) içinde “öğretmen” (TY:71) olanların “diğer” kişilerin (TY:34) sayısından çok daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu bulgu öğretmenler odasını adıyla ve işleviyle uyuşmaktadır. Oransal olarak bakıldığında diğer kişilerin öğretmen odasını kullanan kişilerin yaklaşık % 32’si

diğer kişilerden oluşmaktadır. Bu da öğretmenler odasını kullanan üç kişiden birinin “diğer” kişilerden oluştuğunu göstermektedir. Odayı kullanan “öğretmenler” teması altında branşlarına göre sırasıyla; Sosyal Bilgiler (Y:22), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (Y:15), Türkçe (Y:12), İngilizce (Y:10), Fen Bilimleri (Y:7), Matematik (Y:4) ve Müzik (Y:1) olduğu görülmektedir. “Diğer” teması altındaki dağılım ise öğrenci (Y:12), idareci (Y:9), yazarlar (4), memur (Y:4), iş güvenliği uzmanı (Y:3), vali yardımcısı (Y:1) okul aile birliği başkanı (Y:1) şeklindedir. “Diğer” başlığı altında kaydedilen kişilerin aslında eğitim ortamına uzak bireyler olmadıkları hatta entelektüel katkı açısından olumlu katılımları olduğu söylenebilir.

“Öğretmenler odasına her girdiğimde Sosyal öğretmeniyle Din kültürü öğretmenini görüyorum. İkinci sosyal öğretmenin gelmesi ders saatlerini azalttığından onun boş zamanları daha fazla oluyor.”

“Öğrenciler öğretmenlere bir şeyler danışmak için odaya geliyorlar, bizi fazla rahatsız etmiyorlar.”

“Müdür Bey genel denetim için buradaydı, isteklerimizi sordu ve toplantı odasında yapılacak toplantı için tarih verdi.”

“Vali yardımcısı tüm okulları ziyaret ediyormuş. Bizi de ziyarete geldi bize çiçek ve çikolata getirmişti.”

“Okul aile birliği başkanı okul çevresini düzenlenmesi için buradaydı ve bize selam vermek için odaya geldi. Ona kahve ikram ettik.”

“Okul yönetimi tarafından okula davet edilen iş sağlığı ve güvenliği uzmanları ortamımızı kontrol etmek için buraya geldiler.

G6’da öğretmenler odasının “sosyal ortamı” ile ilgili koşulların (TY: 39) kendi içindeki dağılımında; olumlu algıların (Y: 34) olumsuz algılardan (Y:5) daha çok olduğu görülmektedir. Bu durum öğretmenler odası iletişim ortamının da çoğunlukla olumlu (Y:28) bulunması ve öğretmenler odasını öğretmenlerin daha çok kullanması şeklindeki bulgularla birbirini desteklemektedir. G6’de incelenen öğretmenler odasının sosyal ve kişisel ortam olması anlamında beklentileri karşıladığı, öğretmenleri mutlu ettiği söylenebilir. Öğretmenlerin bu mekânın özel alanları olduğunu düşünmeleri, resmi kurum yetkilileri tarafından ziyaret edilmelerinden memnuniyet duymaları, çalışma koşullarının incelenmesi, görsel yayınlar üzerine sohbet etmeleri, birbirlerinin olumlu

durumlarını desteklemeleri ve sosyal etkinlikler düzenlemeleri olumlu sosyal ortamın yüksek çıkmasını açıklamaktadır.

“Vali yardımcısının burada olmasından memnunduk. Bazen yetkililerin varlığımızı fark edip bizi sormaları bizim için iyi olacaktır.”

“İş sağlığı uzmanlarının odamızı incelemesi bizim içindi ve bunun farkında olarak onlara teşekkür ettik.”

“Bugün çok sessiz bir ortam vardı, boş vakitlerde biraz uyudum, kimse beni rahatsız etmediği için iyice dinlendim.”

“Bayan öğretmenler bize kahve yaptı, iş yorgunluğumuz bu sayede geçti.”

“Diriliş Ertuğrul filmi üzerine sohbet vardı, milli ve kültürel yönlerimizi destekleyen yönleri üzerinde konuştuk. Veysel öğretmen çok coşkulu anlatıyordu.”

“Sıddık öğretmen ders çıkışı il dışına çıkacağından kuşunu okula getirmişti. Gün boyu onunla vakit geçirdik.”

“Müdür yardımcısı annesinin yaptığı zeytinyağlıyı bize ikram etmek için odaya gelmişti.”

G6 günlüğünde “iletişim” ana teması (TY:33) içinde öğretmenler odasına ilişkin olumlu algıların (Y:28) olumsuz algılardan (Y:5) çok daha fazla olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğretmenler odasında geçirilen zamanla ve sosyal ortamdan mutlu olma bulgularıyla uyumludur. Öğretmenler odasındaki gündemin eğitim konuları, görsel yayın takibi, diğer kişilerle sohbet, kahve yapma, yetkililerle, iş güvenliği ve sağlığı uzmanlarıyla iletişim kurma gibi farklı iletişim türleriyle bağlantılı olduğu G6 günlüğünden anlaşılmaktadır. Öğretmenler odasının öğretmenler için bir iletişim ortamı olduğu ve bu iletişim ortamında birbirlerini anladıkları, birbirleriyle paylaşım yaptıkları, birbirlerini destekledikleri ve olumlu iletişimlerin öğretmenlerin aile ile ilişkilerine yansıdığı, mesleki ve sosyal etkinlikler konusunda da işbirliği halinde oldukları saptanmıştır. Bununla birlikte öğretmenler odasında az da olsa olumsuz iletişimin de olduğu görülmektedir. G6 günlüğünden iletişim ile ilgili yansımalar şöyledir:

“Kuşuyla ilgilendiğimiz için Sıddık öğretmen bize teşekkür etti.”

“Dersten erken çıkan ve bunu alışkanlık haline getiren Süleyman öğretmen ile müdür arasında tatsız bir konuşma oldu.”

“Öğrencilerle etkili iletişim hakkında uzun, etkili ve eğlenceli sohbet yaptık.”

“Türkçe zümresi olarak şiir gecesi düzenleyeceğimizi öğretmen arkadaşlarla paylaştık.”

“Esmâ öğretmen ile huzurevi ziyareti için plan yaptık.”

“İlkokuldan ablasını ziyarete gelen öğrenci ile bilek güreşi yaptık ve sonunda ona çikolata verdim. Çok mutlu olduğu halinden belli olmuştu.”

“Kaç zamandır aramadığım annemi Din Kültürü öğretmenin sohbetinden sonra aradım ve çok hüznlendim.”

G6 günlüğünde ”mekânsal memnuniyet”in ortalama 4.26 değerle kaydedilen günlükler arasında en yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmenler odasının, genel olarak olumlu sosyal ortam, olumlu iletişim ortamı olarak gözlemlenen-kaydedilen bir yer olması memnuniyet düzeyinin yüksek olmasını açıklamaktadır. G6 günlüğünün bu araştırmada ulaşılan bulguları, özetle; incelenen öğretmenler odası en az süreyle kullanılan bir alan olmasına karşın bütün değişkenler açısından olumlu-yüksek değerler taşımaktadır. Öğretmenler odasının adına ve amacına uygun olarak yoğunlukla öğretmenler tarafından kullanılması, sosyal ortamın ve kişilerarası iletişimin yüksek oranda olumlu algılanması ve bu bulguların doğal sonucu olarak mekâna ilişkin memnuniyet düzeyinin de yüksek çıkması bu araştırmanın amacı ve önemi açısından beklentileri karşılayan bir durumdur.

“Velilerle görüşmeler için farklı bir oda olduğundan odaya sürpriz veli girişleri olmuyor bu da bizim için rahat olmamızı sağlayan bir durum.”

“Öğretmenler odası bizim için özel bir yer çünkü hem temiz hem de öğretmenlerin iyi izlenim verdiği bir yer. Bu oda mesleğimin en iyi odası diyebilirim.”

“Bugün çok sessiz bir ortam vardı, boş vakitlerde biraz uyudum, kimse beni rahatsız etmediği için iyice dinlendim.”

“Okuldaki ücretli öğretmenin yeni doğan bebeği için hediye almıştık, ona takdim ettik.”

Tablo 7. G7* Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri.

Tarih	Zaman		Kişiler		Sosyal Ortam		İletişim		Memnuniyet Düzeyi	
	Okula Giriş-Çıkış Okulda Geçirilen Süre	ÖO Geçen Süre	Öğrtmn	Diğer	Olumlu Sosyal Ortam	Olumsuz Sosyal Ortam	Olumlu İletişim	Olumsuz İletişim		
2017									1: En az 5: En çok	
16.10 Pzrt	08.30-16.30	480 dk/ 8 s	105 dk/1,8 s	4	3	4	-	4	-	5
17.10 Sa	08.20-16.30	490 dk/8,1 s	100dk/1,7 s	3	8	1	1	1	1	4
18.10 Çrş	08.20-15.10	410 dk/6,8 s	65dk/1,1 s	3	7	3	-	3	-	4
19.10 Prş	08.30-13.30	300 dk/5 s	105 dk/1,8 s	5	9	2	-	2	-	5
20.10 Cm	09.05-17.00	475 dk/7,9 s	90 dk/1,5 s	5	3	2	-	1	-	4
21.10 Ctsi	08.00-14.00	360 dk/ 6 s	135 dk/2,3 s	5	4	3	1	2	1	5
23.10 Pzrt	08.30-16.00	450 dk/ 7,5 s	90 dk/1,5 s	6	3	3	-	3	-	5
24.10 Sa	08.30-15.55	445 dk/ 7,4 s	110 dk/1,8 s	4	6	3	-	2	-	5
25.10 Çrş	08.30-16.40	490 dk/ 8,2 s	95 dk/1,8 s	5	6	2	-	2	-	4
26.10 Prş	08.30-12.25	235 dk/ 3,9 s	95 dk/1,6 s	5	4	2	1	1	1	5
27.10 Cm	11.00-17.00	360 dk/ 6 s	70dk/1,1 s	5	4	2	-	2	-	4
28.10 Cts	08.30-16.30	480 dk/ 8 s	105 dk/1,8 s	6	2	1	1	1	1	4
30.10 Pzrt	08.30-14.10	340 dk/5,6 s	120dk/2 s	6	13	2	1	1	-	4
31.10 Sa	08.30-14.15	345 dk/ 5,7 s	145 dk/2,4 s	4	-	1	1	1	1	4
01.11 Çrş	13.00-15.40	160 dk/ 2,6	95 dk/1,6 s	6	6	2	-	2	-	4
Ortalama: 15 gün	08-17.30	X:388 dk/6,5 s	X: 101,66 dk/1,7 s	Y: 72	Y: 78	Y: 33	Y:6	Y:28	Y: 5	X: 4,4

*G7 (Günlük 7): Rumuz: Elif, Yaş: 30, Cinsiyet: Kadın, Okul türü: Devlet okulu, Okul Düzeyi: İlköğretim, Branş: Sosyal Bilgiler

Tablo 7’de yer alan, G7 günlüğünde öğretmenler odasında geçirilen süre, odaya girip çıkan kişiler, sosyal ortam-iletişim özellikleri ve mekânsal memnuniyet düzeyine ilişkin kayıtların analiz sonuçlarından elde edilen bulgular şöyle sıralanabilir:

G7 günlüğünde, “zaman/süre” faktörüyle ilgili olarak, öğretmen odasının çoğunlukla hafta içi (13 gün), az sayıda hafta sonu (2 gün) olmak üzere, 08.00-17.30 saatleri aralığında değişen sürelerde kullanıldığı görülmektedir. Öğretmenler odasının sabah, öğle ve öğle sonrasında, başka deyişle günün farklı zaman dilimlerindeki yaşantıları kaydedilmiştir; bu durum odanın incelenen koşullarıyla ilgili genellenebilir bilgilere ulaşılabileceği anlamına gelmektedir. G7’de, okulda geçirilen günlük ortalama süre 485dk/8 saattir; öğretmenler odasında geçirilen günlük ortalama süre 101 dk/1,7 saattir. Öğretmenler odasında geçirilen zaman okulda geçirilen zamanın % 26’sıdır; başka ifadeyle okulda geçirilen bir günlük sürenin yaklaşık dörtte biri öğretmenler odasında geçirilmektedir. Bu bulgu, G7’de öğretmenler odasının diğer günlüklere oranla çok yoğunlukta kullanım alanı olduğunu göstermektedir. Kayıtlarda görülebileceği gibi ders saatinin az olması, öğretmenlerin birbirleriyle iyi ilişkiler kurması, iş yükünün fazla olmaması ve öğretmenler odasının öğretmenlerin ihtiyaçlarına cevap vermesi gibi bulgular öğretmenler odasında uzun vakit geçirilmesi üzerinde etkisi olduğu görülmektedir. Günlüklerden bu bulgulara ilişkin seçilen ifade örnekleri şöyledir:

“Ders saatim az olduğundan öğretmenler odasında çok vakit geçiren bir öğretmenim.”

“Sınava giren öğrencilerin dersine girmediğimden diğer öğretmenlerden daha rahattım. Herkes soru çözerken ben gazete okuyup burada dinleniyorum.”

“Öğretmenler odası temiz ve geniş olduğundan boş bulduğum tüm vakitlerde buradayım.”

G7 günlüğünde “Kişiler” ana teması toplam (TY:150) içinde “öğretmen” (TY:72) olanların “diğer” kişilerin (TY:78) sayısından az olduğu saptanmıştır. Bu bulgu öğretmenler odasını adıyla ve işleviyle uyuşmamaktadır. Oransal olarak bakıldığında öğretmen odasını kullanan kişilerin yaklaşık % 52’si “diğer” kişilerden oluşmaktadır. Bu da öğretmenler odasını kullanan iki kişiden birinin öğretmen olmayan kişilerden oluştuğunu göstermektedir. Odayı kullanan “öğretmenler” teması altında branşlarına göre sırasıyla; Sosyal Bilgiler (Y:12), Müzik (Y:12), Türkçe (Y:10), Fen Bilimleri (Y:10), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (Y:8), İngilizce (Y:7), Matematik (Y:7), Görsel Sanatlar (Y: 2), Beden Eğitimi (Y:2), Rehber öğretmen (Y: 2) olarak görülmektedir.

“Diğer” teması altındaki dağılım ise öğrenci (Y:47), Veli (Y:10) idareci (Y:8), Doktor arkadaşlar (3), memur (Y:4), market çalışanı, kitapçı, simitçi, çeyiz satıcısı, süt satan çocuk ve karakol komutanı birer yinelim göstermektedir. “Diğer” başlığı altında kaydedilen kişilerin büyük çoğunluğunun aslında eğitim ortamına uzak bireyler olmadıkları görülmektedir.

“Süt satan çocuk buradaydı, haftalık siparişleri alıp ona göre okula gelme gününü ayarlayacağını söyledi.”

“Öğrenciler bize ikramlar getirmek için buradaydı.”

“Kitapçı gelmişti, yeni kitapların tanıtımını yaptı. Sınava hazırlanan öğrenciler için örnek kitapları getirmişti onları inceledik.”

“Müdürümüz ve yardımcısı bize içecek ve yiyecek getirdi. Müsait olduğumuz bir vakitti oda kalabalık olmuştu. Ama ortam harikaydı.”

“Karakol komutanı evine giderken okula uğrayıp bize selam verdi. Çocuklara önerilerde bulundu, ilk kez komutan geldiğinden çok şaşkındık ancak bu durum bizi mutlu etmişti.”

“Çeyiz satan bir teyze odaya geldi, Arkadaşlar başına toplanmış bir şeyler almıştı.”

“Veliler gelmişti, çocukların akademik durumunu konuştuk.”

G7’de öğretmenler odasının “sosyal ortamı” ile ilgili koşulların (TY: 39) kendi içindeki dağılımında; olumlu algıların (Y: 33) olumsuz algılardan (Y:6) daha çok olduğu görülmektedir. Bu durum öğretmenler odası iletişim ortamının da çoğunlukla olumlu (Y:28) bulunması ve öğretmenler odasını öğretmenlerin daha çok kullanması şeklindeki bulgularla birbirini desteklemektedir. G7’de incelenen öğretmenler odasının sosyal ve kişisel ortam olması anlamında beklentileri karşıladığı, diğer kişilerin öğretmenler ile olumlu sosyal ortam oluşturdukları ve sosyal etkinlikler düzenlemeleri olumlu sosyal ortamın yüksek çıkmasını açıklamaktadır.

“Boş vakitlerde öğretmenler odasında mesleki paylaşım yapıyoruz, Türkçe öğretmenin eski edebiyat üzerine sohbeti bizi mest ediyordu.”

“Müzik öğretmenin sesi güzeldi bazen odayı kilitleyip ona şarkı söyletiyorduk, Öğretmenler odamız bu yönüyle iyi bir ortam.”

“Çeyiz satıcısının burada olması güzeldi, bize çocukluğumuzu ve mahalle hayatımızı yansıtıyordu. Bazı öğretmenler satıcının sık sık gelmesini istiyordu.”

“Emekliliği yaklaşmış olan Fatih öğretmen gazete okuyor ve bize yorumluyordu. Bilgi şölenine dönüşen bu sohbetler çok güzeldi.”

“Süt satan çocuk ile sohbet ettik. Okula başlaması için telkinde bulunduk. Sonraki yıl için düşünceğini belirtti.”

“Öğretmenler odasında huzurlu bir ortam vardı. Çay demlenmiş, simitler hazırlanmıştı.”

“Müdürün ara sıra buraya gelmesi ve ikramda bulunması iyi bir ortam oluşturuyordu.”

“Didem öğretmenin doğum günüydü. Üniversiteden arkadaşı ona fotoğraflı çikolata ve çiçek göndermişti. Çoğumuz bunun üzerine konuştuk. Biz de ona pasta aldık ve küçük bir kutlamaya imza attık.”

“Hakan ve Oğuz öğretmenin öğrencilerin arkasından olumsuz konuşması canımızı sıkıyordu ve bu duruma alıştığımız için onlara sadece göz ucuyla bakıyorduk.”

G7 günlüğünde “iletişim” ana teması (TY:33) içinde öğretmenler odasına ilişkin olumlu algıların (Y:28) olumsuz algılardan (Y:5) fazla olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğretmenler odasında geçirilen zamanla ve sosyal ortamdan mutlu olma bulgularıyla uyumludur. Öğretmenler odasındaki gündemin mesleki paylaşım, diğer kişilerle iletişim, öğrenci ve veli ile iletişim olduğu G7 günlüğünden anlaşılmaktadır. Öğretmenler odasının öğretmenler için bir iletişim ortamı olduğu ve bu iletişimin mesleki, sosyal akademik ve sosyal bağlamlı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte az da olsa olumsuz iletişimin olduğu da görülmektedir. G7 günlüğünden iletişim ile ilgili yansımalar şöyledir:

“Öğretmenler arasında samimi ilişkiler vardı, kötü sözler yoktu.”

“Öğretmenlerle iletişimimiz iyi, birbirimizi dinleyerek konuşuyoruz.”

“Müdür yardımcısı bizimle sohbe gelmişti gayet iyi ilişki sergileyip bizim takdirimizi almıştı.

“Hasta olan temizlik görevlisi için aramızda para topladık. Herkes katkı sağlamıştı.”

“Öğrencilerden Ayşe Türkçe öğretmenine birikmiş sorularını çözdürmeye gelmişti. Öğretmen sıkılmadan iyi bir yaklaşımla sorularını çözdü en son öğrenci anlayışı ve iletişimi için ona teşekkür ederek gitti.”

“Velilerle güler yüz ile iletişim kurduk, buradan memnun ayrıldılar.”

“Matematik öğretmenleri ders konuları üzerinde sohbet ediyorlardı.”

“Resim öğretmeni bize yapmış olduğu yağlı boya tablolarını hediye etti, çok ince bir davranıştı ve bizi mutlu etmişti.”

“Gürültü yoktu, sakindi ve biz aramızda konuşuyorduk.”

“Komutanın burada bizimle selamlaşması, sohbet etmesi iyiydi. İyi paylaşımlarımız oldu.”

“İnci öğretmen ile birkaç öğretmenin dedikodu yapması dışında iletişim iyiydi.”

G7 günlüğünde ”mekânsal memnuniyet” in ortalama 4.4 değerle kaydedilen günlükler arasında en yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmenler odasının, genel olarak olumlu sosyal ortam, olumlu iletişim ortamı olarak gözlemlenen-kaydedilen bir yer olması memnuniyet düzeyinin yüksek olmasını açıklamaktadır. G7 günlüğünün bu araştırmada ulaşılan bulguları, özetle; incelenen öğretmenler odası en çok süreyle kullanılan bir alan olduğu ve bütün değişkenler açısından olumlu-yüksek değerler taşıdığı şeklindedir. Diğer kişilerin öğretmenlerden daha çok bu mekânı kullanmasının memnuniyet düzeyi üzerinde olumsuz etki etmediği görülmekte ve öğretmenlerin olumlu sosyal ortam ve iletişim sergileyen bir ortamı paylaşımlarının memnuniyet düzeyinin yüksek çıkması üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

“Ortam temiz ve ferah, genelde öğretmenler ve diğer kişiler birbirine karşı iyi davranır.”

“Öğrenciler ve veliler burayı çok kullanırken bizi rahatsız etmiyorlar çünkü işlerini bitirip çıkıyorlardı.”

Tablo 8: G8* Öğretmenler odasında geçirilen süre, öğretmenler odasını kullanan kişiler, öğretmenler odasının sosyal ortam özellikleri, iletişim koşulları ve mekânsal memnuniyet düzeyi; aritmetik ortalama ve frekans değerleri.

Tarih	Zaman			Kişiler		Sosyal Ortam		İletişim		Memnuniyet Düzeyi
	Okula Giriş-Çıkış	Geçirilen Süre	ÖO Geçen Süre	Öğrtm	Diğer	Olumlu Sosyal Ortam	Olumsuz Sosyal Ortam	Olumlu İletişim	Olumsuz İletişim	
2017										1: En az 5: En çok
16.10 Pzrt	09.10-17.00	470 dk/7,8 s	130 dk/2,1 s	10	3	2	2	2	2	4
17.10 Sa	08.10-16.25	530 dk/8,3 s	105 dk/1,8 s	8	8	4	3	4	3	4
18.10 Çrş	08.30-16.00	450 dk/7,5 s	110 dk/1,8 s	6	7	1	4	-	3	2
19.10 Prş	09.30-17.10	460 dk/7,6 s	115 dk/1,9 s	11	9	2	2	2	1	2
20.10 Cm	09.10-17.05	475 dk/7,9 s	135 dk/2,3 s	4	3	3	1	2	1	3
21.10 Ctsi	08.30-16.30	480 dk/8 s	85 dk/1,4 s	13	4	1	-	2	-	2
23.10 Pzrt	08.10-15.45	455 dk/7,6 s	95dk/1,6 s	11	3	1	1	1	1	2
24.10 Sa	08.30-16.40	490 dk/8,2 s	90 dk/1,5 s	10	6	3	2	3	2	3
25.10 Çrş	08.30-17.00	510 dk/8,5 s	120 dk/2 s	7	6	2	1	2	1	5
26.10 Prş	08.30-16.20	470 dk/7,8 s	110 dk/1,8 s	11	4	4	-	4	-	5
27.10 Cm	08.15-15.50	465 dk/7,8 s	95 dk/1,6 s	11	4	3	1	3	1	4
28.10 Cts	08.30-16.00	450 dk/7,5 s	85 dk/1,4 s	11	2	2	2	1	2	4
30.10 Pzrt	09.00-16.45	465 dk/7,8 s	115 dk/1,9 s	12	13	3	3	3	2	4
31.10 Sa	08.25-16.35	490 dk/8,2 s	110 dk/1,8 s	11	-	3	2	1	1	2
01.11 Çrş	09.10-16.00	470 dk/7,8 s	95 dk/1,6 s	14	6	5	-	5	-	5
Toplam: 15 gün	08.00-17.30	X: 475 dk/7,9s	X: 106 dk/1,8 s	Y:150	Y: 78	Y: 39	Y: 24	Y: 35	Y: 20	Y: 3,4

*G8 (Günlük 8): Rumuz: Acıbadem, Yaş: 47, Cinsiyet: Erkek, Okul türü: Devlet okulu, Okul Düzeyi: Ortaöğretim, Branş: Kimya

Tablo 8’de yer alan, G8 Öğretmenler Odası Günlüğü’nde odada geçirilen süre, odaya girip çıkan kişiler, sosyal ortam-iletişim özellikleri ve mekânsal memnuniyet düzeyine ilişkin kayıtların analiz sonuçlarından elde edilen bulgular şöyle sıralanabilir:

G8 günlüğünde, “zaman” faktörüyle ilgili olarak, öğretmen odasının çoğunlukla hafta içi (13 gün), az sayıda hafta sonu (2 gün) günlerde olmak üzere, 08.10-17.10 saatleri aralığında değişen sürelerle kullanıldığı görülmektedir. Günlükte, öğretmenler odasının sabah, öğle ve öğle sonrasında, başka deyişle günün farklı zaman dilimlerindeki yaşantıları kaydedilmiştir; bu durum odanın incelenen koşullarıyla ilgili geçerli bilgilere ulaşılabileceği anlamına gelmektedir. G8’in, okulda geçirdiği günlük ortalama süre 475 dakika/7,9 saat; öğretmenler odasında geçirdiği günlük ortalama süre 106 dk/1,8 saattir. Öğretmenler odasında geçirilen zaman okulda geçirilen zamanın % 23’üdür; başka ifadeyle G8 okulda bulunduğu bir günlük sürenin yaklaşık dörtte birini öğretmenler odasında geçirmektedir. Özetle; G8 okulda tam gün kalmakta, bu sürenin ders saatleri dışında dörtte birini öğretmen odasında geçirmektedir, bu süre diğer gözlemcilerin odada kaldığı ortalama sürenin üstündedir ve G8’in öğretmenler odasını en çok yoğunlukta kullanan ve en çok veri kaydeden gözlemci olduğu söylenebilir. Günlük kayıtlarına bakıldığında G8’in boş ders saatinin çok olduğu, ders yoğunluğunun olmadığını, öğretmenler odasını dinlenmek amaçlı kullandığı görülmektedir. Ayrıca öğretmenler odasının temizlik vb. konularda denetlendiği de görülmektedir.

“Bugün boş dersim olduğundan öğretmenler odasını yeterince çok kullandım.”

“Rahat bir gündü, dinlendik. Ders yoğunluğu yoktu.”

“Hafta sonu kursu olduğundan okuldayız.”

“Boş dersimde buradaydım. Kapıya öğrencilerin girmemesi için not astım. Bugün oldukça rahat geçti, dinlendik.”

Tablo 8’de görüldüğü gibi; on beş gün süresince öğretmenler odasına girip çıkan “kişiler” (TY: 228) hakkındaki kayıtlar, “sosyal ortam” (TY: 63) ve “iletişim” (TY: 55) temaları altındaki frekanslar toplamından iki kat fazla yinelenim sayısına sahiptir. Bu bulgu, öğretmenler odasının sosyal ortam ve iletişim ortamı özelliklerinin odayı kullanan kişilerle olan bağlantısını işaret etmektedir. Bu bulgu akla yatkındır ve bir fiziksel çevreyi mekânsal çevreye dönüştüren olgunun, fiziksel alana girip çıkan/alana kullanan insanlarla ilişkili olduğu kuramsal bilgisiyle uyumludur.

G8 günlüğünde “Kişiler” ana teması içinde “öğretmen” (TY: 150) olanların “diğer” kişilerin (TY: 78) sayısından daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmenler için ayrılmış ve tasarlanmış olan bu alanın asıl kullanıcıları tarafından daha çok kullanılıyor olması odanın işlevleriyle, sosyal ortam ve iletişim koşullarıyla uyumludur. G8 gözlem kayıtlarına bakıldığında, odayı kullanan “öğretmenler” teması altında branşlarına göre sırasıyla Matematik (Y: 32), İngilizce (Y: 24), Edebiyat (Y: 19), Fizik (Y: 14), Tarih (Y: 11), Coğrafya (Y: 9), Felsefe (Y: 8), Görsel sanatlar (Y: 8), Rehber öğretmen (Y: 8), Almanca (Y: 5), Biyoloji (Y: 6), Müzik ö (Y: 5), Kimya (Y: 1) şeklinde olduğu görülmektedir. Bu bulgu, öğretmenler odasının tüm branş öğretmenleri tarafından kullanıldığı anlamına gelir. Matematik öğretmenlerinin (Y: 32) öğretmenler odasında en çok vakit geçiren öğretmenler olduğu, odayı en az kullanan öğretmenlerin de Kimya branşından (Y:1) olduğu görülmektedir. “Diğer” teması altında odaya girip çıkanların dağılımı ise öğrenci (Y: 48), veli (Y: 11), idareci (Y: 6), MEB çalışanları (Y: 5), öğretmen yakını (Y: 3), memur (Y: 2), satıcı (Y: 2), bilgisayar tamircisi (Y: 2), kargo çalışanı (Y: 1) şeklindedir. Oransal olarak bakıldığında öğretmen odasını kullanan toplam kişilerin (TY: 228) % 48’i, başka ifadeyle yaklaşık yarısı diğer kişilerden oluşmaktadır. Günlük kayıtlarına bakıldığında “diğer” başlığı altındaki kişilerin yine eğitim ve okul kapsamında oldukları görülmektedir. G8 öğretmenler odasına eğitimle ilgisi olmayan kişilerin girmediği söylenebilir.

“Dinlendiğim için mutluyum. Boş dersim olduğundan müzik dinleme vaktim oldu. Her gün böyle geçse keşke.”

“Öğretmenler odasında veli görüşmesi yaptım.”

“Odamız temiz ve sohbeta müsait ancak hafta sonu olduğundan işlerimizi halletmeye çalışıyoruz.”

G8’de öğretmenler odasının “sosyal ortamı” ile ilgili koşulların (TY: 63) kendi içindeki ayrımında; olumlu algıların (Y: 39), olumsuz algılardan (Y: 24) daha çok olduğu görülmektedir. Bu durum ders saatleri dışında öğretmenler odasında geçirilen zamanın uzunluğu (1,8 saat ve okulda geçirilen zamanın 1/4’i) ile ve iletişim ortamının da çoğunlukla olumlu bulunması şeklindeki bulgularla birbirini desteklemektedir. G8’in gözlem sonuçları öğretmenler odasının işlevsel, olumlu sosyal ortam özelliği olduğu ve bu durumun öğretmenleri mutlu ettiği görülmekte, öğretmenlerin bu alanda kendileri dışındaki kişilerle de sosyal etkinlik düzenlediklerini göstermektedir. İfadelerinde

öğretmenler odasında normal bir sosyal ortamın olduğu ve bu ortamda öğretmenlerin birbirleriyle olumlu desteklediği görülmektedir.

“Yaşımın ilerlemesiyle kendimi kötü hissettiğim bu günde öğretmenlerin tesellisi ile karşılaştım.”

“Sohbet iyiydi, herkes bugün mutluydu.”

“Mesleğimi sevdiğimi arkadaşlara anlattım. Havalara üzerine sohbet ettik.”

“İngilizce öğretmenin doğum günüyü burada kutladık. Her şey çok güzeldi. Müdür dahi ona hediye almıştı, bu hepimizi sevindirdi.”

“Babası şehit olmuş bir kız öğrencimize hediye aldık, onu öğretmenler odasında sevindirdik.”

“Etrafın temiz ve düzenli olması bizi mutlu etmişti.”

“Odamız temiz ve müsait. Ülkemizin güzellikleri üzerine konuştuk.”

“Bugün iyi bir gündü, temizlik yaptım. Çay bardaklarını yıkadım bunu gören bayan öğretmenler bana teşekkür etti.”

“Erzincan Mem’den gelen görevliler vardı. Ortam çok güzeldi.”

“Konuşmaların gereksiz uzaması ortamın havasını bozuyordu.”

“Öğretmenler odasının bazen kalabalık olması burada rahat etmemizi engelliyordu. Örneğin sabah öğrenciler burayı kuşatmış ve kendi aramızda konuşamadık.”

G8 günlüğünde “iletişim” ana teması (TY: 55) içinde öğretmenler odasına ilişkin olumlu algıların (Y: 35) olumsuz algılardan (Y: 20) fazla olduğu görülmektedir. Bu bulgu öğretmenler odasında geçirilen zamanla ve sosyal ortamdan mutlu olma bulgularıyla uyumludur.

“Öğleden sonra rahattık Fizik öğretmeni yaptığı için özür diledi ben de olumlu tepki verdim”

“Öğretmenler arasındaki yumuşak ve tatlı iletişim takdire şayandır.”

“Ülkemizin güzellikleri üzerine sohbet ettik.”

“Bir aile gibi olduk, herkes birbirini anlıyor. Bu durum hepimiz için çok güzel.”

“Cumhuriyet üzerine sohbetimiz vardı. Tarihimize emeği olan tüm büyüklerimizi anıp onlara dua ettik.”

“Fizik ve Felsefe öğretmenin şiirli, manili sohbetleri hepimizi sohbetin içine çekmişti.”

“Bilgisayarı çizilen Coşkun öğretmenin rol yaparak ağlamaklı olması oldukça komikti, ortam rahattı.”

“Erzincan’ın gözü, sözü, tozu meşhur olması üzerine esprili konuştuk.”

“Müdür çok esprili konuşuyordu. Görevliler bizi motive eden cümleler kullandı ve bu hoşumuza gitti.”

G8 günlüğünde mekânsal “memnuniyet düzeyi” nin ortalama 3,4 değerle orta düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmenler odasının, uzun zaman geçirilen, olumlu sosyal ortam, olumlu iletişim ortamı olarak gözlemlenen-kaydedilen bir yer olmasına karşın memnuniyet düzeyinin orta olması şeklindeki bulgu çelişkili bir durumu işaret etmektedir. “Memnuniyet düzeyi” kavramının anlaşılabilirliği, memnuniyetsizlik yaratan koşulların gözlemlenememiş/kaydedilmemiş olması ya da öğretmenler odasında daha iyi koşulların isteniyor olması şeklinde olasılıklara bağlanabilir.

“Odada iletişim çok iyi ama bazen kötü kokuların olması, öğrencilerin burayı çok işgal etmesi ve kendimi rahat hissetmediğim için kötü izlenimler oluşuyor.”

“Odanın çok havasız olması burayı kötü etkiliyordu.”

“Odanın düzensiz olması, giren çıkanların belli olmaması beni olumsuz etkiliyordu.”

G8 günlüğünden elde edilen bulguları özetlemek gerekirse; öğretmenler odası tam gün kullanılmakta, sosyal ortam ve iletişim temalarına ilişkin algılar yüksek oranda olumlu olduğu görülmektedir; bu duruma uymayan bir bulgu olarak bu ortamdan memnuniyet düzeyi düşük kaydedilmiştir. Ayrıca G8 günlüğünün tüm günlükler içinde en yüksek veri sayısını içeren kayıtlara sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Araştırmanın Çalışma Grubunu Oluşturan Öğretmenlerin Demografik özellikleri, Öğretmenler Odasında Geçirilen Süre ve Memnuniyet Düzeyi ile İlgili Bilgiler

Günlük	Yaş	Cinsiyet	Okul türü	Okul düzeyi	Branş	Okulda Geçirilen Ort Süre	ÖÖ'da Geçirilen Ort Süre	Okulda Geçirilen Sürenin ÖÖ'da Geçirdiği Süreye Oranı %	ÖÖ Memnuniyet Düzeyi Ort.
G1	29	Erkek	Devlet	İlköğretim	Almanca	475 dk/7,9 s	91 dk/1,5 s	%19.22	X: 3
G2	31	Kadın	Devlet	İlköğretim	Görsel Snt	496 dk/8,2 s	84 dk/1,4s	%16.92	X: 4
G3	37	Erkek	Devlet	Ortaöğretim	Matematik	475 dk/7,9 s	89 dk/1,5 s	%18.89	X: 4
G4	41	Erkek	Özel	Ortaöğretim	İngilizce	387 dk/6,5 s	74 dk/1,2 s	%16	X: 3,93
G5	41	Kadın	Devlet	İlköğretim	İngilizce	396 dk/6,6 s	68 dk/1,1 s	%17.17	X: 4,33
G6	51	Kadın	Devlet	İlköğretim	Türkçe	485dk/8 s	70 dk/1,2 s	%14.50	X: 4,26
G7	30	Kadın	Devlet	İlköğretim	Sosyal Blg	388 dk/6,5 s	102dk/1,7	%26.21	X: 4,4
G8	47	Erkek	Özel	Ortaöğretim	Kimya	475 dk/7,9 s	106 dk/1,8 s	%23.26	X: 3,4
8 T:	X: 38					X:448dk/ 7,5 s	X:85,5 dk/1,4 s	%19,02	X: 3,91

Tablo 9’da görüldüğü gibi çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin demografik özellikleri; yaş değişkeni 29-51 yaş aralığında, ortalama yaş 38 ve cinsiyet değişkeni açısından 4 kadın öğretmen 4 erkek öğretmen şeklinde eşit dağılım göstermektedir. Öğretmen odaları gözlemlenen Okul türü değişkeni, çoğunluk devlet okulu (6) ve özel okul (2) şeklindedir. Okul düzeyi ise ilköğretim (5), ortaöğretim(3) şeklindedir. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin yaş, cinsiyet, okul türü ve düzeyi açısından araştırmanın konusunu oluşturan öğretmenler odasındaki sosyal ortam ve iletişime dair yeterli deneyim ve görüş sahibi oldukları söylenebilir.

Tablo 9’ da görüldüğü gibi öğretmenlerin okulda geçirdikleri süre 475dk yani yaklaşık sekiz saattir; bu süre öğretmenlik mesleğinin çalışma saatleri açısından belirlenmiş üst sınıra denk gelmektedir. Öğretmenler odasında geçirilen ortalama süre ile ilgili bulgular, okulda geçirilen ortalama sürenin % 22,3’ü yani yaklaşık beşte biridir. Okulda geçen sürenin ders saatleri, teneffüsler, öğle arası (yemek ve dinlenme) faaliyetlerine ayrıldığı düşünülürse öğretmenler odasında geçirilen zamanın öğretmenler odasının işlevselliğini kanıtladığı görülmektedir. Başka deyişle öğretmenler uzun ve anlamlı bir süreyi öğretmenler odasında geçirmektedirler. Tablo 9’da görüldüğü gibi farklı branşlardan öğretmenlerin çalışma grubunu oluşturmaları, günlük gözlem ve kayıtların farklı bakış açılarıyla yapıldığını göstermektedir.

Tablo 9’ da görüldüğü gibi öğretmenlerin öğretmenler odasına ilişkin memnuniyet düzeyi ortalaması X: 3,93 ‘tür. Tablo 9 incelendiğinde okulda geçirilen sürenin öğretmenler odasındada geçirdiği süreye oranı ile öğretmenler odası memnuniyet düzeyi arasında doğrusal bir ilişki görülmemektedir. Bu durum memnuniyet kavramının yererince anlaşılabilmesi, öğretmenlerin memnuniyeti üzerinde gözlenemeyen başka özelliklerin olduğu şeklinde yorumlanabilir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde öğretmenler odasını kullanan öğretmenlerin öğretmen odaları sosyal ortam-iletişim koşulları ile öğretmenler odası memnuniyet düzeyi ilişkisi bulgularının tartışması yapılmış ve ulaşılan sonuçlar yazılmıştır.

5.1. Öğretmen Odalarının Standartları Konusunda Mevzuat ve Yönetmenliklerle Tanımlanmış ve Uygulamaya Konulmuş Kurallara İlişkin Sonuçlar

Okullarda, bahçe giriş ve bina kapıları öncelikli olmak üzere, en az on beş gün süreyle görüntü kayıtlarını depolayacak güvenlik kamera sistemi kurulur. Ancak, derslik ve ders yapılan bölümler, öğretmenler odası, yönetici ve diğer çalışma/dinlenme odaları, rehberlik odası, kütüphane, spor salonu, yüzme havuzu, tuvalet lavabo, ibadethane ve benzeri birimlerin içini görecektir şekilde güvenlik kameraları yerleştirilemez. Eğitim ortamlarının bütünüyle ilgili bu tartışmalar, öğretmenler odası biriminde de uyarlanabilir. Başka deyişle, eğitim ortamlarının genelde ihmal edilmesi, okul mimarisi gerekliliğinin yerleşmemesi gerçeğinin bir yansıması öğretmenler odası için de geçerlidir. Öğretmenler Odası, öğretmen ve yöneticilerin, kurul toplantısı, çalışma ya da sohbet amacıyla bir araya gelmelerine olanak veren mekânlardır. Çok katlı binalarda her bir katta olması tercih edilir. Öğretmenler odası, öğretmenlerin sınıftan sonra en çok buldukları özelleşmiş mekândır. Öğretmenlerin teneffüs saatlerinde rahat kullanabilmeleri için mekânsal organizasyonda erişimi kolay bir yerde olmalıdır. Odada koltuk, kanepeler, sandalye, masa, eşya dolabı ve gardırop gibi temel donatım eşyalarının yanı sıra öğretmenlerin ders planı ve eğitim materyali hazırlama gibi işlerinde kullanabilecekleri bilgisayar ve yazıcının yer aldığı bir çalışma köşesi, genel kullanıma açık telefon, gazete, dergi vb. okuma malzemeleri ile posta kutusu ve duyuru kutusu bulunmalıdır. Öğretmen odasının büyüklüğü öğretmen sayısına göre belirlenmelidir. Sekiz öğretmene en az 16m² on iki öğretmene kadar 24m² on ikiden fazla öğretmen için öğretmen başına 1.5m² yer ilave edilir (MEB İlköğretim Yapıları El Kitabı (1997). Proje planlarında idari mekânlar kapsamında yer verilen öğretmenler odasının tercihan birinci katta, tören alanına hakim bir konumu olması belirtilmiştir. Ancak bu birimin zemin, eşya/araç gereç, ışık, duvar, renk vd. ayrıntılar verilmemiştir. TSE (2000) yönergeleri de öğretmenler odasının bir yönetim birimi olduğunu ve ana girişten kolay ulaşılabilir, öğrenci trafiğinden ve gürültülü mekânlardan uzakta planlanması

gerektiğini belirtir. Bu mekânlar için özerk tesisat sistemi bulunması, mekânların havalandırma, ışık, ısı gibi teknik özelliklerinin yeterli olması gerekmektedir. Özel Öğretim Kurumları Standartlar Yönergesi Madde 16'ya göre öğretmenler odasının boyutları, 8 öğretmene kadar en az 16 m² olmalıdır; 8'den fazla her öğretmen için 1,5 m² yer ilâve edilir (www.ozelokullardernegi.org.tr/mevzuat). Bu koşullar dershaneler için de benzerdir; sekiz öğretmene kadar en az 12 m² ve 8'den fazla her öğretmen için 1,5 m² yer ilâve edilir. MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde (madde 95) eğitim ortamları başlığı altında öğretmenler odasının sadece adı geçmekte, gerekli koşulları belirtilmemektedir (Resmi Gazete 2013, Sayı: 28758).

Öğretmenler Odası eğitim faaliyetlerinin planlandığı ve uygulayıcılarının sosyal, iletişimsel, mesleki çalışma, dinlenme, mesleki paylaşımlar gibi işlevleri gerçekleştirdikleri mekânlar olması açısından önemli bir işleve sahip olmasına rağmen ilgili mevzuatta yeterince yer almamaktadır. Çalışmada öğretmen odaları sosyal ortam ve iletişim boyutları ile öğretmen odaları memnuniyet düzeyi incelenmiş ve memnuniyet düzeyinin düşük olduğu günlük kayıtlarında öğretmen odalarının beklenen işlevleri yerine getirmediği gözlemlenmiştir. Bu durum öğretmenler Odasının bakanlıklar ve eğitim paydaşları tarafından sosyal ortam ve iletişim koşulları dikkate alınarak bu mekânların yeniden tasarlanmasının yararlı olacağı sonucunu doğurmaktadır.

5.2. Öğretmenlerin Okulda ve Öğretmenler Odasında Geçirdikleri Süre İle İlgili Sonuçlar

Bu çalışmada öğretmenler ile diğer kişilerin öğretmenler Odasında geçirdikleri süre karşılaştırılmıştır. Çalışma grubunca gözlemlenen öğretmen odalarında, öğretmenlerin okulda geçirdikleri süre genelde tam gün mesai şeklinde olduğu sonucuna varılmıştır. Bu süre ortalama 7,5 saattir. Araştırma sonuçlarına göre incelenen öğretmenler Odasında geçirilen ortalama süre 1,4 saattir. Bu süre okulda geçirilen günlük sürenin %19'una, yaklaşık beşte birine denk gelmektedir. Çalışma grubundan elde edilen verilere göre öğretmenler Odasında geçirilen süre 1,2 saate kadar az, 1,2-1,4 saatleri arası orta ve 1,5 ve üzeri geçirilen süre yüksek olarak belirlenmiştir. Öğretmenler Odası günlük kayıtları ortalamaları alındığında öğretmenlerin 1,4 saat ile öğretmenler Odasını orta yoğunlukta kullandıkları görülmektedir.

Alanyazın incelendiğinde yurt içi ve yurt dışında öğretmenler Odası üzerine çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Ancak yapılan çalışmalarda öğretmenler Odasında

geçirilen süre ile ilgili bir bulguya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışma öğretmenler odasında geçirilen süre ile ilgi özgün bir nitelik göstermektedir.

5.3. Öğretmenler Odasına Girip Çıkan Kişiler ve Buradaki Faaliyetleriyle İlgili Sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre öğretmen odaları öğretmenler tarafından daha çok (%59) kullanılmaktadır. Öğretmenler odasına girip çıkan “diğer kişiler” öğretmenlere yaklaşık oranda (%41) öğretmenler odasını kullanmaktadırlar. Bu sonuç öğretmen odalarının tümüyle öğretmenlere ait bir eğitim ortamı olmadığını göstermektedir.

Hargreaves & Woods (1984) çalışmasında öğretmenler odasının öğretmenlerin kullanımına ayrılmış, belli sınırları olan ve çoğunlukla eğitim faaliyetlerini gerçekleştiren bireylerin ortamı olduğunu ve başka bireyler tarafından kullanıldığını tespit etmiştir. Britland (2012), öğretmen odalarının okulun beyni konumunda olduğunu ve bu mekânın öğretmenler için çalışma alanı, buluşma yeri ve öğretim rollerini geliştiren etkinlikler alanı olduğunu göstermektedir. Bu bulgular çalışmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Çalışmada öğretmenler odasının öğrenci veli ve eğitimle doğrudan ilişkisi olmayan bireyler tarafından da yoğun bir şekilde kullanılması bu mekânda eğitim dışındaki faaliyetlerin varlığına işaret etmekte; mesleki paylaşım, sohbet, öğrencilerin akademik ve sosyal yönden değerlendirilmesi gibi faaliyetlerin yoğun bir şekilde gerçekleştiğine işaret etmektedir. Karataş’ın (2012) öğretmenler odasının öğretmenlerin bir araya geldiği, öğrenci, veli ve diğer bireylerle görüşmeler yaptıkları ortamlar olduğunu ve faaliyet bakımından işlevsel olduğunu belirtmektedir. Bu sonuç araştırmanın sonuçlarıyla uyusmaktadır.

Çalışmada öğretmenler odası iletişim gündem konularının eğitim-öğretim, güncel konular, kişisel ve mesleki konular olduğu sonucunavarılmış ve bu mekânda öğretmenler ve diğer bireyler arasında samimiyete dayanan faaliyetler yani birincil faaliyetler görülmekle birlikte resmiyete dayalı yani ikincil faaliyetlerin de hâkim olduğu tespit edilmiştir. Buna rağmen öğretmenler odasının yeterli düzeyde kullanılmamasının etkileşim ortamı ve öğretmenler odasında gerçekleşen bazı faaliyetler ile odanın fiziksel özelliği gibi nedenlere bağlanmıştır. Turhan & diğerlerinin (2015) öğretmenler odasının kullanılmama nedenlerinin okul ve öğrenci çalışmaları, etkileşim alanına kayıtsızlık ve öğretmenler odasının fiziksel özellikleri gibi nedenlerin olduğunun belirtilmesi çalışmanın sonuçlarıyla uyumludur.

Öğretmenler Odası olgusunun ancak son yıllarda çalışmalara konu olması nedeniyle bu konu üzerine yapılan çalışmalar sınırlıdır. Öğretmenler Odasını kullanan kişiler ve bu ortam faaliyetleri üzerine yapılan çalışma olmadığından bu yönüyle çalışma özgün bir özellik taşımaktadır.

5.4. Öğretmenler Odasının Sosyal Ortam Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Bu çalışmada öğretmen odalarının sosyal ortam özellikleri olumlu ve olumsuz yönden incelenmiştir. Çalışmada öğretmenler Odasının orta yoğunlukta zaman geçirilen fakat sosyal ortam bakımından önemli, olumlu ve işlevsel bir yer olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatür çalışmasında ulaşılan kaynakların sonuçlarının genel olarak çalışma sonuçlarıyla uyumlu olduğu görülmektedir. Brintland (2012) tarafından yapılan çalışmada öğretmenler Odasının okulun kalbi olduğunu, çalışma alanı, buluşma yeri, eğitim rollerini geliştirici özellikleri olduğu sonucuna varılmıştır. Töremen (2004) tarafından yapılan çalışmada öğretmen odaları öğretmenlerin huzur buldukları, birbirlerine bilgi aktardıkları, olumsuz ortam ve arbedelerin sık görülmediği, öğretmenler tarafından cezbedici ve çekici ortamlar olduğu sonucuna varılmıştır. Clanfield & Foord (2008) tarafından yapılan çalışmada öğretmen odalarının çalışılacak bir yer, yeme içmenin ve bilgi şölenlerinin yapıldığı, mahremiyetinin olduğu olumlu bir ortam olduğu sonucuna varılmıştır. Yine Kwok (2014) tarafından yapılan çalışmada öğretmen odalarının eğitim kurumlarındaki duygusal etkileşimden sosyal, kültürel, yerel ve tekil ilişkilerin icra edildiği yerler olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar çalışmanın bulgularındaki olumlu sosyal ortamın yüksek çıkmasıyla uyumlu olup çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Field (2002) tarafından yapılan çalışmada öğretmen odalarının olumlu sosyal ortam özellikleri taşıdığı ve burada oluşan ortamın eğitimin diğer ortamlarını da etkilediği sonucuna varılmıştır. Karasolak (2009) tarafından yapılan çalışmada öğretmen odaları sosyal ortamının öğretmenlerin okulla ilgili olumlu algı sergilemelerinde yüksek düzeyde etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar öğretmen Odası paylaşımlarının diğer ortamlara da yansıdığı bulgusuyla tutarlık göstermektedir.

Pollard (1993) tarafından yapılan çalışmada öğretmen odalarının öğretmenler için vazgeçilmez bir ortam olduğunu ve bu mekânın öğretmenler arasında olumlu bağ oluşması yönündeki algıların yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Lang (1987) tarafından yapılan çalışmada ortamın birey davranışı üzerinde etkisinin olduğu

sonucuna varılmıştır. Yine Nias & diğerleri (1989) tarafından yapılan çalışmada öğretmen odaları sosyal ortamındaki ilişkilerin diğer bireylerin mevcut sosyal ortama katılma duygularına olumlu yönde katkıda bulunulduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar öğretmen odalarının sosyal ortamlar olarak değerlendirilip öğretmenlerin birbirleriyle ve diğer bireyler arasındaki ilişkilerin sosyal ortam üzerinde etkisinin olduğu sonucunu desteklemektedir.

Kaainan (1997) tarafından yapılan çalışmada öğretmen odalarının kadın öğretmenler için annelik ve ev ile ilgili kimliklerin hayat bulduğu sosyal ortamlar olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç çalışmada kadın ve erkek öğretmenlerin meslekleri dışındaki kimliklerinin öğretmenler odası sosyal ortamını oluşturduğu ve gündemi belirleyen, diğer bireylerin bu ortama dâhil olmasını destekleyen özellikler olması sonucu ile uyumaktadır.

Ben Peretz & diğerleri (2000) tarafından yapılan çalışmada öğretmen odaları sosyal ortamının öğretmenlerin mesleki, kişisel ve sosyal alanlarının gelişmesi üzerinde etkisi olduğu yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Paine & diğerleri (2003) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenlerin ortak kullandıkları ortamların mesleki bağlılığa ve okul ortamı uyumunun artırılmasına, resmi olmayan öğrenme tartışmalarının yapıldığı olumlu özellikler taşıyan ortamlar olmasına ilişkin sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar bu tez çalışmasının olumlu sosyal ortam özelliklerinin yüksek çıkmasıyla uyumludur.

Çalışma sonucunda öğretmen odalarında olumlu sosyal ortamın (Y: 262) olumsuz sosyal ortamdaki (Y:102) iki kat daha fazla yinelime sahip olduğu görülmüştür. Bu sonuç öğretmen odalarının kısmen olumsuz sosyal ortam olma özelliğini göstermekte ve bu ortamın çok boyutlu bir sosyal ortam özelliğine sahip olduğunu göstermektedir. Hammersley (1984) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin sosyal ortamındaki konuşmaların öğrenci ve toplum bakımından kabul edilir olmadığını ve ortamı olumsuz etkilediği sonucuna varılmıştır. Perryman (2007) tarafından yapılan çalışmada okul yöneticilerinin öğretmen odalarında olduğu zamanlarda bu ortamın öğretmenler için olumsuz duyguların yaşandığı sosyal ortamlar olarak algılandığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar çalışmanın genel sonuçlarıyla uyum sağlamakta olup bu durum kültürel farklılık, öğretmenler odasını kullanan kişilerin özellikleri ve ortamın özelliği gibi durumlarla açıklanabilir.

5.5. Öğretmen Odalarının İletişim Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Bu çalışmada öğretmen odalarının iletişim özellikleri olumlu ve olumsuz yönden incelenmiştir. Çalışmada öğretmenler odasının orta yoğunlukta zaman geçirilen fakat iletişim bakımından önemli ve işlevsel bulunan bir yer olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatür çalışmasında ulaşılan kaynakların sonuçlarının genel olarak çalışma sonuçlarıyla uyumlu olduğu görülmektedir.

Tatlidil (2003) tarafından yapılan çalışmada öğretmen odalarında mesleki problemlerin ve öğrenci davranışları üzerine konuşulan konular olduğu ve olumlu iletişimin hâkim olduğu sonucuna varılmıştır. Sumak & Özgan (2007) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin eğitim ortamında idarecilerinin yüksek düzeyde (%72) olumlu iletişim becerilerine sahip olduğu ve bunun olumlu iletişim üzerinde etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Woods (1979, 1984) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin öğretmen odaları iletişiminde başvurdukları stratejilerin iletişimin olumlu devam etmesi üzerinde etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar çalışmanın olumlu iletişiminin yüksek olmasıyla uyumludur.

Kocabay & Karaköse (2005) tarafından yapılan çalışmada okul yöneticilerinin iletişim konusunda özenli olmaları ve iletişime önem vermeleri eğitim ortamları iletişimi açısından önemli bir konuma sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum bu çalışmanın sonuçlarıyla uyumlu olup eğitim ortamları iletişiminin öğretmenler ve diğer kişilerin iletişim becerilerinden etkilendiğini göstermektedir.

Çingir & Çetin (2010) tarafından yapılan çalışmada eğitim ortamları uygulamalarının eğitim paydaşları arasındaki iletişimi desteklediği ölçüde eğitim-öğretimin niteliğini yönlendirdiği sonucuna varılmıştır. Hammersley (1984) tarafından yapılan çalışmada öğretmen odalarının öğretmenlerin öğrencilerle iletişim kurdukları seğitsel ortam olduğu ve bu ortamda öğrenci davranışlarının konuşulup bazen de öğrencilere etiketlemelerin yapıldığı sonucuna varılmıştır. Bu bulgular bu tez çalışmasında ulaşılan öğretmen odaları iletişimin öğretmen, diğer kişiler ve eğitim ortamları üzerinde etkisi olduğu sonucuyla uyumludur. Ayrıca öğretmen odaları iletişimin olumlu olmasının eğitimin diğer öğelerini de olumlu etkilemesi sonucunu da desteklemektedir.

Kaina (1994) tarafından yapılan çalışmada öğretmenler arasında oluşan kültüre öğretmen odaları iletişimini etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç tezimizin

eğitim ortamlarındaki olumlu iletişimin bireyler arasındaki ilişkileri olumlu yönde desteklediği sonucunu destekler niteliktedir.

Öğretmen odaları olumlu sosyal ortam ile olumlu iletişim düzeyinin yüksek çıkması sosyal ortam ile iletişim arasında pozitif korelasyon olduğu göstermektedir. Bu durum odanın sosyal ortamı ile öğretmenler arasındaki iletişim özelliklerinin tutarlı olduğunu göstermektedir.

5.6.Öğretmenlerin ğretmen Odalarının Mevcut Koşullarına İlişkin Memnuniyet/Memnuniyetsizlik Düzeylerine İlişkin Sonuçlar

Alanyazın incelendiğinde öğretmenlerin ğretmen odalarının mevcut koşullarına ilişkin memnuniyet/ memnuniyetsizlik düzeyinin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu alışma bu noktada yapılacak diğer çalışmalara öncülük edebilir özelliğe sahiptir.

Öğretmenler odası günlük kayıtları sonuçlarına göre öğretmenlerin öğretmenler odası memnuniyet düzeyi ortalaması yüksek olarak görülmektedir. Çalışma sonuçları incelendiğinde öğretmenlerin öğretmenler odasında geçirdiği süre ile memnuniyet düzeyi arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Çalışma sonucunda olumlu sosyal ortam ile olumlu iletişim koşullarının öğretmenler odası memnuniyet düzeyini etkilediği sonucuna varılmaktadır. Bununla birlikte öğretmenler odasının diğer kişiler tarafından kullanılma sıklığının memnuniyet düzeyi üzerinde etkisi olmadığı görülmektedir.

5.7. Öğretmenlerin Yaş, Cinsiyet, Okul Türü ve Okul Düzeyine Göre ğretmen Odaları Hakkındaki Gözlem ve Algılarına İlişkin Sonuçlar

Alanyazın incelendiğinde öğretmenlerin ğretmen odaları üzerine algılarının yaş, cinsiyet, okul türü ve okul düzeyinde incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu alışma bu noktada yapılacak diğer çalışmalara öncülük edebilir özelliğe sahiptir.

Öğretmenler odasını kullanan öğretmenlerin yaşı ile çalışmada incelenen boyutlar arasında herhangi bir ilişki olmadığı sonucuna varılmış olup örnekleme oluşturan öğretmenlerin yaş ortalamasının yüksek olması günlük kayıtlarını dolduran kişilerin mesleki olgunlukta olduğunu ve günlük kayıtlarının güvenilir olduğunu destekler niteliktedir.

Çalışma örneklemini oluşturan grup incelendiğinde öğretmenler odasının okul türü memnuniyet düzeyinin devlet okulunda görev yapan öğretmenlerin de özel okulda görev yapan öğretmenlerden yüksek olduğu görülmektedir. Devlet okulları ile özel okul öğretmenlerinin öğretmenler odasında geçirdikleri sürenin birbirine yakın olması ve sosyal ortam ve iletişim koşullarının da olumlu yönde yüksek olmasına rağmen özel okul öğretmenler odası memnuniyet düzeyinin düşük olmasında farklı etkenlerin neden olduğu sonucuna varılmaktadır. Bununla birlikte okul düzeyi ile sosyal ortam-iletişim ve öğretmenler odası memnuniyet düzeyi arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Çalışmada günlük kayıtlarını tutan öğretmenler cinsiyet açısından değerlendirildiğinde kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre öğretmenler odası memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğretmenler odası sosyal ortam ve iletişim boyutları ile cinsiyet değişkeni arasında bir ilişki olduğu anlamına gelmemektedir.

5.8. Öneriler

Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular dikkate alınarak alana katkısı olacağı düşünülen bazı önerilerde bulunulmuştur. Bu öneriler şöyle sıralanabilir:

- ❖ Araştırma evreninin sadece bir ilde görev yapan öğretmenlerden oluşması bu çalışma için bir sınırlılık oluşturmaktadır. Bundan sonraki çalışmalarda örneklem genişletilerek bu sınırlılığın kaldırılacağı bir çalışma yapılabilir.
- ❖ Bir sonraki çalışmaya nicel araştırma yöntemlerini katmak çalışmaya farklı bakış açıları kazandırılabilir.
- ❖ Öğretmenler odası üzerine özel okul ve devlet okulları öğretmenlerinin öğretmen odaları sosyal ortam-iletişim koşulları ile memnuniyet düzeyi karşılaştırması çalışması yapılabilir.
- ❖ Branşlara göre öğretmen odaları sosyal ortam-iletişim koşulları ile memnuniyet düzeyi karşılaştırması çalışması yapılabilir.
- ❖ Öğretmen odaları sosyal ortam-iletişim koşulları ile öğretmenler odası memnuniyet düzeyi çalışmaları doğrultusunda MEB mevzuatında düzenlemeye gidilip yeni öğretmen odaları öğretmenlerin ve idarecilerin görüşleri de alınarak tasarlanabilir.

- ❖ Öğretmenler odasından beklenen ve öğretmenler odasında gerçekleşen işlevler karşılaştırılarak fiziksel- mekânsal koşulları ile sosyal ortam-iletişim koşulları ilişkisi üzerine çalışma yapılması tamamlayıcı katkı sağlayacaktır.
- ❖ Öğretmen odaları sosyal ortam-iletişim koşulları ile memnuniyet düzeyi okul türü, okul düzeyi, yaş ve cinsiyet bakımından çalışma konusu olabilir.
- ❖ Öğretmenler odasında gerçekleşen faaliyetler incelenerek bu alanın öğretmenler tarafından daha işlevsel kullanılmasını sağlayacak düzenlemeler yapılabilir.
- ❖ Her okulda öğretmen odalarının sayısının artırılması yönünde çalışmalar yapılabilir.

1.

Çalışma Planı

Dönemler Yapılacak işler	Dönem (Alı ay) 2017	2. Dönem (altı ay) 2018	3.Dönem (altı ay) 2018	4.Dönem (altı ay) 2019
	Literatür Tarama	Kasım-Aralık	Ocak-Mayıs	Haziran
Veri toplama aracını geliştirilmesi		Mayıs-Haziran	Eylül-Ekim	
Uygulama		Eylül	Ekim	
Verilerin analizi		Temmuz	Ağustos	Ocak
Bulgular ve yorumlar			Eylül	Mart
Tezin yazılması			Kasım-Aralık	Ocak-Mayıs

2. Ekler

Ek 1: Kişisel Bilgi Formu

Ek 2: Öğretmenler Odası Günlük Formu

Ek 3: Özgeçmiş

KAYNAKÇA

- Abazoğlu, İ. (2014). Dñnyada öğretmen yetiştirme programları ve öğretmenlere yönelik mesleki gelişim uygulamaları. Turkish Studies – International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9 (5), 1-46.
- Acar, V. N. (2010) İnsan İlişkileri İletişim, Nobel Yayın Dağıtım, 2. Baskı, Ankara.
- Açıkalın, A. (2013). Mesleki gelişim ortamı olarak ‘Öğretmenler Odası’. Öğretmenler Odası Dergisi, 9, 8–10.
- Akar, R. ve Sadık, F. (2003). İlköğretim okul binalarının fiziksel açıdan değerlendirilmesi. Eğitim ve Bilim, 28 (130): 16-23.
- Alkan, C. (1979). Eğitim Ortamları. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Yayınları. No: 85.
- Alternative Learning, 3(5), 16-30
- Altınbaş, E. (2001). “İletişim” Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar. Editör: Leyla Küçükahmet. Ankara: Nobel Yayınları, Yayın No:160
- Arslan, C. ve Sümbül, A.M. (2006). Öğretmenlerin birlikte çalışma yeterlikleri. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,(1), 25-36. (08.10.2018 tarihinde [http://sbd.ogu.edu.tr /makaleler/7_1_Makale_2.pdf](http://sbd.ogu.edu.tr/makaleler/7_1_Makale_2.pdf) adresinden erişildi).
- Aslan, K. Aslan, N. ve Cansever, B. A. (2012). Eğitim Bilimine Giriş, Ankara, Pegem A. Yayıncılık.
- Aydın. A. (2000). Sınıf Yönetimi, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bağışlar, Y. (2006). İlköğretim okullarında OGM uygulamalarına ilişkin; Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin değerlendirme farklılıkları, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Bakan, İ, Büyükbeşe, T. (2004). Yaratıcılık ve Yaratıcılık Yönetimi, Bakan, İ (Ed), Çağdaş Yönetim Yaklaşımları. İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım.
- Balcı, A. (2001). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Balcı, A.(1993). Etkili Okul: Kuram, Uygulama ve Araştırma. Ankara: Erek Ofset.
- Balcı, E. (1999). Öğretmenlerin rolleri, Eğitim Sosyolojisi, Ankara. Pegem A. Yayıncılık.
- Ball, S. (1987) Okulun Mikropolitigi: Okul Örgütü Kuramına Doğru, Londra, Methuen.
- Barker, R. G. (1965). Explorations in ecological psychology. American Psychologist, 20(1), 1-14.
- Barlas T.(1983). Toplum Bilimine Giriş, Ankara, Savaş Yayınları.
- Baron, Byrne, Kantowitz. (1981). Psychology- Understanding Behaviour. NY; Holt, Rinehart&Winston.
- Başaran, İ.E. (1993) Eğitim Psikolojisi, Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri, Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Başaran, İ.E. (2000). Yönetimde insan ilişkileri. Ankara: Gül Yayın Evi.
- Battal, N. (2003). Cumhuriyet Üniversitesi'nin Açılışında Yaptığı Konuşma, Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi Sivas, ss.13-14.
- Ben-Peretz, M. Schonmann, S. ve Kupermintz, H. (1999). The teachers' lounge and its role in improving learning environments in schools. J. H. Freiberg (Ed.), School Climate: Measuring, Improving and Sustaining Healthy Learning Environments. (ss. 148-164) içinde. London: The Falmer Press
- Bissell, J. M. (2004). Teachers' construction of space and place: The method in the madness. Paper presented at the FORUM: For promoting 3-19 comprehensive education.
- Bolat, S. (1996). Eğitim örgütlerinde iletişim: H.Ü. Eğitim Fakültesi uygulaması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 12, 75-80.
- Borg, M. (2004). The apprenticeship of observation. ELT Journal, 58(3), 274-276.

- Boydak, M. (2012). Temel Kavramlar. Eğitim Bilimine Giriş.(Ed. Mehmet Taşpınar), Ankara, Elhan Kitap.
- Britland, M. (2012). Would you miss your school staff room? The Guardian. Retrieved from <https://www.theguardian.com/teacher-network/2012/feb/25/school-staff-roomsteachin>
- Budak, S. (2003). Psikoloji Sözlüğü. Ankara: Bilim ve Sanat.
- Burns, L.T. and Howes, J.(1988). “Handing control to local schools”, Education Digest, Vol:54, No:3.
- Bursalıoğlu, Z. (2013). Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış. Ankara: Pegem Yayınları.
- Cafoğlu, Z. (1995). Okulların güçlendirilmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 1(4), 549-556
- Can, H. (2005). Organizasyon ve Yönetim. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Celep, C. (1992). “İlkokullarda yönetici öğretmen iletişimi”. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı:8.
- Cherulnik , P. D. (1993). Applications of environment-behavior research: Case studies and analysis. New York: Cambridge University Pres.
- Clandfield, L., Foord, D. (2008). Humanising your staff room-Humanising language teaching. <http://www.hltmag.co.uk/aug08/sart05.rt>.
- Coronado, J. M. (2011). Stressors that beginning teachers encounter. National Teacher Education Journal, 4(4), 43-45.
- Cüceloğlu, D. (1993). İnsan ve Davranışı Psikolojinin Temel Kavramı, Ankara, Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D.(1993). Yeniden İnsan İnsana, Ankara: Evrim Matbaacılık.
- Cüceloğlu, D.(1999). İnsan ve Davranışı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağlayan, A. (2005). Öğretmenler Odası, İstanbul: DEM yayınları.

- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19, 207–237.
- Çınkır, Ş, Çetin, S.K (2010). Öğretmenlerin okullarda mesleki çalışma ilişkileri hakkındaki görüşleri, Cilt 16, Sayı 3: 353-371
- Deal, T. E. & Peterson, K. D. (1999). Shaping school culture: The heart of leadership. San Francisco: Jossey-Bass.
- Demirel, Ö. (2000). Planlamadan uygulamaya öğretme sanatı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirtaş, Z. & Ekmekyapar, M. (2012). İlköğretim okulu yöneticilerinin değerlere dayalı yönetim uygulamalarının okul kültürüne etkisi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 18(4), 523-544.
- Dincer A. ve Hicran U.(2012). Örgütsel İletişim Açısından Örgüt Kültürü ve Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi SBE, Denizli.
- Dinç, P. ve Onat, E. (2002). Bir ilköğretim yapısının bina programı ve tasarımı bağlamında değerlendirilmesi. Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, 17 (3), 35- 55.
- Doğan, B. (2007). *Örgüt kültürü*. İstanbul: Beta Yayınları, İşletme-Ekonomi Dizisi No: 235.
- Dökmen, Ü. (2005) İletişim Çatışmaları ve Empati, Sistem Yayıncılık, 31. Basım, İstanbul
- Duman, T. (1991) Türkiye’de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme (Tarihi Gelişimi), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Dunbar, R. I. M. (2010). How many friends does one person need?: Dunbar's number and other evolutionary quirks. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dutercq, Y. (1991). Thé ou café ? Ou comment l'analyse de réseaux peut aider à comprendre le fonctionnement d'un établissement scolaire, Revue française de pédagogie Année, 95 (1), 81-97.

- Erdem, F.(1996). İşletme Kültürü, Ankara: Friedrich-Naumann Vakfı ve Akdeniz Üniversitesi yayını.
- Eren, E. (1984).Yönetim Psikolojisi, İÜ İşletme İktisadi Enstitüsü Yayınları, İstanbul.
- Eren, E.(1986). Yönetim Psikolojisi: Bireyler Arası İlişkiler ve Haberleşme, İstanbul, Mess Yayınları.
- Eroğlu, F.(1996), Davranış bilimleri, İstanbul, Beta Basım A.Ş.
- Ertaş, B. (2012). İlköğretim okullarında kurum denetiminin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ertekin, İ.(2017), Örgütsel İletişim, Ankara, Gece Kitaplığı Yayınları.
- Eskiyörük, D.(2015). Örgütsel İletişim, İstanbul, Cinius Yayınları.
- Fidan N. & Erden, M.(1998). Eğitime Giriş. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Field, T. (2002). June 2002. Staffroom bullying. The TES Newspaper.
- Fiske, J. (2014). İletişim Çalışmalarına Giriş (Çev: S. İrvan). Ankara: Pharmakon Yayınevi.
- Glesne, C. (2015). Nitel Araştırmalara Giriş. (Çeviri ed. Ali Ersoy, Pelin Yalçınoğlu). Anı Yayıncılık. Ankara.
- Goffman, E. (1959). The presentation of self in everyday life. GardenCity, NY: Doubleday/Anchor Books.
- Gökdağ, D., (2008) Etkili iletişim, etkili iletişim engelleri, 3. ve 4. Bölüm, Etkili İletişim Ed: U. Demiray, Pegem Akademi, 2. Baskı, Ankara.
- Gülseren, Ş. (2001), “Eşduyum (Empati): Tanımı ve Kullanımı Üzerine Bir Gözden Geçirme”, Türk Psikiyatri Dergisi, Vol.12(2), pp.133-145.
- Gündüz, H.B.(2005) Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Ankara: Pegem A Yayıncılık

- Güney, S. (2013). Davranış Bilimleri (Geliştirilmiş 7. Basım), Ankara: Nobel yayıncılık.
- Güzelce, A. (2009). İlköğretim okullarında öğretmenlerin, yöneticilerin karar alma süreçlerine ilişkin algı ve beklentileri, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Hall, Jay (1973), "Interpersonal Style and the communication Dilemma: I. Managerial Implications of the Johari Awareness Model," Human Relations, Vol 27 No.4; 381-399
- Hallet, T. (2005). Social interaction and symbolic power: capital and respect in an urban elementary school, Department of Sociology, Indiana University, Bloomington.
- Hammersley, M. (1984). Staffroom news in classrooms and staffrooms. Milton Keynes, U K: Open University Press.
- Hançerlioğlu, O.(1993), Felsefe Sözlüğü, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hargreaves, A. (1994). Changing Teachers, changing times: Teachers' work and culture in the postmodern age. New York: Teachers College Press.
- Hargreaves, A. (2001). The emotional geographies of teachers' relations with colleagues. International Journal of Educational Research, 35(5), 503-527. doi: 10.1016/S0883- 0355(02)00006-X
- Hargreaves, A. (2005). Educational change takes ages: Life, career and generational factors in teachers' emotional responses to educational change. Teaching and Teacher Education, 21(8), 967-983. doi: 10.1016/j.tate.2005.06.007
- Hargreaves, A. (2013). Preface: the day of judgement. In M. Newberry, A. Gallant & P. Riley (Eds.), Emotion and school: Understanding how the hidden curriculum influences relationships, leadership, teaching, and learning (pp. xv-xx). Emerald Insights.
- Hoepfl, M.C. (1997). Choosong qualitatibe research: A primer for technology edycation researchers, journal of technology education.

Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2012). Eğitim yönetimi, teori, araştırma ve uygulama [Educational administration, theory, research and practice], (Çev. Ed. S. Turan). Ankara: Nobel.

http://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_01/19054356_19012015standartlar.pdf

https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/06162448_Özel_Öğretim_kurumu_Yönetmeliği.pdf

Hunter, L. Rossi, T. Tinning, R. Flanagan, E. & Macdonald, D. (2011). Mesleki öğrenim yerleri ve mekanları: öğretmen adayını öğretmenin başlaması ve geçişi başlatan bir site olarak. *Asya-Pasifik Öğretmen Eğitimi Dergisi*, 39 (1), 33-46

İnceler, S. (2005). İlköğretim okulu yöneticilerinin öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik öğretimsel liderlik davranışları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İnceoğlu, M. (2004) Tutum, Algı, İletişim, Ankara, Elips Kitap, 1. Baskı.

Jarzabkowski, L. (2000). A case study in collegiality. *Leading and Managing*, 6(1), 21-36.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1988) İnsan ve İnsanlar: Sosyal Psikolojiye Giriş, 5.Basım, İstanbul: Beta Yayınları.

Kainan, A. (1994). *The staffroom: Observing the professional culture of teachers.* Aldershot, UK: Avebury.

Kainan, A. (1994). *The Staffroom: Observing the Professionat Of Brock Field, U. K. :* Aslgall.

Kalaycı, N. (2014). “Eğitim ortamlarını tasarlamak, geleceği tasarlamaktır.” <http://www.aljazeera.com.tr>

Kapalı kapılar ardında: Öğretmen adaylarına göre öğretmenler odası: https://www.researchgate.net/publication/313689777_Kapali_kapilar_ardinda_Ogretmen_adaylarina_gore_ogretmenler_odasi

- Karaköse, T. (2006). Eğitim örgütlerindeki iç ve dış paydaşların kurumsal itibara ilişkin algılamaları. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi.
- Karaküçük, A. Suna. (2007), Öğretmen Adaylarının Eğitim Ortamlarının Mekansal Koşullarına İlişkin Gözlemlerinin ve Önerilerinin incelenmesi, uluslararası öğretmen yetiştirme politikaları ve sorunları sempozyumunda sunulmuş bildiri. Hacettepe Üniversitesi ve Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi. Bakü, Azerbaycan.
- Karaküçük, S. A. (2010). Okul rehberlik servislerinin fiziksel/mekânsal koşullarının incelenmesi (rehber öğretmenlerin mekânsal algıları bağlamında). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı 28.
- Karaküçük, S. A. ve Türe, E. (2010). Köy enstitülerinin mekansal-davranışsal ortamlarına ilişkin anımsanan imgeler. Kuruluşunun 70. yılında bir toplumsal değişim projesi olarak köy enstitüleri sempozyumu. Kastamonu Üniversitesi.
- Karaküçük, S.A. (2004). Bir mekânsal paradigma olarak öteki: Kurgusal metinlerde ötekilerin mekânlarına ilişkin bir inceleme. eğitim toplum bilim dergisi. 2 (8), 76-9.
- Karaküçük, S.A. (2007). Eğitim öğretim ortamlarının mekânsal özelliklerine ilişkin tarihsel ve güncel bir bakış. 7. international educational technology conference. Naer East University.
- Karaküçük, S.A. (2008). Okul öncesi eğitim kurumlarında fiziksel koşulların incelenmesi: sivas ili örneği. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 32 (2), 307-32.
- Karasar, N.(2014). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, 28.Basım, Ankara: Nobel Yayınları.
- Karasolak, M. ve Sarı, M. (2011). Mimari özellikleri farklı okullardaki öğrenci ve öğretmenlerin okul binası hakkındaki görüşlerinin incelenmesi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:03: 132-154
- Karataş (2012). Gönüllü öğretmenin öğretmenler odasındaki rolü. Öğretmenler Odası Dergisi, (3).

- Karataş, E. (2009). Eğitim yönetiminde iş değerleri ve örgüt kültürü (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, A. (2015), Kişilerarası ilişkiler ve etkili iletişim, Ankara: PegemA Yayınları.
- Kelchtermans, G. (2005). Teachers' emotions in educational reforms: Self-understanding, vulnerable commitment and micropolitical literacy. *Teaching and Teacher Education*, 21(8), 995-1006.
- Kellaway, L. (2013). Episode 1:The beginnings of the modern office [Radio]. In R. Finch (Producer), *History of Office Life*: BBC
- Keller, J. D. (2000). Caring in the teacher lounge: The teacher's TLC. *Education Digest*, 65 (6), 49-51.
- Kent, P. (2005). Finding the missing jigsaw pieces: A new model for analysing school culture. *Management in Education*, 20(3), 24-30
- Kıncal, R. Y. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Nobel Yayıncılık.
- Kıran, S. (2008). Okulöncesi dönemi çocuklarına yönelik hazırlanan masal ve öykü kitaplarında geçen iletişim engelleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kocabay, D. & Karaköse T. (2005). "Okul müdürlerinin tutum ve davranışlarının öğretmenlerin motivasyonuna etkisi", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 79-93.
- Köktürk, M. (2011). *Kültür Sosyolojisinin Temel Meselesi*. (Kültür Sosyolojisi,Ed.: K Alver ve N. Doğan) Ankara: Hece Yayınları.
- Kuzu, T.S. (2003). Eğitim-öğretim ortamında etkili sözel iletişim, *Milli Eğitim Dergisi* sayı 158.
- Küçükahmet, L. (1986), Okul binalarının eğitsel kullanımı, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 113: 9-15.
- Küçükahmet, L. (2001). *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayın.

- Küçükahmet, L. Değirmencioğlu, Ç. Er, T. Öksüzoğlu, A.F. Özdemir, İ.E, Korkmaz, A., (2000). Öğretmenlik mesleğine giriş. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kwok, T. T. (2014). Sociological understanding of teachers' emotions- A short introduction, critical review and the way forward. Hamburg: Anchor Academic Publishing.
- Lang, J. (1987). Creating architectural theory: The role of the behavioral sciences in environmental design. New York: Van Nostrand Reinhold Company.
- MacNeil, A. J. Prater, D. L. & Busch, S. (2009). The effects of school culture and climate on student achievement. *International Journal of Leadership in Education*, 12(1), 73- 84.
- Malderez, A. Hobson, A. J. Tracey, L. & Kerr, K. (2007). Becoming a student teacher: Core features of the experience. *European Journal of Teacher Education*, 30(3), 225-248.
- Malterud, K. (2001). Qualitative research: standards, challenges. and guidelines *Lancet*. 358, 483-88.
- Marshall, G.(1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. (çev. O. Akınhay, D.Kömürcü). Ankara: Bilim ve Sanat.
- McGregor, J. (2000). The Staffroom is the most underused room in the school': A study exploring the influence of space and gender in teacher workplace cultures. In *British Educational Research Association Annual Conference*, Cardiff University.
- McGregor, J. (2003) Making spaces: teacher workplace topologies, *Pedagogy, Culture and Society*, 11(3), 353-376
- McGregor, J. (2004b). Spatiality and the place of the material in schools. *Pedagogy, Culture and Society*, 12(3), 347-372.
- MEB(1997). İlköğretim okul yapıları el kitabı, İlköğretim Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Mıhçıoğlu, C. (1995). Eğitimde Yörelerearası dengesizliğin neresindesiniz? Ankara: ÖSYM.

- Moore, K.(2002). Öğretim Becerileri.(Çev: Nizamettin Kaya) Ed. Ersin Altınbaş.
- Mutlu, E. (2008) İletişim Sözlüğü, Ankara,, 5. Basım, Ayraç Kitabevi
- Negiş-Işık, A. ve Gürsel, M. (2013). Başarılı bir ilköğretim okulunda örgüt kültürü: etnografik bir durum çalışması. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 13 (1), 201-228.
- Newman, K. K. (1979). Teachers' lounge talk: Hidden messages. The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas, 53, (2), 69-71.
- Newstrom, J W.&Davis, K(1997). Organization Behavior: Human Behavior at Work.(10^{ht} Edition) Boston: McGraw-Hill.
- Nias, J. (1987). The primary school staff relationships project: Origins, aims and methods. Cambridge Journal of Education, 17(2), 83-85.
- Nias, J. (1998). Why teachers need their colleagues: A developmental perspective. In A. Hargreaves, A. Lieberman, M. Fullan & D. Hopkins (Eds.), International handbook of educational change (pp. 1257-1271). Dordrecht, The Netherlands: Kluwer Academic Publishers.
- O'Boyle, A. (2000). St. Colman's: a case study in teachers' perspectives: History teachers in context (Doctoral dissertation, The Open University).
- Ostroff, C., and Schmitt, N. (1993). "Configurations of organizational effectiveness and efficiency", Academy of Management Journal, 36.
- Owen, F. K., & Bugay, A. (2014). İletişim becerileri ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(2), 51-64.
- Özalp,E.(1986), Davranış Bilimine Giriş, Ankara, Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özan, M. B. (2006). "İlköğretim okulu yöneticilerinin iletişim becerilerinin öğretmen ve yönetici bakış açısıyla değerlendirilmesi", Eurasian Journal of Educational Research, 24, 153-160.

- Özdayı, N. (1990). Resmi ve özel liselerde çalışan öğretmenlerin iş tatmini ve iş streslerinin karşılaştırmalı analizi. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi.
- Özdevecioğlu, M. (2003). Algılanan örgütsel destek ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişkilerin belirlenmesine yönelik bir araştırma. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(18), 113–130.
- Özer, D. (2011). Etkili iletişim becerilerinin sosyal ortama uyum sağlamadaki işlevi: Fırat Üniversitesi Uygulaması, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı:60-72.
- Özgan, H. ve Aslan, N. (2008). “İlköğretim okul müdürlerinin sözlü iletişim biçiminin öğretmenlerin motivasyonuna etkisinin incelenmesi”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(1), 190-206
- Özgan, H., Kalman, M. ve Bozbayındır, F. (2012). Okul sağlığı açısından okul yöneticisinin hesap verilebilirliği, öğretmenlerin iş doyum ve örgütsel adalet arasındaki ilişkinin incelenmesi. 21. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri (12–14 Eylül). Ankara: Pegem Yayıncılık, 170.
- Özodaşık, Mustafa. (2009), Kişilerarası iletişim sürecinde algı-ikna ve empatik ilişkiler, Tablet Yayınları, Konya.
- Parks, Margaret Clare. (2017). Teacher Relationships in an Australian High School Staffroom: Reconceptualising the significance of teacher relationships during non-contact time in a high school staffroom Diss, Griffith University.
- Peker, Ö.(1993). Yönetimi geliştirme sürekliliği, Ankara, TODAİE.
- Perryman, J. (2007). Inspection and emotion. Cambridge journal of education, 37(2), 173- 190
- Pitt, J. ve Kirkwood, K. (2009). Destructive staffroom discourse. Journal of Unschooling and Alternative Learning, 3(5), 16-30

- Pritchard RD, Karasick BW. (1973). Effects of organizational climate on managerial business performance and job satisfaction. *Organizational Behavior and Human Decision Processes.* ; 9 (1): 126-146.
- Proshansky, H. M., Ittelson, W. & Rivlin, L. G. (Eds.) (1970). *Environmental psychology: Man and his physical setting.* Newyork: Holt, Rinehart And Winston.
- Reaves, S., McMahon, S. D. Duffy, S. N., & Ruiz, L. (2018). The test of time: A metaanalytic review of the relation between school climate and problem behavior. *Aggression and Violent Behavior*, 39, 100-108.
- Resmi Gazete 2013, Sayı : 28758
- Sabuncuoğlu, Z. (2001). *İşletmelerde halkla ilişkiler*, Bursa: Ezgi Kitabevi
- Sarıca, Y. (2013). *Eğitim ortamlarının iyileştirilmesinin yönetici ve öğretmen motivasyonuna etkisi*, İstanbul, Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Schein, E. H. (1984). Coming to a new awareness of organisational culture. *Sloan Management Review*, 25 (2), 3-16.
- Schnell, L. J. (2003). *Teacher and teacher assistant exploring the meaning of their working relationship.* Unpublished doctoral dissertation, University of Alberta. Canada.
- Sezgin, F. ve Sönmez, E. (2018). Örgüt kültürü ve iklimi çalışmalarının sistematik incelemesi: bir içerik analizi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 19(1), 257-275
- Shapiro, L. E. (2004). *101 ways to teach children social skills. a ready-to-use, reproducible activity book.* United States of America: Bureau for At-Risk Youth http://www.socialskillscentral.com/free/101Ways_Teach_Children_Social_Skills.
- Shapiro, S. (2010). Revisiting the teachers' lounge: Reflections on emotional experience and teacher identity. *Teaching and Teacher Education*, 26(3), 6.

- Sönmez, V. (2000), Öğretmenlik mesleğine giriş, Ankara: Anı yayıncılık.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G.(2017), Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sumak, M. S. ve Özgan, H. (2007). “İlköğretim okulu müdürlerinin yönetim süreçlerini kullanma etkinlikleri ile bazı duygusal sosyal ve ruhsal yeterlilikler arasındaki ilişkinin incelenmesi”, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 5(2), 261-288.
- Sutton, R. E. and Wheatley, K. F. (2003). Teachers’ emotions and teaching: a review of the literature and direction for future research. Educational Psychology Review, 15,(4), 327-358,
- Şahin, A.E.(2006). Eğitim Bilimine Giriş, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, N. (1995). Eğitsel fizik mekân kullanımında verim ve etkililiğin sağlanması. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 28 (2).
- Şimşek, N. (2003). Okul müdürlerinin iletişim becerileri ile okul kültürü arasındaki ilişki (Eskişehir ili Örneği). Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi.
- Şimşek, Y. Altinkurt, Y. (2009). “Endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin okul müdürlerinin iletişim becerilerine ilişkin görüşleri”, Akademik Bakış, Sayı: 17, Kış, 136-151.
- Şişman, M. (1996). Etkili okul yönetimi araştırma raporu, eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi.
- Şişman, M. (2011). Örgütler ve kültürler. Ankara: PegemA.
- Taneri, O. P., Nayir, K. F. ve Mcnamara, G. (2014). Teacher candidates’ attitudes towards the teaching profession – worrying trends. Turkish Studies – International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish, 9 (11), 529-545.
- Taşdan, M., Tösten, R., Bulut, K. Ve Karakaya, V. (2013). Okul Profili Araştırması (Kars İli Örneği). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17 (1), 203-222.

- Tatlıldil, E. (2003). Öğretmenler odasında konuşulan ve gündemi oluşturan konular. yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Taymaz, H. (2003). Okul yönetimi, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Terzi, A. R(2000). Devlet liselerinde örgüt kültürü(Ankara ili örneği). yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi.
- Terzioğlu, E. (2005), İlköğretim okulu binalarının fiziksel özellikler bakımından değerlendirilmesi, yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Töremen, F. (2004). İlköğretim okullarının sahip oldukları sosyal sermaye konusunda öğretmen görüşleri. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı (6-9 Temmuz 2004). İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya
- Tuncer, F. H. (2010). Eğitim kurumlarında kalite yönetim sistemi uygulamaları ve iç paydaşlar üzerine bir araştırma, yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Turhan, B, Kaptan, A. Ve Kahveci, H. (2015). İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin öğretmenler odasına yönelik görüşleri. Turkish Studies, 10 (3) , 993-1008.
- Türe, E., Karaküçük, S. A. (2011). Yatılı ilköğretim bölge okullarında eğitim ortamlarının fiziksel/mekansal değişkenleri açısından incelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 44(2), 165-199.
- Türk Dil Kurumu (2014). TDK- Büyük Türkçe Sözlük, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2015). Güncel Türkçe Sözlük. Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türk, E. (1999). Milli eğitim bakanlığında yapısal değişmeler ve türk eğitim sistemi, Ankara. Nobel Yayıncılık.
- Uludağ, Z. Ve Odacı, H. (2002). Eğitim öğretim faaliyetlerinde fiziksel mekan, Milli Eğitim Dergisi, 153-154

- Uysal, G., (2003) “Rol Farklılaşmasının iletişime Etkisi ve Johari Modeli”, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, Sayfa 137-148.
- Volti, R. (2011). An introduction to the sociology of work and occupations. London: Sage Publications.
- Welsh, W. N. (2000). The effects of school climate on school disorder. ANNALS, AAPSS, 567, 88-107.
- Wicker, A.W. (1979). An introduction to ecological psychology. Monterey, CA: Brooks/Cole.
- Wohlwill, J. F. (1970). The emerging discipline of environmental psychology. American Psychologist, 25, 303-312.
- Woolner, P. (2010). The design of learning spaces (1st ed.). London: Continuum International Publishing Group.
- www.mimarlarodasiankara.org
- www.ozelokullardernegi.org.tr/mevzuat
- Yalçınkaya-Akyüz, M.(2000). Okul öncesi eğitim kurumlarında örgüt iklim ile iş doyumu, İzmir: Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2014), Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yeşil, R. ve Korkmaz, Ö. (2012). Öğretmenler odasında gündem. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31 (1), 107-122.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. (2011). Eğitim psikolojisi, Ankara: Anı yayınları.
- Yıldız, D., Kılıç, M, Y. ve Yavuz, M. (2018). “Öğretmenlerin iletişim becerilerini değerlendirme ölçeği” geliştirme çalışması. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 6(1), 48-67.

Yüksel, A. H. (1988). İletişim biliminin temelleri, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Zembylas, M. (2003). Emotions and teacher identity: A poststructural perspective. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 9 (3), 213-238.

EK 1: Kişisel Bilgi Formu

Değerli Meslektaşım;

Öğretmen odaları eğitim ortamlarının önemli bir birimidir ve fiziksel mekânsal ve psikososyal koşullarının niteliği öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimlerini, meslektaşlarıyla ve öğrencileriyle ilişkilerini; dolaylı olarak eğitim öğretim süreçlerini etkileyecek özelliktedir. Bütün toplumlarda önemi kabul edilen bir meslek olan öğretmenlik, öğretmenlerin çalışma koşullarının araştırılmasını ve iyileştirilmesini hak etmektedir. Bu amaçla,

Aşağıda kişisel bilgi formunu doldurmanız ve öğretmenler odasında geçirdiğiniz bir günü belirlenmiş temalar çerçevesinde kaydetmeniz istenmektedir.

Araştırmadan sağlıklı ve doğru bilgiler elde edilebilmesi için lütfen gerçek fikirlerinizi “ÖĞRETMENLER ODASI GÜNLÜĞÜ”nüze belirtmeye çalışınız. Bu bilgiler bir yüksek lisans tez çalışmasında kullanılacaktır ve bilgiler saklı tutulacaktır. Kimlik bilgilerinizi paylaşmadan rumuz kullanarak 3 hafta boyunca bu formu doldurmanız gerekmektedir.

Katkılarınız için teşekkür ederiz.

15.09.2017

Tez Danışmanı: **Doç. Doç. Dr. Suna ARSLAN**

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi EBB Öğretim Üyesi

YL-Tez Öğrencisi: **Yunus KORKULUTAŞ**

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1.Cinsiyetiniz Kadın Erkek

2.Yaşınız

3.Şuan görev yaptığınız okul düzeyi: İlköğretim Lise

4.Şuan görev yaptığınız okul türü: Devlet okulu Özel okul

5. Branşınız:

Ek 2: Öğretmenler Odası Günlük Formu

ÖĞRETMENLER ODASI GÜNLÜĞÜ

RUMUZ:

MEMNUNİYET DÜZEYİ:

TARİH:

GÜNÜN ADI:

Hiç	Değil	Kararsızım	Biraz	Çok
1	2	3	4	5

SÜRE	DİĞER KİŞİLER	FİZİKSEL-MEKANSAL KOŞULLAR	ESYA-ARAÇ GEREÇ	SOSYAL ORTAM /İLETİŞİM	DOYUM DÜZEYİ
Bugün Öğretmenler odasına giriş ve çıkış saatleriniz:	Bugün öğretmenler odasında yanınızda bulunan kişileri belirtiniz.	Bugün öğretmenler odasının yeri, büyüklüğü, ses/gürültü, ısınma, havalandırma, koku, aydınlatma, temizlik, bakım ve güvenlik durumunu belirtiniz.	Bugün öğretmenler odasının eşya ve araç-gereçlerinden (tv, int, telefon) hangilerinden yararlandınız; belirtiniz.	Bugün öğretmenler odasında dinlenme, sohbet, görüşme, mesleki paylaşım, çalışma ya da mesleki etkinlikler nelerdi; belirtiniz.	Öğretmenler odasına ilişkin memnuniyet düzeyinizi üst köşedeki ölççeğe göre belirtiniz. Kısaca açıklayınız.
Bugün Öğretmenler odasında geçirdiğiniz toplam süre:					

Ek 3: Özgeçmiş

ÖZ GEÇMİŞ

YUNUS KORKULUTAŞ

Adres

Erzincan/ Merkez

E-Posta: y.korkulutas@gmail.com

AMAÇ:

Bugüne kadar kazanmış olduğum iş deneyimi ve eğitimlerim ölçüsünde ülkenize ve dünyaya öğrenme-öğretme süreçlerine bilimsel anlamda katkı sağlayacak çalışmalar yapmak.

EĞİTİM:

Yüksek Lisans Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü-
Eğitim Bilimleri ABD

2016 – 2019

Lisans İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü
2009 – 2013

Lise BİNGÖL LİSESİ 2000-2003

KİŞİSEL

BİLGİLER:

Evli ve iki çocuk babası

Doğum tarihi ve yeri: 23.10.1987, Bingöl

İletişim:

e-posta: y.korkulutas@gmail.com